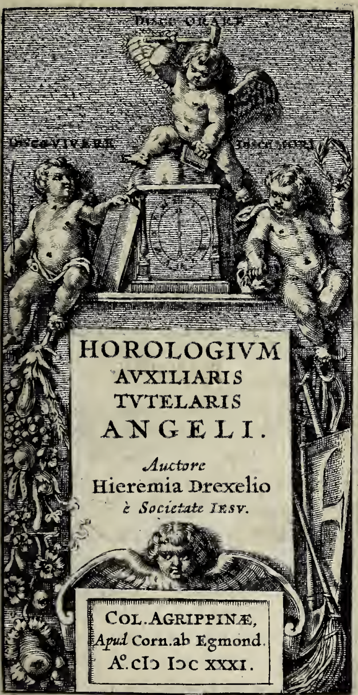
760
B.10.B.

HOROLOGIVM
AVXILIARIS
TVTELARIS
ANGELI.
Auctore
Hieremia Drexelio
è Societate IESV.
COL. AGRIPPINÆ,
Apud Corn. ab Egmond.
A°. cIↃ IↃC XXXI.

LIBELLI
ORDO,
THEMA,
DEDICATIO
proponitur.

ANGELO SVO TVTORI AVCTOR.

HVNC ego libellum, ô mi optime, ô mi amantissime Custos, beatissime Angele, universis in cælo Angelis; tibi præcipue consecro, tibi inscribo, idque facio ex intimo pectore, è penitissimis animi mei medullis, pronissimo in te affectu, & primo grati animi censu. Et quid ni hoc ita faciam? innumeris me tibi beneficiis devinxisti; nec dum deseris pridem indignum & immerentem: vivere me cogis, & mori ingratum, ô charissime Tutor, tametsi gratus esse assiduo connitar. Vere tu tanto melior es, quanto tuus cliens est deterior. Somnolentum prorsus & indocilem discipulum nactus es, ô custos vigilantissime. Sed hæc tuorum commilitonum & tua est bonitas, etiam de pessimis optime mereri. Et

quid ego rependam pro tot annorum fidissimis excubiis? meliora non habeo; tua tibi reddo pro munere. Docuisti me sæpius, varie instruxisti; admonuisti fideliter, correxisti frequenter, diu noctuque me defendisti, constanter rexisti: verbo dicam, plane perseveranter in me bonus es. Et ego tua hæc monita, quasi ab ore tuo, in confusam licet memoriam excepta, in chartam, ut potui, digessi, complurium bono. Tu verbis quidem meis, at ego sensu hic tuo sæpius loquar. Ita perge, mi optime Tutor, me porro docere: doce me, mecumque alios ORARE; VIVERE nos doce; doce MORI. Hæc scire, est omnem necessariam scientiam habere. In plerisque aliis, ignoratio utilior est quam scientia: & quid est, quod nescire nos pœniteat, si hæc sciamus? Quare, mi suavissime Angele, doce nos ORARE, VIVERE, MORI,

AN-

ANGELVS TVTOR SVO CLIENTI.

NOnne duodecim ſunt horæ diei? *Adverte igitur animum, horis ſingulis, cum diurnis tum nocturnis, in tribus hiſce poſtulatis, idque pro captu, quam breviſſime te inſtruam ſed prorſus inverſo, ac tu petiſti, ordine. Primum docebo te* MORI: *negotiũ hoc eſt negotiorum omnium maximum, in quo nõ niſi ſemel erratur, ſed error ſemper luendus. neq; vero etiã Deo unquam incipies* VIVERE, *niſi ante tibi moriaris. Deinde docebo te* VIVERE: *bene mori cupere, & male vivere, ridiculum & puerile votum eſt. Sed nec unquam bene orare diſcet, qui non prius dediſcat male agere. Inanis eſt oratio, ubi prava eſt actio. Poſtremo* ORARE *te docebo. Si Auguſtino credis: Vere novit recte vivere, qui novit recte orare. ita*

Hae quiſquis ignorat, alia fruſtra ſcit.

Docebo te { MORI / VIVERE / ORARE } idq; horis ſingulis.

Quod vero libellum hunc mihi, cunctiſque Angelis inſcribis, honori id noſtro factum interpretor: ſed cujus hic uſui cedet? Si me audis, volo ſive jubeo, ut eum integerrimis adoleſcentibus, juvenibus, viris, MARIÆ *filiis, in parthenium B. Virginis cœtum adſcriptis, dices & inſcribas. Plurima inter nos illoſq; amicitia eſt; neq; nobis alia ulla gratior, præ hac caſtiſſima cum illis familiaritate. Igitur pro more & lege amicitiæ, omnia noſtra, illorum eſſe volumus. Si nos amant, quod certe faciunt, & noſtra hac monita in amorem admittent.*

OPT. INTEGERRIMIS ADOLESCENTIBVS, IVVENIBVS, VIRIS,

Omnibus per Superiorem Germaniam B.V. MARIAE Sodalibus salus à Domino & Domini Matre, æterna.

VIRGINEM Beatissimam, DOMINI Matrem universi vos colitis, sancto & sane antiquissimo instituto. Cultus vester & sodalitium sub Cruce DOMINI cœpit in monte Golgothæo. Primum sodalem & filium hæc Virgo habuit Ioannem, charissimum DOMINO discipulum. Ab illo vos omnes, & sodales, & filii estis hujus & Virginis, & Matris, quia tamen ejus præsentia, qua Ioannes fruebatur, vobis subtracta, & magna hæc mater celsius cunctis Angelorum ordinibus sic evecta est, ut eam Ecclesia merito ANGELORVM REGINAM salutet, nec injucundum vobis

bis erit nec inutile, etiam in Angelorum familiaritatem vos quam intime insinuare. Sunt Angeli Magnæ matris (nec negare audemus) & proximi filii : & pro magno nobis ducendum, si nos in fratres admittere non dedignentur. Illorum certe amicitia iis est necessaria, qui & ipsi haberi volunt filii tam opulentæ matris. Ad hanc vos amicitiam, optimi sodales, aspirare, & ut pares iis filii sitis, Angelos esse cupere, nil dubito. Et hæc caussa est, cur istud ANGELI TVTELARIS HOROLOGIVM, in omnium vestrûm manus promptissime tradam. Quod si sepem, ut ajunt, in horti gratiam salutemus, Angelos ob Angelorum Reginã venerari, cuivis pronissimum erit. Facile patronam sentiet hanc cæli Dominam, qui amicos habebit hos cæli aulicos. Itaque singulos ac universos vos, integerrimi Sodales, obsecro, ut hanc Angelis & Angelorum Regi

ac Reginæ sacram scriptionem benevolis oculis ac manibus admittere non gravemini. Gratis à vobis non colentur Angeli, nam & hæc amicitia si pares non accipiet, certe faciet. Monachii, ipso die S. MICHAELIS Archangeli. Anno Christiano, M DCXXI.

Omnium vestrûm

Servus in Christo

Hieremias Drexelius,
è Societate IESV.

Chri-

Christiano Lectori.

TUum, mi Lector, votum esse reor, quod olim Poetæ fuit, & nunc, credo, est omnium: Quicquid dicas, quicquid scribas, dic breviter, scribe compendio. Istud hic facere, in animo mihi est; atque breviter, ordine, compendio docere te tria: bene MORI, VIVERE, ORARE, *& hæc omnia in honorem sanctorum Angelorum, præcipue Angeli Tutelaris. quisquis Angelos amas, hunc libellum, oro te, ne oderis. ejus tibi usus hoc erit frequentior, quo tuus amor in Sanctos Angelos fuerit major.*

Horologii ab Angelo directi Funiculus triplex;
VITA, VOTA, FATA.
Trahe VITAM *ſecundum Deum-*
Trahe VOTIS *ad te Deum*
poſt FATA *traheris ad Deum.*

HORA PRIMA DIEI.

Disce MORI: *id te doceat Mors certissima.*

MEMENTO homo lutum, venturum mane illud (& forsan brevi) cujus tu vespere victurus non sis, aut venturum vesperem, cujus tu mane non sis visurus. Quare, dic tibi ipse dormituro, Potes non expergisci: dic experrecto, Potes non dormire amplius. Dic exeunti, Potes non reverti: dic redeunti, Potes non exire amplius. Mors ubique proxime te est. Statutum *Heb.9.* est hominibus semel mori. Debemur morti nos nostraque omnia. At vero discere qui vult MORI, omnibus id horis necesse discat. Et quid longas spes præcipis, quid magnis cogitationibus animum imples? cras forsitan futurus favilla & cinis. Cautos fige pedes ô homo; illa atra Diva, Mors cuiq; nostrûm super caput quotidie adstat, & ultimas vitalis clepsydræ arenulas insopito & vigili oculo expectat. Age, si quid agis; abibis brevi: virtus, si quam amasti; vitia, quæ patrasti, tecum ibunt, nec alios hinc habebis comites. Ergo propera bene vivere, & singulos dies, singulas vitas puta. Memento mori.

Disce VIVERE: *id te doceat lex Patientiæ.*

IVRE prima hæc tibi virtus sit, quia summe necessaria. vitam hanc bene noveris; sunt ubique ferenda plurima. Bonam vitam ego puto, ait Bernardus, mala pati & bona facere, & sic perseverare usque ad mortem. Qui pati non vult, vivere recusat. Ad hoc sacramentũ adacti sumus, ferre mortalia; nec perturbari his, quæ vitare nostræ potestatis non est. Nostri ad Deum pædagogi sunt, MOEROR & DOLOR. Affligi & non murmurare, est cælum jam cominus salutare. Magnum sane malum est, non posse perferre malum. vulneris fervorem nihil tam exasperat, quam ferendi impatientia. Deus si sæpe ferire, at sæpissime etiam mederi consuevit, præsertim si quis leniter, & cum gratiarũ actione molestias perferat, nec eum, à quo immittuntur, oderit, aut cum Dei providentia expostulet; nec in secundis tantum rebus bonum se præbere didicerit. Sæpe protrahitur labor pugnæ, ut crescat corona victoriæ. PATIENTIA thorax ferreus est, impenetrabilis; & Virtus dum patitur, vincit. Optimum, cum pateris, canticum est: SIT NOMEN DOMINI BENEDICTVM. Omnis impatientia hoc habet lucri, proprium malũ auget, promissum præmium perdit, supplicium novum commeretur. Ergo tolera

lera quod non vis, ut assequaris quod vis: tormentis præmia crescunt.

Disce ORARE: *id te doceat actus Contritionis.*

DOmine IESV Christe, verus Deus & homo, creator ac redemptor meus, pœnitet 2. me ex toto corde, quod offenderim te Dominũ meum & DEVM meum, quem 3. amo super omnia. Et propono 4. firmiter, amplius non peccare, omnesque peccandi occasiones devitare, confiteri, & implere pœnitentiã, quæ mihi fuerit injuncta. Et in satisfactionem peccatorum meorum offero 5. tibi Passionem tuam, merita B. MARIAE semper Virginis, & omnium Sanctorum tuorum, atque omnia opera mea, & totam vitam meam. Et confido 6. in bonitate & misericordia tua infinita, quod per merita pretiosi sanguinis tui, mihi remissurus sis omnia delicta mea, & gratiam 7. uberem largiturus, qua vitam sancte instituere, tibique perfecte usque in finem servire valeam. Qui cum Patre sanctoque Spiritu vivis ac regnas Deus in sæcula benedictus. Amen.

Includuntur hac oratione

1. Actus fidei. 2. Dolor de peccatis. 3. Amor Dei super omnia. 4. Propositum de futuro. 5. Oblatio sui per Christum. 6. Spes veniæ per Christum. 7. Petitio gratiæ & auxilii Dei.

Admonitiuncula in Contritionis actum.

CONtritio adeo res est pretiosa , ut momento vel mille gravissima etiam peccata extinguat, hominem Deo , homini Dei gratiam restituat , ac beatam æternitatē tribuat, si quem sublata confessionis occasione sic mori contingat. *Sacrificium Deo spiritus contribulatus ; cor contritum & humiliatum Deus non despiciet.* Contritio vero maxime nititur amore Dei super omnia,continetque tres actus.

Psal. 50.

Primus est, DOLOR ob offensum Deum, qui dignissimus est, ut ab omnibus super omnia & ametur,& colatur : hinc bonum quod quovis letali peccato perditur, infinitum est, majus est omnibus bonis: hinc & malum quod quovis letali peccato incurritur , infinitum est, majus est malis omnibus: proinde tanti boni jactura,& mali tanti perpessio majorem dolorem merito inurat ,quam si bona cuncta, pecunia omnis, valetudo, fama , vita , cetera omnia sint perdita. Interire millies, jocus est, *si æternis* inferorum ignibus conferatur , quibus nos peccatum vel unicum obstringit.

Secundus est, PROPOSITVM, non amplius nec amore , nec timore delinquendi, atque si quid contra jus fasque sit acquisitum, restituendi. Ex hoc firmo animi decreto ita paratum se quis offert

fert ad omnes Dei leges ſervandas, ut dicat: Dixi, Domine, cuſtodire legem tuam: quicquid præcepiſti, ô mi Deus, faciam quam poſſum integerrime.

Tertius eſt, SPES VENIAE, & PETITIO GRATIAE ad ſeriam vitæ emendationem. Accuſare ſe & ſe non emendare, eſt Deum tentare: nec quidquam valet à malis veniam poſcere, & mala de novo iterare. Sanguis autem & mors Domini IESV, hanc nobis fiduciam ingerit, ut hæc ſperemus, petamus tanta, ſeriam ſcilicet emendationem vitæ poſt tam graves ac multiplices offenſas.

Accuſatio ſui & propoſitum emendandæ vitæ, ubi quis in culpam, quam ſciverat ſibi maxime cavendam, relapſus eſt.

O Mi amantiſſime Deus, ego ingratus, ego perditus homo ad te redeo, poſtquam ſatis à te per illicita ſum evagatus: nunc te amicum quæro, quem ipſe mihi hoſtem feci. Iterum deliqui, & poſt mille jam caſus iterum cecidi. Ah! Domine peſſimas illas cogitationes iterum in animum admiſi; illa peſſima verba iterum dixi. Ah, in culpam illam, quam ſciebam tibi plurimum diſplicere, mihi maxime nocere, in hanc ipſam iterum relapſus ſum; quantum mihi hæc cavenda eſſet, præſciebam, & tamẽ non cavebam. ita Majeſtatem tuam, ô Deus, offendi, gratiam tuam perdidi, cælum amiſi,

amisi, meipsum damnavi, ob vilissimam delectatiunculam. Scio, Domine, tu mihi super omnia es amandus: agnosco, mi Deus, quod lex tua & tuus honor, cariora mihi esse debeant rebus creatis omnibus, & tamẽ tam perdite meipsum amo, ut meum honorẽ, lucellum meum, meamque libidinem, tibi, tuæ legi, tuoq; honori prætulerim jam sæpissime. Ah quam adhuc carnalis sum! & licet ego negem, opera mea loquuntur. Mundus non tantum mihi nondum crucifixus est, sed totus in me vivit & spirat. plenus sum pravis motibus, fœdis concupiscentiis & desideriis; & tamen probus ac bonus haberi cupio. Vita mea merus est Euripus, merissima inconstantia, & mutabilitas, sensus mei exteriores, quoquo volunt, liberrime expatiantur: quam variæ & quam fœdæ imagines animo meo insident? quam ego, ô mi Deus, dura & immobilis cautes sum, cum de pœnitentia agitur! ad loquendũ tam promptus sum, quam incautus: surdus ad monita; ad fabulas & stultiloquium attentissimus; quæ de cælo, de Deo dicuntur, nimis peregrina mihi sunt & fastidiosa; ad lucri rationes satis vigilo, cum orandum est, totus nauseo; cum epulandum, totus anhelo & propero. ad cultũ divinum testudo sum, ad lusum & petulantias pernix aquila, ad honesta repo, ad vetita volo. ad invidiam & suspiciones pronissimus sum; vix tangor & irascor, & se-

& ferio, certe lingua, cum manu non possum. nemo me lædit, in quem non ultionem mediter & vindictam. Libidinis ignes, ô Deus tu nosti, quam mihi sint vicini: hîc ego quidem dissimulo & tego, tibi tamen, ô mundi ocule, aperta sunt omnia : nullum cordis secretum est, quod tibi celari possit. O quoties, & quanta facturũ me propono & spondeo : mox omnia in ridiculam, imo in flagitiosam oblivionem evanescunt.

Iure igitur doleo, me dolenda toties committere : imo vel hoc ipsum doleo, me non magis dolere, nec satis, ut par est, propriam sentire miseriã. Et quamvis hactenus ad omnem pietatem lentissimus fuerim, & heu nimis alacer & festinus ad vitia, tamẽ talis deinceps nõ ero : *Dixi: Nunc cœpi.* Iter ad cælũ nemo bene perficit, nisi qui quotidie incipit.

Igitur firmissime statuo, ope tua, Domine, confisus, priores culpas illas, & omnem peccandi occasionem quam diligentissime cavere. Iam ero alius, ita me cælites juvent. O Dominus meus, & Deus meus, cor mundum & castum in me crea : innova, oro, in me spiritum rectum, ut tandem aliquando vitam serio emendem, ex animo te amem, & ad finem vitæ sic perseverem.

Pro Venia Peccatorum.

MIserere meĩ Deus, miserere mei miserrimi peccatoris, indigna agentis, & di-

& digna patiẽtis, aſſidue peccantis, raro dolentis, & tua flagella impatienter ferentis. Iuſtus es Domine, & rectum judicium tuum: gravius eſt quod commiſi, levius quod tolero. non injuſte nec crudeliter nos affligis, ô miſericors DEVS. Scio Domine & certus ſum vitam noſtram non temerariis motibus raptari, ſed à Deo noſtro diſponi & gubernari: tibi cura eſt de omnibus, præcipue de ſervis, qui omne deſiderium ſuum in ſanctiſſimo beneplacito tuo collocarunt. Ideo ego ad aram miſericordiæ tuæ confugio, & oro ſupplex, non me punias ſecundum peccata mea, ſed parcas ſecundum magnam miſericordiam tuam. flagellari, mi Deus, non recuſo: tu modo da patientiam. ſub ipſis, Domine, flagellis & bonitatem tuã laudem, & vitam meam emendem. Miſerere mei Domine, miſerere mei, & adjuva me, ſicut tu noſti: ſcis omnia, Domine, potes omnia, qui vivis in ſæculorum ſæcula.

Pro omnibus Dei beneficiis.

BEnedicant te, Domine, omnes Angeli tui, Archangeli, & Principatus laudent & glorificent te in ſæcula.

Benedicant te Poteſtates, Virtutes, & Dominationes, laudent & glorificent te in ſæcula.

Benedicãt te Throni, Cherubim, atq; Seraphim, laudẽt & glorificẽt te in ſæcula.

Bene-

Benedicite Patriarchæ & Prophetæ Dominum, laudate & glorificate eum in sæcula.

Benedicite Apoſtoli & Euangeliſtæ Dominum, laudate & glorificate eum in ſæcula.

Benedicite Martyres & Confeſſores Dominum, laudate & glorificate eum in ſæcula.

Benedicite Virgines & Sancti omnes Dominũ, laudate & ſuperexaltate eum in ſæcula.

Fideles tuos, Deus, benedictio deſiderata confirmet, quæ eos & à tua voluntate nunquam faciat diſcrepare, & tuis ſemper indulgeat beneficiis gratulari. Per Chriſtum Dominum noſtrum.

HORA II.

Diſce MORI : *id te doceat Mortis incertiſſima hora.*

MEMENTO homo umbra, nullum eſſe in orbe artificem, qui tale concinnet horologium, quod tibi ſupremum vitæ diem aut horam indicet. *Futura nullo ſcire potes nuntio.* *Eccleſ. cap. 8.* Mors ubique tibi minatur, diabolus ſemper inſidiatur, & tu tamen torpes & nugaris. quid annos proponis & neſcio quam vitæ ſeriem? nulla tibi horula à morte ſecura fluit. Incertum prorſus eſt, quo te mors loco exſpectet: itaque tu illam exſpecta omni loco. Quam ſtultum eſt ætatem diſpo-

nere! ne craſtino quidem dominamur. Suavis ſed periculoſa eſt dementia, longam vitam ſperare, & de bona vita vix unquam cogitare. Magna res eſt, & diu diſcenda, cum adventat hora illa tam inevitabilis quam incerta, æquo animo abire. *Neſcit homo finem ſuum, ſed ſicut piſces capiuntur hamo, & ſicut aves laqueo comprehenduntur, ſic capiuntur homines in tempore malo; cum eis extemplo ſupervenit* Mors. Memento mori.

Eccleſ. cap. 9.

Diſce VIVERE: *id te doceat lex Obedientiæ.*

QVi reſiſtit poteſtati, Dei ordinationi reſiſtit. qui autem reſiſtunt, ipſi ſibi damnationem acquirunt. Gratæ olim erant victimæ Deo, ſed multo gratior ſemper Obedientia. Qui ſuas à Deo preces audiri vult, vocem ipſe imperantis audiat, & obedire diſcat. Citius exauditur una obedientis oratio, quam decem millia comtemptorum. Non attendit verus obediens, quam ſuave ſit quod præcipitur, hoc ſolo contentus, quia præcipitur, niſi quid contra Deum præcipiatur. Virtutibus ceteris dæmones oppugnamus; obedientia vincimus. Parere cum didiceris, imperare ſcies, certe in cælo.

ad Ro. ca. 12.

Diſce ORARE: *id te doceant tres iſtæ Precationes, tam breviſſimæ, quam optimæ.*

1. Benedictus Deus in æternum.
2. Miſerere mei, Deus, ſecundum magnam

gnam misericordiam tuam : etsi, Domine, minor sum cunctis miserationibus tuis.

3. O Dominus meus, & Deus meus, ego me tibi offero in omne tuum beneplacitum : fiat voluntas tua.

Observationes in tres illas oratiunculas.

I. ORatiuncula prima sumpta est ex ore David & Zachariæ, Prophetarum. 1.Reg.c.25. & Luc.c.1. Secunda ex ore David regis,& Iacob Patriarchæ, Psal.50. & Gen.c.32. Tertia ex ore Christi, & Thomæ Apostoli. Matth. c.6. & Ioan.cap.20. Eædem compluribus aliis sacræ scripturæ locis repetuntur.

II. Omnem bonæ orationis perfectionem continent hæ tres oratiunculæ: Laudem Dei,Gratiarum actionem,Opis implorationem, Veniæ petitionem, Demissionem animi,Oblationem sui,Reverentiã Numinis, Voluntatis sacrificium principem amoris effectum, omnium bonorum desideriorum summam.

III. Hæ oratiunculæ,tres sunt sagittæ aureæ, quæ ubi non è labris, non ab ore solo,sed ex ipso corde hominis avolarint,non feriantur nec cessant,dum ipsum Dei cor (sic loquimur) attingant & penetrent.

IV. Folles sunt hæ precatiunculæ, quibus ignis sincerissimi amoris in Deũ,

assiduis quasi flabris conservari, foveri, excitari, augeri potest. Incredibile dictu est, quam hoc Deo gratum, utile homini, assiduis hisce talibus oratiunculis mentem ad Deum erigere, ac cum Deo unire.

V. De his verissime dici potest: *Quo crebrius, hoc melius.* millies de die, iterumque millies non nimis crebrum sit; *Quo crebrius, hoc melius*, si tamen cordis & oris dissidium nō sit; modo cor consentiat, & non solius linguæ sit labor. nam uti fieri non potest, quin ignis exiliat, cum pyrius pulvis & igniarius fomes conveniunt, ita harum orationum vel unica & cor humanum nunquam simul erunt, quin divini amoris igniculus subsultet.

VI. Nec necesse est semper omnes tres simul, aut lingua pronunciare, aut animo cogitare: sæpe unica harum sufficit, præsertim prima, quæ aliquot centenis per diem iterationibus assidue ingeminanda est, præcipue duæ hæ voculæ: *Benedictus Deus, Benedictus Deus &c.* nec etiam necesse, semper illas efferri lingua (quamvis id bonum) sed satis animo eas identidem agitari.

VII. Hominibus negotiosis, ægris, calamitosis, ærumnosis, convenientissimæ sunt hæ piæ ad Deum precatiunculæ: durum est longas ab eis preces exigere; preces tunc penitus intermittere, impium est, & Christus vetat: *Quoniam*

niam oportet ſemper orare , & non deficere. Luc.c.18. Ergo hoc optima cuivis hominum lex ſit: Quo plus labor urget, dolor urit, quo magis tædium aut mœror, aut ægritudo, aut afflictatio quæcunq; premit, hoc & ſæpius & ardentius clamandum: *Benedictus Deus, Benedictus Deus in æternum, &c.* vel, *Miſerere mei Deus, miſerere*, vel excellentiſſimum illud: *Fiat Voluntas tua: fiat, fiat: tua, Domine, Voluntas, tua fiat, tua, nō mea.* ô mi amantiſſime Domine, FIAT VOLVNTAS TVA. Hoc ardenter tunc præſertim repetendū, cū noſtræ voluntatis contumaciā advertimus.

VIII. Sunt, qui corde & ore aſſidue hæc volvant, & quo rarius, hoc ſibi pejus; quo frequentius repetunt, hoc ſibi melius eſſe fateantur. Certe mirificū quid viri ſancti in his talibus jaculatoriis, ut vocant, orationibus & ad Deum aſpirationibus ſenſerunt. Alatæ ſunt hæ preces, quæ mentem evehunt, & in ſereno locant, ſuavi amoris afflatu accendunt, divinam humanamque voluntatem ſic uniunt, ut tandem amarum ſit homini, velle quod nolit DEVS, aut nolle quod Deus velit. S. Chryſoſtomus (uti de eo Nicephorus l.13.c.37.) animā acturus in hæc ultima verba expiravit: *Gloria tibi Domine de rebus omnibus.* Optima vox plebis fuit (Marc.c.7.) *Bene omnia fecit.* Ergo, *Benedictus Deus in æternum, Benedictus centies, Benedictus millies, infinities, Benedictus in æternum.*

IX. Nemo terreatur, si hæc initio aut non tam suavia videantur, aut non tam utilia. Nihil principio sui potest perfici. Vsus, & perpetua ejusdem iteratio, & facilem faciet & utilem hunc orandi modum, modo non solius linguæ sit hoc officium; cordis solius esse potest. vox si adsit, ne desit cor: junctæ operæ cordis & oris nunquam non fructuosas preces Deo admovebunt.

X. Et quia bona(quam vocant) intentio in omnibus actionibus nostris summe necessaria est, potest triplici oratiuncula illa triplex ad Deum eaq; omnium optima intentio renovari. Prima est, omnia velle facere ad majorem Dei honorem & gloriam. Et hanc significat illud: *Benedictus Deus in æternum.* Altera; omnia sua cogitata, dicta, facta, cum iis quæ Christus pro nobis cogitavit, dixit, fecit, cupere unire, & sic Deo Patri offerre. Et hanc designat istud: *Miserere mei Deus secundum magnam misericordiam tuam.* &c. Vere maxima omnium misericordia Dei fuit, Filium dare unigenitum. Tertia; sua omnia ad Dei voluntatem divinumque beneplacitum referre. Cujus nos monet hoc: *O Dominus meus, & Deus meus, ego me tibi offero in omne tuum beneplacitum: fiat voluntas tua.*

Ad omnes SS. Angelos pius gemitus.

ANgeli, Archangeli, Throni, & Dominationes, Principatus, & Potestates, Virtutes

Virtutes cælorum, Cherubim,atque Seraphim, Sanctique omnes, intercedite pro me, nunc, & in hora mortis meæ.

HORA III.

Disce MORI: *id te doceat Pœnitentia procrastinata.*

MEMENTO homo fænum, & emendationẽ vitæ (uti facis) ne differ de die in diem, de hebdomade in hebdomadem, de mense in mensem, de anno in annum: sera nimis est crastina, incipe hodie. Pars magna sanitatis est morbum agnovisse, & pars magna bonitatis est velle bonum fieri. In morbis pessimum est non habere mali sensum. ecquid miserius misero se ipsum non miserante? Initium est salutis notitia peccati, nam qui peccare se nescit, corrigi non vult. Rem tuam age mature; mors tua non claudicat, sed volat, aderitque subito:inscii rapimur. Crastinam diem suspectam habe,& nunc dole,nunc emenda. Hoc est, ait Augustinus, quod multos in exitium trahit, cum dicunt: CRAS, CRAS, & subito clauditur ostium. Memento mori.

Disce VIVERE: *id te doceat lex Temperantiæ.*

MVlta sunt quæ *sustineas*, sed plura pæne, à quibus *abstineas*. Peccatum semper in foribus est,nisi tu ipse aperias,

non intrabit. Temperantia sua rebus omnibus mensuram ponit, victum jubet esse sobrium, vestitum honestum, somnum non sine parsimonia, omnia cum MODO. id namque in omnibus caute observat: *Ne quid nimis.* Nil tutum est quod modũ excedit. Optimus est modus cupidorum, non quantum velis, sed quantum debeas, sumere. Satius est indormire stramini, & conscientiam tranquillam tenere, quam lecto aureo recubare, & perturbationibus agitari. guloso modulus vitæ, culina & gula est; sobrietas abstinenti. Mensam sumptuosam fortuna, frugalem apponit Temperantia. Temperanti lex Deus est, & ratio; voluptas, aut venter, intemperanti.

Disce ORARE: *id te doceat Officium parvum Custodis* ANGELI.

AD MATVTINVM.

℣. Angelis suis Deus mandavit de te, ut custodiant te in omnibus viis tuis.
℟. Amen.

Domine labia mea aperies, & os meum annunciabit laudem tuam.

Deus in adjutorium meum intende, Domine ad adjuvandum me festina.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sãcto: Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in sæcula sęculorũ, Amẽ. Alleluja.

A Septuagesima usque ad Pascha, loco Alleluja, *dicitur*, Laus tibi Domine, Rex æternæ gloriæ.

Hymnus.

Hymnus.

Custodes hominum psallimus Angelos,
Naturæ fragili quos Pater addidit
Cælestis comites, insidiantibus
Ne succumberet hostibus.

Antiphona.

Sancti Angeli custodes nostri defendite nos in prælio, ut non pereamus in tremendo judicio.

℣. In conspectu Angelorum psallam tibi Deus meus.

℞. Adorabo ad templũ sanctum tuum, & confitebor nomini tuo.

Oremus.

DEUS, qui ineffabili providentia sanctos Angelos tuos ad nostram custodiam mittere dignaris, largire supplicibus tuis: & eorum semper protectione defendi, & æterna societate gaudere. Per Dominum nostrum, &c.

AD PRIMAM.

℣. Angelis suis Deus mandavit de te, ut custodiant te in omnibus viis tuis.

℞. Amen.

Deus in adjutorium meum intende, Domine ad adjuvandum me festina.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto: Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in sæcula sæculorum, Amen. Alleluja.

Hymnus.

Nam quod corruerit proditor Angelus,
Concessis merito pulsus honoribus,
Ardens invidia pellere nititur
Quos cælo Deus advocat.

Anti-

Antiphona.

Sancti Angeli custodes nostri defendite nos in prælio, ut non pereamus in tremendo judicio.

℣. In conspectu Angelorum psallam tibi Deus meus.

℟. Adorabo ad templũ sanctum tuum, & confitebor nomini tuo.

Oremus.

DEus qui ineffabili providentia sanctos Angelos tuos ad nostram custodiam mittere dignaris: largire supplicibus tuis, & eorum semper protectione defendi & æterna societate gaudere. Per Dominum nostrum, &c.

AD TERTIAM.

℣. Angelis suis Deus mandavit de te, ut custodiant te in omnibus viis tuis.

℟. Amen.

Deus in adjutorium meum intende, Domine ad adjuvandum me festina.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto: Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in sæculo sæculorum, Amen. Alleluja.

Hymnus.

Huc custos igitur pervigil advola,
Avertens patria de tibi credita
Tam morbos animi, quam requiescere
Quicquid non finit incolas.

Antiphona.

Sancti Angeli custodes nostri defendite nos in prælio, ut non pereamus in tremendo judicio.

℣. In conſpectu Angelorum pſallam tibi Deus meus.

℟. Adorabo ad templum ſanctũ tuum, & confitebor nomini tuo.

Oremus.

DEVS, qui ineffabili providentia ſanctos Angelos tuos ad noſtram cuſtodiam mittere dignaris, largire ſupplicibus tuis: & eorum ſemper protectione defendi, & æterna ſocietate gaudere. Per Dominum noſtrum, &c.

AD SEXTAM.

℣. Angelis ſuis Deus mandavit de te, ut cuſtodiant te in omnibus viis tuis.

℟. Amen.

Deus in adjutorium meum intende, Domine ad adjuvandum me feſtina.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto: Sicut erat in principio, & nunc, & ſemper, & in ſæcula ſæculorum, Amen. Alleluja.

Hymnus.

Chriſte Sanctorum decus Angelorum,
Rector humani generis & auctor,
Nobis æternum tribue benignus
Scandere cælum.

Antiphona.

Sancti Angeli cuſtodes noſtri defendite nos in prælio, ut non pereamus in tremendo judicio.

℣. In conſpectu Angelorum pſallam tibi Deus meus.

℟. Adorabo ad templũ ſanctum tuum, & confitebor nomini tuo.

Oremus.

Oremus.

DEus qui ineffabili providentia sanctos Angelos tuos ad nostram custodiam mittere dignaris : largire supplicibus tuis, & eorum semper protectione defendi & æterna societate gaudere. Per Dominum nostrum, &c.

AD NONAM.

℣. Angelis suis Deus mandavit de te, ut custodiant te in omnibus viis tuis.

℟. Amen.

Deus in adjutorium meum intende, Domine ad adjuvandum me festina.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto : Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in sæcula sæculorum, Amen. Alleluja.

Hymnus.

Angelum pacis Michaël ad istam
Cælitus mitti rogitamus aulam;
Nobis ut crebro veniente crescant
Prospera cuncta.

Antiphona.

Sancti Angeli custodes nostri defendite nos in prælio, ut non pereamus in tremendo judicio.

℣. In conspectu Angelorum psallam tibi Deus meus.

℟. Adorabo ad templū sanctum tuum, & confitebor nomini tuo.

Oremus.

DEus qui ineffabili providentia sanctos Angelos tuos ad nostram custodiam mittere dignaris : largire supplicibus

plicibus tuis, & eorum ſemper protectione defendi, & æterna ſocietate gaudere. Per Dominum noſtrum, &c.

AD VESPERAS.

℣. Angelis ſuis Deus mandavit de te, ut cuſtodiant te in omnibus viis tuis.

℟. Amen.

Deus in adjutorium meum intende, Domine ad adjuvandum me feſtina.

Gloria Patri, & Filio & Spiritui Sancto: Sicut erat in principio, & nunc, & ſemper, & in ſæcula ſæculorum, Amen, Alleluja.

Hymnus.

Angelus fortis Gabriel, ut hoſtem
Pellat antiquum, volitet ab alto,
Sæpius templum veniens ad iſtud
Viſere noſtrum.

Antiphona.

Sancti Angeli cuſtodes noſtri defendite nos in prælio, ut non pereamus in tremendo judicio.

℣. In conſpectu Angelorum pſallam tibi Deus meus.

℟. Adorabo ad templũ ſanctum tuum, & confitebor nomini tuo.

Oremus.

DEUS, qui ineffabili providentia ſanctos Angelos tuos ad noſtram cuſtodiam mittere dignaris, largire ſupplicibus tuis, & eorum ſemper protectione defendi, & æterna ſocietate gaudere. Per Dominum noſtrum IESUM Chriſtum filium tuum, qui tecum vivit & re-

& regnat in unitate Spiritus Sancti Deus, per omnia sæcula sæculorum, Amen.

AD COMPLETORIVM.

℣. Angelis suis Deus mandavit de te, ut custodiant te in omnibus viis tuis.
℟. Amen.

Converte nos Deus salutaris noster, & averte iram tuam à nobis.

Deus in adjutorium meum intende, Domine ad adjuvandum me festina.

Gloria Patri, & Filio & Spiritui Sancto: Sicut erat in principio, & nunc, & semper, & in sæcula sæculorum, Amen, Alleluja.

Hymnus.

Angelum nobis medicum salutis
Mitte de cælis Raphaël, ut omnes
Sanet ægrotos, pariterque nostros
Dirigat actus.

Antiphona.

Sancti Angeli custodes nostri defendite nos in prælio, ut non pereamus in tremendo judicio.

℣. In conspectu Angelorum psallam tibi Deus meus.
℟. Adorabo ad templum sanctum tuum & confitebor nomini tuo.

Oremus.

DEVS, qui ineffabili providentia sanctos Angelos tuos ad nostram custodiam mittere dignaris, largire supplicibus tuis: & eorum semper protectione defendi, & æterna societate gaudere. Per Domi-

Dominum noſtrum IESVM Chriſtum filium tuum, qui tecum vivit & regnat in unitate Spiritus Sancti Deus, per omnia ſæcula ſæculorum, Amen.

Has horas canonicas cum devotione
Dixi, cuſtos Angele, tui ratione.
Precor me cuſtodias mortis in agone,
Et præſens me deducas cæli regione.
Angele Dei, qui cuſtos es mei,
Me tibi commiſſum pietate ſuperna
Hodie illumina, cuſtodi, rege, guberna,
Amen.

HORA IV.

Diſce MORI: *id te doceant Damnatorum inania vota.*

MEMENTO homo bulla, & ſerio expende, quanti emerent damnati horulam noſtri temporis vel unicam, quarum tu tam multas liberaliſſima ſocordia ludibundus prodigis. Vive memor leti; fugit hora, & nihil eſt annis velocius, rigidum jus mortis eſt, & inevitabile. Moriendum eſt: cum naſcimur, huic tributo ſubjicimur; moriendum eſt. Quid ad ineptias & luſus vacas? ingens tibi negotium in manibus eſt: moriendum eſt. Veniet dies, qui de omnibus annis noſtris laturus eſt ſententiam. Quid egeris, tunc apparebit, cum animã ages: quid profeceris in vita, mors dicet. Pectus mortale nunquam magis divinum eſt, quam ubi mortalitatẽ ſuam

 cogitat,

cogitat, & ſcit in hoc natum hominem, ut vita defungeretur. Ergo dum licet, operare & profice, eſt qui reddat labori tuo præmium. Habes operis tui perpetuum & attentiſſimum ſpectatorem Deum, qui ſicut capillos, ita & minimos cogitatus tuos numeratos habet, aut ad præmium, aut ad ſupplicium, idque AETERNVM. Memento mori.

Diſce VIVERE: *id te doceat lex Fiducia in Deum.*

QVo magis teipſum tibi diffidere neceſſe eſt, tanto minus Deo, cui ſemper, & in omnibus fidendum. *Qui confidunt in Domino, ſicut mons Sion non commovebitur in æternum.* Fide Deo, fide affectu quam potes generoſiſſimo; ecquid trepidas modicæ fidei? Deus providebit. Dominus regit te, & nihil tibi deerit. quid angeris? etſi membra tua dilaceret inimicus, capillos tamen tuos dinumerat Deus. ne ergo timeas jacturã membrorum, quando ſecuritatem accipis de numero capillorum. Mihi hoc crede: proborum vita, etiam per ſingula rerum ac temporum momenta, à Deo ſic temperatur ac regitur, ut omnia in eorum cedant bonum. Secure navigat, qui fiduciæ ſuæ anchoram in Deum jactat, Deoque fidit in omnibus.

Pſal. 124. *Geneſ.* 22. *Aug. Serm.* 4. *de feſt. mart.*

Disce ORARE : *id te doceant SS.* ANGELORVM Litaniæ.

KYrie eleiſon, Chriſte eleiſon, Kyrie eleiſon. Chriſte audi nos.
Chriſte exaudi nos.
Pater de cælis Deus, Miſerere nobis.
Fili redemptor mundi Deus, Miſerere nobis.
Spiritus Sancte Deus, Miſerere nobis.
Sancta MARIA regina Angelorum, Ora pro nobis.
Sancte Michaël, qui populo Dei ſemper defenſor fuiſti, Ora pro nobis.
Sancte Michaël, qui Luciferum cum complicibus rebellibus de cælo deturbaſti, ora.
Sancte Michaël, qui accuſatorem fratrum noſtrorum in profundum inferni dejeciſti, ora.
Sancte Gabriel, qui Danieli viſionem patefeciſti, ora.
Sancte Gabriel, qui Ioannis Baptiſtæ ortum & miniſterium prænunciaſti, Ora pro nobis.
Sancte Gabriel, qui Incarnationis Verbi divini nuncius extitiſti, ora.
Sancte Raphaël, qui Tobiam ſalvum duxiſti & reduxiſti, ora.
Sancte Raphaël, qui dæmonium à Sara depuliſti, ora.
Sancte Raphaël, qui Tobiam ſeniorem illuminaſti, ora.
Sancti Seraphim orate.

Sancti Cherubim, orate.
Sancti Throni, orate.
Sanctæ Dominationes, orate.
Sanctæ Virtutes, orate.
Sanctæ Poteſtates, orate.
Sancti Principatus, orate.
Sancti Archangeli, orate.
Sancti Angeli, orate.
Qui ſuper Dei ſolium excelſum & elevatum ſtatis, orate.
Qui jugiter Deo Sanctus, Sanctus, Sanctus, concinitis, orate.
Qui diſcuſſis tenebris mentem noſtram illuminatis, orate.
Qui divina hominibus nunciatis, orate.
Qui hominum cuſtodiam à Deo accepiſtis, orate.
Qui ſemper faciem Patris, qui in cælis eſt, videtis, orate.
Qui ſuper uno peccatore pœnitentiam agente gaudetis, orate.
Qui Loth de medio peccatorum eduxiſtis, orate.
Qui per ſcalam Iacob aſcendiſtis & deſcendiſtis, orate.
Qui in monte Sina divinam legem Moyſi tradidiſtis, orate.
Qui Chriſto nato gaudium hominibus annunciaſtis, orate.
Qui Chriſto in deſerto miniſtraſtis, orate.
Qui Lazarum in ſinum Abrahæ deportaſtis, orate.
Qui juxta Chriſti ſepulchrum in albis ſediſtis, orate.

Qui Christo in cælum ascendente, ejus discipulis apparuistis, orate.
Qui Christum ad judicium venturum cum signo crucis præcedetis, orate.
Qui electos in fine sæculi congregaturi estis, orate.
Qui malos de medio justorum separabitis. orate.
Qui orantium preces ad Deum defertis, Orate pro nobis.
Qui morientibus assistitis, orate.
Qui animas justorum ab omni labe purgatas ad cælum deducitis, orate.
Qui prodigia & miracula virtute Dei perpetratis, orate.
Qui hæreditatem salutis capientibus in ministerium mittimini, orate.
Qui super regna & provincias constituti estis, orate.
Qui hostium exercitus sæpe dissipastis, Orate pro nobis.
Qui Dei famulos ex carceribus & aliis vitæ periculis sæpe liberastis, orate.
Qui Sanctis martyribus in tormentis sæpe solatio fuistis, orate.
Qui Ecclesiæ Prælatos & Principes ejusdem nutritios peculiari cura fovere soletis, orate.
Omnes Sancti beatorum spirituum ordines, orate.
A cunctis periculis, per Sanctos Angelos tuos, Libera nos Domine.
Ab insidiis diaboli, Libera nos Domine.

Ab omni hæresi & schismate, Libera nos Domine.
A peste, fame & bello, Libera nos Domine.
A subitanea & improvisa morte, Libera nos Domine.
A morte perpetua, Libera nos Domine.
Peccatores, Te rogamus audi nos.
Per Sanctos Angelos tuos, Te rogamus audi nos.
Vt nobis parcas, Te rogamus audi nos.
Vt nobis indulgeas, Te rogamus audi nos.
Vt Ecclesiam tuam sanctam regere & conservare digneris, Te rogamus audi nos.
Vt domnum Apostolicum & omnes Ecclesiasticos ordines protegere digneris, Te rogamus audi nos.
Vt Imperatori nostro, Regibus, & omnibus Principibus Christianis pacem & unitatem largiri digneris, Te rogamus audi nos.
Vt fructus terræ dare & conservare digneris, Te rogamus audi nos.
Vt omnibus fidelibus defunctis requiem æternam donare digneris, Te rogamus audi nos.
Agnus Dei qui tollis peccata mundi, Parce nobis Domine.
Agnus Dei qui tollis peccata mundi, Exaudi nos Domine.
Agnus Dei qui tollis peccata mundi, Miserere nobis.

Christe

Chriſte audi nos, Chriſte exaudi nos.
Kyrie eleiſon, Chriſte eleiſon,
Kyrie eleiſon. Pater noſter, &c.

Pſalmus ex variis Pſalmis.

LAudate Dominum de cælis: laudate eum in excelſis.

Laudate eum omnes Angeli ejus: laudate eum omnes virtutes ejus.

Benedicite Dominum omnes Angeli ejus: potentes virtute, facientes verbum illius, ad audiendam vocem ſermonum ejus.

Benedicite Domino omnes virtutes ejus: miniſtri ejus qui facitis voluntatem ejus.

Benedic anima mea Domino, & noli oblviſci omnes retributiones ejus:

Qui redimit de interitu vitam tuam, qui coronat te in miſericordia & miſerationibus.

Quoniam Angelis ſuis mandavit de te: ut cuſtodiant te in omnibus viis tuis.

In manibus portabunt te: ne forte offendas ad lapidem pedem tuum.

Super aſpidem & baſiliſcum ambulabis, & conculcabis Leonem & Draconem.

Immittet Angelus Domini in circuitu timentium eum, & eripiet eos.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui Sancto: Sicut erat in principio, & nunc, & ſemper, & in ſæcula ſæculorum, Amen.

℣. In conspectu Angelorum psallam tibi Deus meus.

℟. Adorabo ad templū sanctum tuum, & confitebor nomini tuo.

℣. Domine exaudi orationem meam.

℟. Et clamor meus ad te veniat.

Oremus.

OMnipotens & misericors Deus, qui nos Angelica custodia munire dignatus es, concede quæsumus, ut tanta protectione securi, & à pravis cogitationibus liberemur in mente, & ab omnibus adversitatibus eruamur in corpore. Per Dominum nostrum IESUM Christum filium tuum, qui tecum vivit & regnat in unitate Spiritus sancti Deus, per omnia sæcula sæculorum, Amen.

HORA V.

Disce MORI: *id te doceat assidua mortis rapina.*

MEMENTO homo vanitas, nō moriturum te, sed MORI, quovis die, quavis hora. Vitæ hujus principium, mortis est exordium: prima hora quæ vitā dedit, eandem etiam carpsit & mutilavit; hunc ipsum quem agis diem, cum morte dividis. quicquid facis, respice finem. Breves dies hominis sunt, numerus mensium ejus apud Deum est: constituti sunt termini ejus qui præteriri nō poterunt; non poterunt, eheu non poterunt. Et non tantum non præteriri, sed

Iob. ca. 14.

nec

nec sciri possunt, quam sint vicini. Vis esse immunis à morte subita? mortem assidue cogita. semper discendum est, quod an sciamus, experiri nõ possumus: meditare mortem. Nemo improviso moritur, qui semper se moriturum cogitavit. Memento mori.

Disce VIVERE: *id te doceat lex Iustitiæ.*

Virtutis est proprium, injustitiam odisse, & omnem injustitiæ comitatum, insidias, fraudes, injurias: has accipere malis, quam inferre. Non mundi, sed Christi lex est: Rapturo pallium etiam tunicam adjiciendam in auctarium. & quod illud lucrum sit, argentum in arca, damnum in conscientia? lucro turpi jactura longe præferenda est: *Quid enim proderit homini, si lucretur mundum totum, & detrimentum animæ suæ faciat?* Sed iis jam moribus vivitur, ut justitiæ nomen religiose adoretur, res ipsa ad cujusvis sensum aut commodum torqueatur: justi haberi volunt plurimi, pauci esse. Pars magna justitiæ est, ut, quod aliis vitio vertis, ipse non committas, & quod tibi fieri non vis, alteri non facias. Discite justitiam moniti (ô mortales) & non temnere Divos.

Marc. cap. 8.

Disce ORARE: *id te doceant tres Orationes istæ.*

Prima.

DEVS qui miro ordine Angelorum ministeria hominumque dispensas, concede propitius, ut à quibus tibi ministrantibus in cælo semper assistitur, ab his in terra, vita nostra muniatur. Per Christum Dominum nostrum, &c.

Secunda.

BEnignissime DEVS, cujus immensa bonitas & sapientia, in omnibus sanctis Angelis tuis mirifice relucet, te rogo suppliciter, ut Angelicis pro me intervenientibus suffragiis, omnia opera mea & placatus suscipias, & ad salutem meam provenire concedas. Per Christum Dominum nostrum.

Tertia.

O Æterne DEVS, bonitatem tuam per omnium Sanctorum Angelorum atque Archangelorum preces & merita, humiliter imploro, ut quod meo in te amori deest, illorum in te ardentissimus amor compenset. Per eundem Dominum nostrum IESVM Christum filium tuum, qui tecum vivit & regnat cum Sancto Spiritu in sæcula sæculorum.

HORA VI.

Disce MORI : *id te doceant quotidiana plurimorum funera.*

MEMENTO homo putredo, quot hac, non dicam die, sed hora, è vivis citandi ad tribunal summi judicis, & quot ex eis damnandi. Ita non tantum sæpe, sed assidue mortalem te cogita. Nil æque tibi proderit ad temperantiam omnium rerum, quam frequens cogitatio brevis ævi hujus & incerti. *Noli de mortuo inimico tuo gaudere, sciens quoniam* OMNES *morimur.* Attende ergo tibi & vitæ tuæ. Ortum quidquid habet, finem timet: *ibimus omnes, ibimus.* Illi, & isti, & isti præcedunt, nos singuli, quo quemque mors ordine vocaverit, sequemur. Omnes dies, omnis hora, quam nihil simus, ostendit; attende tibi: Vitam lucrari est, in singulos dies mori. Memento mori.

Eccles. cap. 8.

Disce VIVERE : *id te doceat lex Misericordiæ.*

EDicit Veritas: *Misericordiam volo, & non sacrificium.* Æquum est egentibus subveniri non divitibus. effundit, qui in plenum mittit; illud potius reconditur, quod vasis vacuis commēdatur. Laudent te esurientium viscera, non ructantium opulenta convivia. Ter mirum! in plenissimo resurgentium conventu, coram uni-

Matt. cap. 9.

universis Angelis tacet Christus, quod Abel primus martyr fuerit, quod Abraham obedientia excelluerit, quod Moses legem tulerit, quod Petrus crucem IESV primus ascenderit; hæc inquam tacet Iudex, & solum proclamat, quis sibi pauperi cibum dederit, quis nudo vestẽ obtulerit, quis domo foverit. En, quicquid datur pauperi, non est donum, sed mutuum; quidquid enim tribuitur, tam pulchro quam magno fœnore recipitur. quæstuosissima omnium ars est eleemosyna, & cæli janitoribus notissima. Eleemosyna vero aurea, & summa est, INIMICOS DILIGERE.

Disce ORARE: *id te doceant Orationes de S. Michaële Archangelo.*

Prima.

BEati Michaëlis Archangeli tui, quæsumus Domine, intercessio gloriosa nos semper & ubique protegat, & ad vitam perducat æternam. Per Christum Dominum nostrum.

Secunda.

PRinceps gloriosissime, Michaël Archangele, esto memor nostri, hîc & ubique semper, precare pro nobis Filium Dei.

Tertia.

BEati Archangeli tui Michaëlis commemoratione lætantes, humiliter te Domine deprecamur, ut quod nostris meritis non valemus, ejus intercessione confe-

consequamur. Per eundem Christum Dominum nostrum.

HORA VII.

Disce MORI: *id te doceat temporis jactura irreparabilis.*

MEMENTO homo favilla, non verba solum, sed & tempus volare irrevocabile. in domus combustæ vicem surgit alia: in temporis combusti pretium nulli uniones sunt computandi. paleæ sunt gemmæ omnes præ hoc temporis censu. nec furum ullus damnosior est, quam qui hoc ipse sibi furatur, aut male agendo, aut nihil agendo. Fluunt dies, & irreparabilis vita decurrit. Aliqua est rerum omnium recuperatio, nulla temporis: mille florenos perdere, magnum damnum censetur; famam amittere, multo majus; tempus otio comburere, multo maximum. & quo plus temporis in vanum avolat, hoc mors formidabilior propinquat. Memento mori,

Disce VIVERE: *id te doceat lex Mansuetudinis.*

FIli, in mansuetudine opera tua perfice, & super hominum gloriam diligeris, Quicquid dicas, faciasve, super omnia vultus & verba accedant bona: *Beati mites.* Cælestis urbs Hierusalem non spolium bellatorum, sed sperata hæreditas *mansuetorum.* Mites sunt, qui improbitati cedunt,

Eccles. cap. 3.

cedunt, & malo non resistunt, sed vincunt in bono malum. Sunt quidam mites, sed quamdiu cuncta fiunt pro eorum arbitrio: tange montem, mox cernes fumum. nimirum, qualis quisque apud se lateat, illata contumelia probat. Magni animi proprium illud est, ut sciat esse placidus, ut norit iram substringere, injurias atque offensiones serena semper fronte digerere. Vere mansuetus, est ut tractabilis cera, mitis columba, tranquillum oleum.

Disce ORARE: *id te doceant Orationes ad Custodem Angelum, Christi Matrem, Christum.*

I. Ad Angelum Custodem.

SAluto te, ô Sancte Angele Dei, Princeps nobilis, custos meus fidelis, cui me gubernandum divina bonitas tradidit. quam multa secundum Deum, tibi tuæque charitati debeo, quod indigno mihi tot annis totque modis fideliter atque clementer assistis, & animi corporisque mei salutem procuras. Commendo me tibi hodie, ut adversos malignum hostem, te duce illæsus conserver, & in gratia Dei, ad extremum usque halitum firmus & constans perseverem, & tecum in cælo Dominum nostrum laudem in æternum.

II. Ad

II. Ad Beatissimam Virginem MARIAM: *Salutationes XII totidem stellis assimilata.*

AVE Mundi decus, lampas inextinguibilis.

Ave Mundi ocule, cælorum janua, Seraphinorum gloria.

Ave Mater purissima, quam nulla unquam sequior invasit cogitatio.

Ave ingens & portentosum mundi miraculum.

Ave ornatissimum supremi Regis palatium.

Ave armarium vitæ, pratum totius fragrantiæ Spiritus Sancti.

Ave latens thesaure gratiæ, quæ sola portas Verbum, quod portat omnia.

Ave vas electionis admirabile; Ave Mater Filii, filia Patris, sponsa Sancti Spiritus.

Ave nubes lucida, Ave columna ignea, quæ populum Dei per desertum mundi deducis.

Ave vellus mundissimum de cælo humectatum, per quam & in qua ovem induit pastor.

Ave doctrinæ sceptrum, devotionis templum, donorum omnium gazophylacium opulentissimum.

Ave novi Adami paradise: Ave urna aurea cæleste manna continens.

Ave fax fidelium, infiniti circumdatrix, castarum animarum ara: Ave gaudium,

dium semper & in æternum ineffabile.

Nomina Patrum, è quibus hæ stellæ sunt excerptæ.

Cyrillus Alexandrinus, Epiphanius, Elias Cretensis, Fulgentius, Gregorius Nicomediensis, Gregorius Neocæsariensis, Hildefonsus Toletanus, Origenes, Proclus, Sophronius, Theodoretus, Methodius, Olympius. Inter hos velut duodecim Apostolos, decimus tertius esse cupit Bernardus, uti fuit & Paulus. Nec se continet Bernardus, & ad DOMINI MATREM *succlamat. Ex totis animæ viribus te saluto ac compello:*

Ave Virginum Regina: Ave mare gemmis plenissimum.

Nec hoc ei satis; totum invitans orbem ad matris istius venerationem:

Totis ergo, *inquit*, medullis cordis veneremur Mariam, quia sic est voluntas ejus, qui totum nos habere voluit per Mariam.

III. Ad Christum.

IESU bone, ego nimis imperfecte tibi servio, nimis frigide te laudo & diligo. Ah, quam longe adhuc absum à vera mei abnegatione; à vera Humilitate, Patientia, & Charitate. Te ergo rogo, ut quod minus est in me, tu digneris supplere pro me, & divinum cor tuum amoris plenissimum Patri offerre pro corde meo amoris egentissimo.

Domine

Domine IESV Christe, amem te solum propter te, & nihil amem nisi in te.

Domine IESV Christe auge mihi laborem & dolorem, modo augeas patientiam & amorem.

Domine IESV Christe da mihi ut in divino beneplacito tuo, in sanctissima tua voluntate unice delecter, & in ea super omnia requiescam.

HORA VIII.

Disce MORI: *id te doceat imminentis metus judicii.*

MEMENTO homo pulvis, conscientiamque tuam interroga: Si hac te hora ad tribunal suum evocaret Deus, num paratus fores reddendæ rationi? dicesne: *Cras ero?* emendationi tuæ indulgentiam promisit Deus, sed tuæ dilationi diem crastinum non promisit. Nihilominus omnia in futurum disponimus, & inter præcipitia lenti sumus. Heu, heu, nos miseros, quam totus homuncio nil est! O theatrum & ludum quicquid in hoc orbe VIVERE vocatur: Age, valedic rebus humanis, & ad reddendam rationem te para; tribunal te vocat. nullam hic moram, nullas inducias, nullam comperendinationem quære. hinc abeundum est; ne tergiversare: ratio reddenda est, ne excusa. qualis vixeris, talis & judicaberis. Memento mori.

Disce VIVERE : *id te doceat lex Veritatis.*

Eccles. ca. 37. Ps. 30. ANTE *omnia opera verbum verax præcedat te. Veritatem enim requirit Dominus.* Iurare & mentiri nesciat lingua tua. Veritati sic studeas, ut quicquid dixeris, juratum putes. Non est sinceri, nō probi hominis, aliud pectore clausum, aliud lingua promptum habere. Veritas, sicut ubique mater est sanctitatis, sic ubique amanda est. Nullæ duæ res tam inter se concordes sunt & cognatæ, ut VIRTVS & VERITAS. Premi quidem solet veritas, non opprimi; emergit tandem : impugnatur sæpe, non vincitur. Veritatis amatori nullus reprehensor est metuendus, aut enim reprehensurus, inimicus est, aut amicus : inimicus si insultat, ferendus ; amicus si errat, docendus ; si ipse doceat, audiendus est. Tegere, polire, fingere, comere, fucare Veritatem, est dehonestare ; mentiri, est animam necare. *Os enim quod mentitur occidit animam.* Sap. cap. 1.

Disce ORARE : *id te doceat Oratio exercendis divini amoris actibus.*

XIII. Actus amoris in Deum.

O MI amantissime Deus, 1. Ad te summum bonum, toto cordis affectu feror. 2. In immensissima bonitate tua exulto, 3. & gaudeo, quod te omnes Angeli adorent, beati omnes honorent

rent & laudent. 4. O mi creator,quam ego cupio, ut omnes homines te agnoscant & colant; tibi uni omnes serviant! 5. Ah, quam me pœnitet omnium peccatorum meorum! 6. Et ideo firmissime statuo legem tuam posthac in omnibus observare. 7. Omne solatiũ meum in sanctissimo tuo beneplacito quæram; 8. Aversabor, quicquid tibi displicuerit. 9. Mi Deus, omnia mea tua sunt, tibi omnia consecro: 10. Propter te adversa omnia libentissime tolerabo: 11. Permissione & dispositione tua semper contentissimus ero. 12. O Bonitas, tuum in me amorem adauge. 13. O Charitas,te nunquam amare desinam.

Explicatio præcedentis Orationis.

CVm virtutis laus omnis in actione consistat,amoris in Deum tendentis actiones interiores à Theologis plerumque hæ solent assignari.

1. Deum, tanquam SVMMVM BONVM, videndum ac fruendum pronissimo affectu desiderare.

2. Sua Deo bona omnia velle, nec aliã ob caussam,nisi quia bona Dei sunt, uti sunt sapientia,bonitas,potentia,&c.

3. Impense gaudere, Deo ab Angelis, beatis, probis omnibus serviri.

4. Desiderare unice,ut res creatæ omnes, gloriæ honorique divino sese impendant.

5. Animo dolere ob omnes in Deum

injurias, & à se & ab aliis commissas.

6. Serio constituere, omnem Dei legem exacte observare.

7. Vnicam in omnibus Dei voluntatem sibi sequendam proponere.

8. Aversari omnia, quæ quis Deo displicere cognorit.

9. Omnia sua Deo liberalissima submissione offerre.

10. In res adversas omnes Dei causa tolerandas promptum animum obfirmare.

11. Divini regiminis providentiam ubique agnoscere, & extollere.

12. Fateri se divinis favoribus minus respondere, & amoris augmentum poscere.

13. Beatam in Dei amore perseverantiam assiduis precibus efflagitare.

Circa has divini Amoris actiones duo maxime notanda.

Primum. Letales animi plagas non persanant, nisi AMOR aut DOLOR, sive, ut theologorum ore loquamur, duo tantum sunt actus, qui perditam Dei gratiam recuperent, actus charitatis, & actus pœnitentiæ; quorum alter alterū includit. Publicanus dolendo potissimum, Magdalena diligendo præcipue omnem animi pestem deterſit: *Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multum.* Luc.7.

Secundum. Primaria divini amoris actio

actio est, ferio & ex animo velle omnibus Dei præceptis parere. *Qui habet mandata mea, & servat ea, ille est, qui diligit me.* Ioan. 14. *Hæc est enim charitas Dei, ut mandata ejus custodiamus.* 1. Ioan. 5. Ad hanc amoris divini actionem exercendã quivis hominum obstringitur in triplici fere periculo. Primum cum quis graviter à dæmone impugnatur, aut aliis ad vitia illecebris invitatur. & hæc sint exemplo: videt quis auream sine custode monetam; deprehensum habet sub unguibus inimicum; cernit oblatam explendæ libidinis occasionem; hic cacodæmon ingenti conatu suggerit: Sic elabi sines pulcherrimam hanc occasionem? en nummos aureos, en opportunã ultionis horam, en paratas delicias; aude aliquid, fruere, & opportunitate, dũ licet, utere. Hic necessarium omnino, ut, qui letale crimen horret, in Deum amorem sic testetur; Domine Deus, lex tua & tuus honor, chariora mihi sunt, quam lucrum meum, quam turpis & vetita voluptas, quam totus orbis. Nisi is, qui in hoc lubrico stat, sic egerit, Deum perdidit, gratia Dei excidit, cælum amisit, aut ergo tunc Deum amabit, aut à diabolo vincetur. quod si hominem clandestinæ mentis, aut furtivæ corporis libidini deditum interrogem: Mi homo, amasne Deum? amare se affirmabit. Sed an decalogum nosti? novi, dicet. Etiam præceptum sextum tenes? dicet, teneo.

Nunquid eo libidinem omnem prohiberi censes ? censeo, respondebit, nec aliter poterit. Et tamen in hanc expressissimã Dei legem, nihilominus tam petulanter, toties peccare audes ? ergo tua tibi muliercula, tui tibi furtivi amores, tuæ tibi oblectatiunculæ præ Deo, præ Dei lege, præ honore Dei, longe sunt chariora : ergo in te nec scintilla vivit divini amoris, quamdiu hos mores & impurũ hunc amorem perseveras. *Hæc est enim charitas Dei, ut mandata ejus custodiamus.* quid est, inquit Augustinus, quod diligo Regem, si odio habeo ejus legem ? & verissime Gregorius : Vere, inquit, amat, qui ad mandata ejus à suis se voluptatibus coarctat : qui per illicita desideria diffluit, profecto Deum non diligit, quia ei sua voluntate contradicit.

Deinde, ad eandem divini amoris actionem quemque obligat alterum hoc periculum, cum quis prudenter sibi metuit, ne ratione loci quo iturus, aut hominum quibuscum acturus, gravius delinquat, tunc sane opus, animum Dei amore sic inflammet & muniat, ut cum Psalte regio sincere pronunciet : *Scrutabor legem tuam Domine, & custodiam illas in toto corde meo.* Psal. 118. *Hæc est enim charitas Dei, ut mandata ejus custodiamus.*

Postremum denique corporis animique periculum, idem quod dixi, divini amoris argumentum postulat, ut, cum quis fatalẽ sibi horam imminere sentit, hoc

hoc ipso in suum conditorem amore feratur, idque non pœnæ formidine, non præmii spe, sed quod agnoscat, hoc à se SVMMO BONO modis omnibus deberi. hac certe suprema vitæ hora, si unquam, lex illa quam integerrime potest observanda: *Diliges Dominũ Deum tuum, ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex omnibus viribus tuis, & ex omni mente tua.* Luc.c.10. *Charitas nunquam excidit.* Ergo, *in charitate crescamus in illo per omnia.* 1.Cor.13. & Ephes.4.

Protestatio ad Deum, saltem semel per hebdomadem dicenda.

SI quidquam, ô mi Deus, cogitavero, dixero, fecero per imprudentiam, quod divino beneplacito tuo repugnet: coram te, Domine, totaque curia tua cælesti protestor, id præter & contra voluntatem meam fieri. Si aliter accidat, Miserere, Domine, & errantem illico revota, cadentem subleva. & ne id contingat, per bonitatem tuam rogo te, misericordissime Deus, ut benedictio tua me prævenire, & tanquam rem tuam possidere ac regere digneris. Arbitrii mei libertatem tibi sic subjicio, ut illam à te, si opus, etiam cogi cupiam, & vinciri, ne contra te rebellet, aut contra voluntatẽ tuam vel minimum quid committat. Vnice velim, mi Deus, quod tu vis; & quod tu non vis, id & ego unice nolim. Hæc mea unica sit voluntas, voluntatis

tuæ beneplacitum quærere,ac facere in omnibus. Si quid, Domine à te petam, ne largiaris petenti quod honori tuo deroget, quod tuæ voluntati repugnet. Scio,ô bonitas,ſcio : id mihi ſolum obeſt, quod tibi non placet. Ergo te per omnes Sanctos Angelos tuos oro,da mihi odium mei, & tui in omnibus amorem.

Gemitus ad Deum anhelantes, amoris pleniſſimi.

AMo te mi Deus, cupioque ardentius amare. Hac amoris flamma cor meũ penitus liquefiat. Nihil extra te me beat. Et quando, mi Deus, & quando ad te hinc evolabo?

HORA IX.

Diſce MORI : *id te doceat maximus debitorum numerus.*

MEMENTO homo ſpuma, immenſo ære alieno te laborare. cogita peccata tua omnia, & in unum ea cumulum compone : tot laſcivas cogitationes, tot verba non otioſa tantum, ſed contumelioſa,fœda,detractoria : tot facta improba nullo fuco excuſanda. intuere hos tantos noxarum acervos, & fateri cogeris : Magnus debitor ſum multorum millium talentorum, & heu, ſi me ſic obæratum mors meo adverſario tradat, certũ eſt,carcere non exibo,

dum

dum ad teruncium ſolvero. Mature hæc cogita & aliis ſæpe ignoſcito, tibi nunquam. Qui ſe cognoſcunt, uti ſemper peccant, ita ſemper plorant. Vis nunquam eſſe triſtis? bene vive, beatus ille homo, qui ſemper & ubique ſic vivit, ut unamquamque diem velut ultimam, & non redituram conſumat. Memento mori.

Diſce VIVERE: *id te doceat lex Caſtitatis.*

F*Ructus Spiritus eſt charitas, continentia, caſtitas: Omnis autem ponderatio non eſt digna continentis animæ.* Nemo jactet pudicum animum, ſi impudicum habeat oculum: nemo de caſto corpore glorietur, cujus caſta non ſit cogitatio. Optimus Iob ideo cum oculis ſanciebat fœdus, ut poſſet etiã cum cogitationibus: *Pepigi*, ait, *fœdus cum oculis meis, ut ne cogitarem quidem de virgine, quam enim partem haberet in me Deus deſuper?* Oraculũ accipe à beato Hieronymo editum: Quacunque, ait, virtute polleas, quibuſcunq; operibus niteas, ſi cingulo caſtitatis careas, omnia per terram trahis. Et crede mihi, mi homo, ſi te peſtilens libidinis uredo adurat, nec reſiſtas, periiſti. Corpus, animus, pecunia, fama, omnia tibi tua perierunt: vale dic cælo, & morere. Ergo principiis obſta, & caput obtere huic colubro, ne cauda te venenet.

Gal. c. 5
Eccleſ. ca. 26.
Iob ca. 31.

Disce ORARE : *id te doceat Oratio B. Francisci :*

DEVS MEVS, ET OMNIA.

BEatum Franciſcum accepimus noctes ipſas quatuor, verbulorum horum commentatione & creberrima repetitione, non ſemel ſumma cum animi ſui voluptate tranſegiſſe. Igitur voce præeuntem ſequere, & dic :

DEVS MEVS, ET OMNIA.

MIllies hoc dicam, millies hoc cogitabo, millies hoc, & uſque, & uſque, & uſque millies repetam. neque enim vel dicere vel cogitare majus poſſum aut melius, quam hoc ipſum, DEVS MEVS, ET OMNIA. alii alia quærant, alia deſiderent, unum ego Deum meum quæro, Deum deſidero : O DEVS MEVS, ET OMNIA. opes aliis & honores, voluptates aliis univerſas relinquo: Deum ego habeam, & omnia habeo. totos aliis ego mundos concedo: aureos & gẽmeos montes non invideo; ſummas delicias permitto; mihi Deus meus eſt omnia, nihil ita bonum, nihil ita pulchrum aut jucundum, quin ſummum illud & primũ bonũ, & melius ſit, & pulcrius ſit ac jucundius. DEVS MEVS, ET OMNIA! quã me varia ſæpe accendunt deſideria, quã diverſis ſubinde æſtuo cupiditatibus! ita ut cum lunatico illo adoleſcente, modò

in ignē,modo in aquā rapiar. Sed quænam illa tanta bona ſunt, quæ ego tam anxie appeto? num hoc vel illud genus edulii aut potionis? Deus meus, cibus meus,potus meus,& omnia. nū hoc vel illud genus relaxationis aut voluptatis? Deus meus, gaudiū meū, voluptas mea, & omnia.nū hoc vel illud genus honoris aut dignitatis? Deus meus,honor meus, mea dignitas, & mea omnia. quid eſt tandem quod appetere poſſim; & cujus loco,mihi nō Deus ſit,& ſit omnia? mihi epulatio,mihi oble&atio, mihi quies, mihi theſaurus Deus eſt, mihi Deus omnia,& plus quam omnia. nam etſi cibis, quibus inhio,veſci:potū,quē ſitio,refici: voluptate,quā ardeo,frui: honores,quos ambio, aſſequi liceat: quid iſtud veſci, quid iſtud refici,& frui,& aſſequi? DEVS MEVS, ET OMNIA,te frui, à te refici, eſt perfe&iſſime refici,eſt frui omnibus bonis: DEVS MEVS,ET OMNIA. at vero labor premit,dolor affligit,curæ diſtrahūt, homo turbat,& exagitat.Nihil horū metuendum; neq; enim hæc omnia,etiamſi ſimul ingruant,mala ſunt,ſi ſummū illud bonū opituletur Deus. DEVS MEVS, ET OMNIA. tu mihi,ô bone Deus,ô bonitas, tu in labore quies,in dolore voluptas, in curis ſecuritas; tu mihi ab omnī hominum inſultu propugnaculū tutiſſimū; tu mihi ab omni malo refugiū; tu mihi es OMNIA, quæcunq; tandē deſiderare poſſum. Ergo,quandocunq; in poſterum,&

quod-

quodcunque bonum appetiero, hoc ipſe mihi ſemper occinam: DEVS MEVS, ET OMNIA. Deſine, ô homo, impuros rivulos ſectari, cum fontem puriſſimum habeas: Deum habes, omnia habes, quæcunque habere concupiſcis.

Oratiunculæ ſelectæ ad Chriſtum Dominum.

Prima.

DA mihi obſecro, Domine, diabolica vitare contagia, & ad te meam, etiam rebellem, compelle propitius voluntatem.

Secunda.

OMnipotens æterne Deus, fac me tibi ſemper, & devotam gerere voluntatem, & majeſtati tuæ ſincero corde ſervire.

Tertia.

TVa me quæſo, Domine, gratia ſemper & præveniat & ſequatur, ac bonis operibus jugiter faciat eſſe intentum. Qui vivis in ſæcula ſæculorum.

Vna voluntas Dei, adverſa, morbum, mortem inferentis: & hominis iſta perferentis.

DEVS meus, amor meus, abſit, ut quod tu vis, ego nolim; aut quod tu non vis, velim ego. tua voluntas, mea voluntas: imo jam amplius mea nõ eſt, quia tua eſſe cœpit, imo tua jam mihi ſequenda eſt, quia mea eſſe cœpit. idem ego velle debeo, quod tu: & vero etiam, ô Do-

ô Domine,volo. vis me ægrotare? volo. vis me depauperari? volo.tabeſcere? volo. doloribus affligi? volo.ſolatiis deſtitui? volo. adverſis plurimis exerceri? volo. mori etiam? & hoc volo. vis me cælo adſcribere?volo quam maxime. inferis addicere? Ah! bone IESV,ut tu hoc velles, volebam ego & merebar: ut ego hoc nollem, & volebas tu & merebaris. Atque ſi fieri poſſet (uti ſane non poteſt) horum alterutrum: aut ſanctiſſimam tuam voluntatem irritam eſſe, ut ego beatus ſim; aut me damnatum eſſe, ut ſanctiſſima voluntas tua rata ſit; proclamo: melius eſt damnari me; & ſervari,quod tu vis,ô Deus. Sed,ô bonitas, mortem meam, ſcio,nō vis, qui Filii tui mortem ideo volebas,ut poſſes nō velle meam. Per illam ergo Filii mortem te rogo,ô Pater, à morte æterna me eripe. En vulnera, en ſanguinem,quo tibi pro me litatum eſt,Filio nolebas parcere,ut poſſes ſervulo. Quia ergo & potes, & vis miſereri,ô immenſa,ô tremenda Majeſtas,miſerere mei,parce mihi. peccavi; negare non poſſum; ſed tu potes condonare quicquid peccavi.Serva me, Deus, quē creaſti: opus tuum ſum,& te meum opificem videre & æternum laudare cupio. Potes quidem,inſtar figuli, me luteum vaſculum & ſub ſui auctoris manu parum obſequens frangere; & (pridem id meritus ſum) in flammas abjicere,ſed quia major eſt tua bonitas,quā mali-

malignitas mea, parce, Domine, parce, parce, vivã amando te, qui brevi moriar, hoc per ultimum halitum rogando te: MISERERE.

Annotatiuncula de Divina & humana voluntatis conformatione.

PER omnem ſacram paginam, nihil commendatius eſt, quam hæc divinæ & humanæ voluntatis unio. Chriſtus utique omnium hominum optime orare novit; ſic autem oravit: *Pater, non mea, ſed tua voluntas fiat.* Sed nec nos aliter orare docuit: *Fiat voluntas tua, ſicut in cælo, & in terra.* Mille alia bibliorum pro hoc teſtimonia ſunt.

II. Vnicam in omnibus Dei voluntatem attendere, eſt compendium & ſumma optimæ ac tranquilliſſimæ vitæ.

III. Extra omnes tempeſtatum furias, ſupra nubes ſecurus degit, quicunq; ſua omnia ad unicam Dei voluntatẽ collineat. Amicis ſummum precandi genus eſt VELLE: Deo amicum facit, idem in omnibus ſemper OMNIA cum Deo.

IV. Quæcunque in orbe fiunt, aut vere mala, & in Deum peccata ſunt, aut certe mala non ſunt, quia nec peccata ſunt. in prioribus illis Dei permiſſio, in his diſpoſitio ſemper admirabilis elucet. Nam omne malũ pœnæ, ut Theologi loquuntur, poſitive & effective à Deo eſt, illius etiam quæ è peccatis naſcitur. Ipſe Deus harũ pœnarum omniũ, clariſ-

clarissime auctorem se fatetur, Isaia proclamante (c.45.) *Ego Dominus & non est alter : formans lucem & creans tenebras, faciens pacem, & creans malum : ego Dominus faciens omnia hæc.* Amos hoc ipsum confirmans : *Si erit malum*, inquit, *in civitate, quod Dominus non fecerit?* Ergo qualcunq; demũ subeamus pœnas, æquo & fidenti animo dicamus: Dominus est, quod bonum est in oculis suis faciat, 1. *Reg.* 3.

Amos cap. 3.

V. Ideo sapienter Epictetus : ne postules, inquit, ea quæ fiunt, ita fieri ut tu vis: sed, si sapis, ita velis ea fieri ut fiunt. sic omnia secunda tibi accident (Enchir. c.13.) Sapientius Thomas à Kemp. Homo internus cito sese colligit, sicut res eveniunt, sic se illis accommodat (lib.2.c.1.) Sapientissime Salomon: Non contristabit justum quicquid ei acciderit (Prov. cap.12.) Quid enim tristetur ille, qui in omnibus summam Dei providentiam, & sanctissimam ejus voluntatem agnoscit?

VI. In omni fortuna, secunda & adversa, in quavis turbatione aut tentatione, in quibuscunque procellis, tutissimum & optimum, unicam sibi Dei voluntatem sequendam proponere ; universa & singula, quæ facienda & ferenda, in unam Dei voluntatẽ reducere. hac quisquis iverit, tutissimus ibit.

VII. In morbo & morte nõ est utilius exercitium ullum (Ludovico Blosio teste, in consol pusill. pag.328.) quam ut quis seipsum ex integro divinæ volun-

tati.

tati submittat, & immensam Dei bonitatem ac misericordiam HUMILITATIS & CHARITATIS brachiis amplectatur.

HORA X.

Disce MORI : *id te doceat usitatus defunctorum Psalmus.*

MEMENTO homo aura, quid tibi omnes è tumulis defuncti acclament : MIHI HERI, ET TIBI HODIE : *Memor esto judicii mei, sic enim erit & tuum.* Hic ille communis mortuorum psalmus est, quo invitamur ad tumulum. Imus huc omnes, nec sejungimur, sed leniter alter alterum anteimus. Hæc lex est universi : nasci, surgere, languere, mori. *Omnes morimur, & quasi aquæ dilabimur in terram, quæ non revertuntur.* Ideo id sæpe cogitandum est. Quare sarcinulas collige, brevi aderit qui te ducet ad PLURES. iter hoc nec auro, nec prece, nec pretio, arte nulla redimes. Eundum est, eundum, & in alium orbem migrandum : si mortem metuis æternam, vide ut tua ante te vitia moriantur. Memento mori.

Eccles. ca. 38.

2. Reg. ca. 14.

Disce VIVERE : *id te doceat lex Humilitatis.*

GLoriam præcedit Humilitas. Et qui sine Humilitate virtutes congregat, in ventos pulverem jactat. Vere modestus

Prov. ca. 15.

ſtus & humilis non vult modeſtus & humilis, ſed vilis videri, cum affligitur & contemnitur, ſibi ipſe identidem occinit: HIS OMNINO DIGNVS ES. Cadere vult, non aſcendere, qui ad alta non per infima tendit: perire vult, qui ſe in ſuperbiã & pretium ſui præcipitat. *Quanto magnus es, humilia te in omnibus.* Et quæſo cur ſpectatores tibi deligis in terra, cum theatrum habeas conſtructum in cælo? quid ſterilem gloriolam aucuparis, cui gloria æterna promittitur? Nihilominus Humilitatis umbram multi, veritatem pauci ſectantur. Humilem oſtendit indefeſſa patientia, & generoſus ſuimet contemptus. Et hoc tibi longe ſit certiſſimum de teipſo: Tanto major eris in oculis Dei, quanto minor fueris in tuis: tanto Deo pretioſior, quanto tibi ipſe vilior.

Eccleſ. cap. 3.

Diſce ORARE: *id te doceat commendatio animæ in manus Creatoris: In manus tuas, Domine, commendo ſpiritum meum.*

IAM commendo ſanus & valens, ut commendatũ habeas, ô Chriſte, quando illum commendare non potero amplius, etſi ſuis vinculis nondum ſolutum. Timeo tempus illud, quo inter vivos ero, nec eſſe me ſciam. videmus in pleriſque moribundis id fieri. ſpirant, vivunt, & vivere ſe neſciunt. quis palpi-

tantem tunc ſpiritum & migrare trepidantem tandem tamẽ ex amico carcere migrantem recipiat, ſi tu excludas, orbis Conditor? Chriſte patientiſſime recordare, etiam te in extremis illis anguſtiis lacrimatum, & deſeri queſtum eſſe, ſpiritum Patri commendaſſe, exclamaſſe, expiraſſe: Ad te ego jam clamo, ut tu meus ſervator ſpiritum meum ſuſcipias, quocunque morbo, tempore, loco, è corpore abeuntem. Recordare, bone IESV, in cruce te brachia expandiſſe, pectus aperuiſſe, caput inclinaſſe. Ecce, anima mea à rebus creatis omnibus deſerta refugium quærit: in illa tua brachia ſeſe immittit, in tuum illud pectus ſeſe ingerit: admitte, obſecro, miſeram, & ne inde exturba, donec ira Dei tranſeat, hîc ſecura, hîc ab inferorum ſatellitibus tuta lateat. Ergo, in manus tuas, Domine, commendo ſpiritum meum, imo tuum, quia tu eum creaſti & reparaſti Figmentum tuum; ô Deus, ne deſpice

Aſpirationes ad Chriſtum pro felici obitu.

Pſal. 142. NOn intres in judicium cum ſervo tuo dulciſſime IESV, quia non juſtificabitur in conſpectu tuo omnis vivens.

Pſ. 78. Ne memineris, bone IESV, iniquitatum mearum, cito anticipent me miſericordia tua quia pauper factus ſum nimis.

Pſ. 12. Illumina, manſuetiſſime IESV, oculos meos

meos, ne unquam obdormiam in morte, ne quando dicat inimicus meus, prævalui adversus eum.

Domine IESV Christe, fili Dei vivi, pone passionem, crucem & mortem tuam, inter judicium tuum, & animam meam.

O mi amantissime Domine IESV Christe, ob honorem & virtutem tuæ benedictæ passionis, jube me adscribi in numerum electorum tuorum.

Ad omnes SS. Angelos ardens suspirium.

SVccurrite, subvenite, ô vos omnes beatissimi Spiritus, Sancti Angeli Dei, & cum in extremis vestram opem non amplius implorare potero, ne me deserite.

HORA XI.

Disce MORI: *id te doceant repentinæ mortis insidiæ.*

MEMENTO, homo somnium, cum cubitum te confers, quam plurimos somnum inchoasse & usque continuasse, morte subita extinctos. ita Sisara *soporem morti socians defecit, & mortuus est.* Quot sani cubitum ierunt, reperti mortui? quot inter colloquendum, cœnandum, ridendum subito abrepti? mille modi sunt leto. unica venenata herbula, vulnusculum neglectum, pustula vix conspicua, acinus uvæ, tecti tegula, pi-

Iud. c. 4.

ſcis ſpinula, guttula medicata, tenuiſſimus pilus, ipſa etiam vel paullo corruptior aura necat hominem: ad vitam rapiendam innumeros habet aditus inſidioſiſſima MORS. ideo dies omnis & ordiendus cautiſſime, & claudendus. optimus ordo eſt, à Deo diem incipere, & cum Deo finire; nec prius plumis ſe mergere, quam rationes ſint poſitæ de luce tranſacta. nimium temerarius eſt, qui offenſo & nondum propitiato Deo, audet obdormire. Sic ſomnum ſemper inchoa, ac ſi quis auri inſuſurret: *Hac nocte repetent à te animam tuam.* Memento mori.

Luc. c.12.

Diſce VIVERE: *id te doceat lex Charitatis.*

ad Ro. cap.8.

D*Iligentibus Deum, omnia cooperantur in bonum*, omnia. Beatus, ô Domine, qui amat te, & inimicum propter te. Cauſſa diligendi Deum, Deus eſt; modus, ſine modo diligere. Vbi theſaurus tuus, ibi & cor, & amor tuus eſt. vis noſſe ubi tuus theſaurus ſit? attende quid ames, vis noſſe quid ames? attende quid cogites. ibi theſaurum condis, quo crebras cogitationes mittis. Vbi Dei oblivio eſt, ibi Deus theſaurus non eſt. Sed nec Deum amat, qui ullum hominem odit. Paulinum dogma noſti: *Si charitatem non habuero, nihil ſum*, etſi habeam alia omnia. &; *Super omnia autem chari-*

1.Cor. 13. Col.3.

charitatem habete. Licet ergo tota horrea, totas vineas, aureos montes, gemmeas domos in stipem eroges, si vel unicum hominem odisti, nihil dedisti. Nunquam enim concordiam habebis cum Christo, si discors esse volueris cum Christiano. Tota lex Christi tribus litterulis includitur: AMA. Deum ama & omnes leges servasti.

Disce ORARE: *id te doceat Oratio pro felici vitæ fine.*

SAnguine tuo, Christe IESV, à peccatis omnibus lava me, & concede ut anima mea, cum è corpore migraverit, ante tribunal tuum appareat munda. O bone IESV ne deseras me in ultimis angustiis, in suprema mortis luctà, à qua tota pendet ÆTERNITAS. O mi redemptor in manus tuas spiritum meum jam commendo. Tua, ô mi Deus, sanctissima voluntas in me semper fiat, & in æternum.

Ad Christum crucifixum.

ADoro te, IESV Christe, & benedico tibi, quia per crucem tuam redemisti mundum. Salvator mundi salva me, qui per crucem & sanguinem tuum redemisti me. Trahe me ad te, ô bone IESV, qui dixisti, cum exaltatus fuero à terra, omnia trahā ad meipsum; te deprecor per pretiosum sanguinem

tuum, quem pro me peccatore effundere voluisti, ut abluas omnes iniquitates meas. Creator & redemptor meus, Christe IESV, totum me tibi trado, non me rejicias; ad te venio, non me repellas. Ne projicias me à facie tua, & Spiritum Sanctum tuum ne auferas à me. Ne perdat me iniquitas mea, quem creavit omnipotens bonitas tua.

Ad omnes SS. Angelos hominis moribundi gemitus, & impendentis judicii memoria.

O Vos omnes purissimi Spiritus, Sancti Angeli Dei, respicite in me. Hîc ego jaceo gemens & suspirans, quia manus Domini tetigit me. mors mihi in oculis est: mortalium jam nemo amplius, vos soli potestis succurrere. judicii dies mihi jam est indictus; eheu, comparendum est coram summo Deo, & reddenda ratio de cogitatis, dictis, factisque omnibus. Scitis, ô beatissimæ mentes me vilem terræ vermiculum, quotidie honori vestro dicere aliquid aut facere conatum esse. Ah, ne me deserite in his summis angustiis meis, in hac ultima necessitate, à qua mihi tota pendet AETERNITAS. Momentum illud jam imminet, in quo salus mea omnis, aut perenne stat exitium. Ah! juvate, & ante regem regum pro me supplices procumbite, & meum mihi obsecro conciliate judi-

judicem. Sententiam ego nunc expecto ſupremam; vos impetrate, ut ea mitis ſit & ad vitam. Mortem, quam ego meritus fuiſſem, æternam per veſtras preces meritaque liceat deprecari. Subvenite Sancti Angeli Dei, ſubvenite, ſuccurrite, jam jam aderit judex, Chriſtus IESVS. Miſerere, ô IESV, miſerere: per omnes Sanctos Angelos tuos te rogo, IESV MISERERE.

HORA XII.

Diſce MORI: *id te doceat improviſa mortis irruptio.*

MEMENTO, homo nihilum, uti fures in domum illam nunciare non ſolent, quam hora noctis duodecima, aut prima, aut ſecunda effringere vel ſuffodere ſtatuerunt; ſic nec mortis mos eſt, certis nunciis præmonere, ſe tali die aut hora venturam. ubique mors eſt, & ſemper in propinquo. Vigilate itaque, ô mortales, omni die, omni hora. *Ipſi enim diligenter ſcitis, quia dies Domini, ſicut fur nocte, ita veniet.* (1. *Theſ.* 5.) Iacob moriturus, collegit pedes ſuos ſuper lectulum, & mortuus eſt. Animum tu tuum, ô homo, tuum ſpiritum tu collige. ibis brevi, ibis in domum AETERNITATIS. Punctum eſt quod vivimus, & adhuc puncto minus. Vita, quam exſpectamus, vere diuturna, æterna eſt. Memento mori.

Disce VIVERE: *id te doceat lex Familiaritatis cum Deo.*

Iac. 4. A*Ppropinquate Deo, & appropinquabit vobis.* Non metuenda eſt hîc familiaritas nimia; quo quis Deo familiarior erit,hoc erit & Dei reverentior. Amicos facit animorum conjunctio,& conſiliorum communio. Amicus Deo nemo fit, niſi purgatiſſimis moribus. Hîc ego,mi homo,ſumme oro, tracta cauſſam tuam omnem cum tuorum amicorum optimo,cum Deo tuo. bene tibi eſt? de hoc ſucceſſu Deum conſule. male tibi eſt? de hoc ipſo nil ſine Deo tuo ſtatue: omnia cum hoc amico tuo delibera;tam fidenter cum ipſo loquere,quam tu ipſe tecũ. Suaviſſimus eſt hic amicorum & fideliſſimus,ſed animæ ſolum Deum quærenti. Dei quotieſcunque minus fueris memor,mox redi & clama:O mi Deus, ô meorum amicorum amantiſſime, diem perdidi, quia præſentiam tuam amiſi,tui memoriam neglexi. Scio, eum qui amicus eſt, omni tempore diligere: nec ei quidquam eſſe ſuavius, quam eſſe cum amico. Amicitia quæ vera eſt, eſt AETERNA. Nam, *omni tempore diligit, qui amicus eſt.* Prov. 5,17.

Disce

Disce ORARE *: id te doceat examen Conscientiæ quotidianum, practicum.*

TAnto, inquit Gregorius, securius quis Dominum expectat, quanto quotidie vitam suam suspectius examinat. Eleganter hujus officii submonens Augustinus: in tribunal, inquit, mentis tuæ ascende contra te, & te reum constitue ante te: noli te ponere post te, ne Deus ponat te ante te.

Sapienter & Christiane Seneca: Deprehendas, inquit, te oportet, antequam emendes. Inquire in te: accusatoris primum partibus fungere, deinde judicis, novissime deprecatoris. Ideo, quantum potes, te ipse coargue. Aliquando te etiam offende. *Epist. 28.*

Quotidianum examen conscientiæ, orationem esse longe utilissimam, omniũ sapientum vox est. multi quinque illius assignant capita, nemo est qui hunc orandi modum sic doceat, ut is nemini videri possit difficilis. at erit facillimus volenti doceri: tu modo sic ora, & hoc solum observa, ut post duas primas oratiunculas nonnihil subsistas, & quomodo diem expenderis, cogites.

Ergo si sic oraveris, rem pæne omnem factam habebis.

I.

O Infinita Bonitas, gratias tibi ago

pro omnibus beneficiis tuis, quæ mihi hodie & tota vita mea contulisti. tibi laus & gloria in infinitas sæculorum myriadas.

II.

O Immensa Majestas, da ut quicquid tibi hodie in me displicuit, id mihi in memoriam integre redeat.

III.

Hic exacta diei cogitata, dicta, facta in memoriam revoca, & quid in Deum peccaris, expende.

IV.

O Inexhausta Misericordia, ignosce mihi quicquid hodie peccavi contra te. Ego omnes offensas hujus diei, & totius vitæ meæ, in abyssum misericordiæ tuæ depono, & per mortem Filii tui te precor, ô Deus, dimitte mihi quicquid unquam in te peccavi.

V.

Æterna sapientia, Christe IESV, firmissime propono non peccare amplius.

Et hoc quotidianum est examen conscientiæ: Addi possunt hæc.

Pater æterne, per vitam & mortem Filii tui; per omnem bonitatem tuam te rogo, concede mihi ut in bono perseverem, & in gratia tua moriar.

Bone IESV per extremas illas in cruce voces, quibus Patri spiritum commendasti, te rogo, suscipe spiritum meum in fine vitæ meæ.

Spiritus

Spiritus Sancte Deus, miserere mei, & sancta inspiratione tua me semper, & potissimum in hora mortis meæ, adjuva.

Sanctissima Trinitas, unus Deus, miserere mei, nunc & in fine vitæ meæ.

A M E N.

HORÆ

Attente PRECARI, Vigilantiæ eſt; recte VIVERE, pugnæ et Victoriæ; pie MORI, perſeuerantiæ: fuiſſe Virginem, Virtutis; fieri Angelum perfectæ felicitatis eſt.

HORÆ NOCTIS.

EXegimus HORAS DIEI; supersunt NOCTIS, quæ uti quietior, ita meditationi, quam dies, aptior est. Idcirco quem per diem docuimus orare, per noctem meditari & considerare docebimus: prius tamen caussas assignabimus, quare Angeli tanto amore, totque officiis meritissime sint colendi.

Caussæ cur SS. ANGELI, *præ ceteris beatorum ordinibus, summe venerandi.*

I. *Caussa, Sacra Biblia.*

PLenæ sunt divinæ litteræ testimoniis & elogiis, de felicissimo statu, deque plurimis SS. Angelorum in nos beneficiis.

II.

Omnis vetus historia amantissima circa nos Angelorum ministeria varie deprædicat.

III. *Numerus Angelorum.*

Angelorum numerus nobis infinitus, soli Deo est numerabilis: ita innumeros in cælo amicos habere poterit, quisquis eos sibi conciliare voluerit.

IV. *Angeli, Dei vicarii.*

Tam in prisca quam in nova lege vices Dei funguntur Angeli. frequentissime promittit Deus: Mittam Angelum meum: Præcedet te Angelus meus: Immittet Angelus Domini, &c.

V. *Ne-*

V. *Nobis addictissimi.*

Angeli nobis benevolentissimi sunt: & hoc unum omnibus suis officiis agunt, ut brevi eis quam simillimi simus.

VI. *Nostri sine numero patroni.*

Vnico venerationis actu tot centena millia beatissimorum spirituum innumeros nobis patronos conciliamus.

VII. *Adversariorum de eis testimonia.*

Ipsi etiam adversarii Lutherus, Calvinus, admodum honorifice de Angelis scripserunt. Calvinus, etsi neget alios Divos & beatos; Angelos tamen expresse docet invocari posse, ut patronos & caussidicos nostros. lib. 3. Institut. cap. 20. §. 23.

VIII. *Experientia quotidiana.*

Multos hominum quotidiana docet experientia, quam assiduas pro nobis, & fideles agant excubias beati Angeli, in nostrum omnium tutelam attentissimi.

IX. *Voluntas Dei.*

Deus Angelos curandæ nostræ saluti præfecit: provinciam custodiendi nos in omnibus viis Deus Angelis demandavit: Angeli sunt Pædagogi hominis, ut Basilius loquitur, & ut Augustinus, Angeli sunt Domestici Dei, cæli Cives; Principes paradisi, scientiæ Magistri, Doctores sapientiæ. Angelis Ecclesia theatrum est, in quo & Dei sapientiam mirentur, & ignorantiæ nostræ opitulentur. Mille nos Angeli afficiunt beneficiis; mille nos Angelos afficiamus obsequiis.

T. 10. p. 984.

I. HO-

I. HORA NOCTIS.

Disce MORI: & cogita:

Nunquid non & mihi migrandum erit tandem, & moriendum? Cur ergo vasa non colligo?

Disce ORARE:

1. ANIMA Christi sanctifica me, corpus Christi salva me, sanguis Christi inebria me; 2. Aqua lateris Christi lava me; 3. Passio Christi conforta me. 4. O bone IESV exaudi me; 5. intra vulnera tua abscondé me; 6. ne permittas me separari abs te; 7. ab hoste maligno defende me; 8. in hora mortis meæ voca me, 9. & jube me venire ad te, 10. ut cum sanctis tuis laudem te in æternum. Amen.

Brevis est hac oratio, sed exercendæ virtuti decem illustria documenta suggeruntur cogitanda, prout indicant numeri.

1. Communio crebra. 2. Confessio frequens. 3. Passionis Dominicæ meditatio. 4. Oratio assidua. 5. Iudicii metus. 6. Perseverantia. 7. Fortitudo in tentationibus. 8. Memoria mortis. 9. Desiderium cælestis patriæ. 10. Æternitatis meditatio. *Et hæc ego tibi, una cum adjunctis duobus aliis documentis, per duodecim Noctis horas, brevissime explicabo. Faciamus initium hac hora.*

Disce

Disce VIVERE : *tua vero sit Vita*,

COMMVNIO CREBRA. Nisi manducaveritis carnem filii hominis, &c. non habebitis vitam in vobis (Ioan.c.6.) Amicum non amat, qui ejus præsentiam odit: nec sane Christum diligit, qui ejus convivium fugit.

II. HORA.

Disce MORI; *& cogita*:

Quid me fiet post mortem? quo anima deveniet? incertũ est. Cur ergo tam securus vivo, velut jam certus cæli?

Disce VIVERE : *tua vero sit Vita*,

CONFESSIO FREQVENS. Amplius lava me à peccatis meis (Ps.50.) Operum bonorum initium, est confessio malorum. quotidie peccamus, peccata si non quotidie, saltem crebrius eluamus: peccatum enim, quod pœnitentia non diluit, suo pondere mox ad aliud trahit.

Disce ORARE: *& considerare*.

ORatio vera, est cordis, non oris, aut labiorum: neque enim verba deprecantis Deus intendit, sed orantis cor aspicit, ait Isidorus. Itaque paullatim, mi homo, & in minutioribus docebo te corde orare, hoc est, meditari, & quævis, divina maxime, attentius considerare. Optime orat, qui res suæ salutis hoc modo

modo conſiderat. pro more ſic oraverat Iſaac: *Et egreſſus fuerat ad meditandum in agro, inclinata jam die* (Gen. cap. 24.) Nihil eſt quod non aſſidua meditatio facillimum reddat Primum quod tuæ conſiderationi ſubjiciam, interrogatiunculæ ſunt, quas tu ipſe jam diu aves proferre. nunc licet; tuarum partium ſit quærere, mearum reſpondere.

Tres quæſtiunculæ.

1. Q. O mi Angele, cur Deus pro lapſis Angelis, non itidem factus eſt Angelus, uti pro lapſis hominibus factus eſt homo?

1. Reſp. Ah noli hoc quærere: RVINAM Angelorum, & LAPSVM hominum tu numquam ſatis intelliges, niſi cum hominem exueris, & inter Angelos vixeris. quis fando explicet aut cogitando ſatis indaget decretum illud, quo mitiſſimus ille Deus, tot milliones nobiliſſimorum ac pulcherrimorum ſpirituum cœlo proſcripſit, in omnem æternitatem. & quis ille inter homines monarcha, qui trecentos principum aut regum filios ad gladium damnet, & in ferale theatrum productos ſecuri percuti jubeat, ob culpam, multorum judicio, leviſsimam? & quid ſint, ignoſce mihi, mille Cæſarum filii ad Angelum unicum? tot tamen centenis Angelorum millibus ipſa bonitas recuſavit parcere. & delictum quod erat? unica cogitatio, unicum NOLLE.

Vere vigilat rex noſter, tam ad juſtitiam quam ad miſericordiam, ut indulgeat, & ut puniat. Creavit quidem Deus tot pulcherrimos Angelos, eos tamen ab æterno præſcivit fore fœdiſsimos diabolos. At ſicut Deus (ut recte Auguſtinus) naturarum bonarum eſt optimus conditor, ita malarum voluntatum eſt juſtiſsimus ordinator, ut cum illi male utuntur naturis bonis, ipſe bene utatur voluntatibus etiam malis. Apoſtatarum Angelorum ſedes jam hominibus decretæ ſunt, ſi eas velint facere ſuas, bene vivendo: ita Luciferi ruina, humanæ genti cauſa eſt ſublimioris aſcenſus. non vane Origenes: Si earum, inquit, virium eſſem, ut Luciferum vincerem, Luciferi in cœlo ſolium obtinerem, quo quis enim fortiorem ac callidiorē ſuperaverit diabolum, hoc celſiorem inter Angelos occupabit locum. Quis autem hominum, in principis Angeli ſede ſit collocandus, tua non refert ſcire: hoc ſcias, eum illic ſublimiſsimum fore, qui ante hîc fuerit veræ ſubmiſsionis ſtudioſiſsimus. Hæc ſanctitatis regula non errat: Is apud Deum ſanctiſsimus eſt, quiſquis eſt apud ſeipſum humillimus.

2. Q. Num, oro mi Angele, tot hominum in cœlum ſunt evehendi, quot Angelorū inde præcipitati? extant libri qui hoc conſtanter, nec ſine ratione affirment.

2. Reſp. Et hoc velim omittas quærere:

rere: pia malim tibi placeant, quam curiosa. Sed est humanæ gentis vitium, CVRIOSITAS. Verissime dixit Ecclesiastes: *Solummodo hoc inveni, quod fecerit Deus hominem rectum & ipse se infinitis miscuerit quæstionibus.* Tu hoc potius quære, quibus alis ad Angelorum cætus eveharis. E divinis libris nosti novem illorum esse ordines: infimum Angelorũ, proximum Archangelorum, supra hos Principatus, Potestates, Virtutes, Dominationes, Thronos, Cherubim, Seraphim. Vni horum inseri cupias. Sed quæris, quomodo id possis? Beata Mechtildis divinitus edocta, in hunc sensum de hac re loquitur. Ad primos ANGELORVM ordines viam sibi sternunt, qui egenis, ægris, peregrinis, Dei causa inserviunt. Ad secundam ARCHANGELORVM coronam contendunt, qui orationi rerumque divinarum meditationi se dedunt. Ad PRINCIPATVS spectant, qui omnem in se noxiam cupidinem expugnant. Inter POTESTATES censentur, qui aliis ea qua par est cura, amore, vigilantia præsunt. VIRTVTIBVS annumerantur, qui opibus paupertatem præferunt; qui se patientiæ ac obedientiæ totos emancipant. Ad DOMINATIONVM chorum anhelant, qui devotissimis studiis omnem suam voluntatem ad divinã in omnibus conformant. THRONI dicendi sunt, qui assiduis rerum cœlestium meditationi-

Eccl. cap. 7.

Revel. S. Mec. c. 14.

bus cor ſuum dignam Deo ſedem faciunt. AD CHERVBINOS extollēdi, qui, quod in Deo per meditationem vident ; quod in operoſa hac mentis quiete diſcunt, in aliorum animos ſermone transfundunt. SERAPHINIS accenſentur, qui Deum toto pectore amant, ardentque, & ipſos etiam, propter Deum, inimicos; ſi quid amant aliud, in Deo amant; ſolius Dei injuria percelluntur. Et hæc via eſt ad ſublimes illas Angelorum hierarchias.

3. Q. Et cur, mi optime cuſtos, nullus unquam Sanctorū Angelorum (quod ego ſciam) chari hominis corpus inſedit? quod tamen transfugæ Angeli ſæpe ſæpius ſunt auſi. quandoque multa millia diabolorum, unius hominis membra, velut tabernam publicam ſubierunt, vix multa vi pellendi. cur non idem meliore humanitate audeant beati Angeli?

3. Reſp. Homo, templum eſt Numini ſacrum; Angeli, reverentia & amore ducti, principis ſui conclave ſuo ingreſſu nolunt temerare : impudentis famuli eſt, ſpectante Domino, aut ſellam aut equum ſui Domini inſidere : Angeli vero conſervos ſeſe non diffitentur. Accedit, quod cum Deus hominis originem adeo nobilitarit, admirādo divinæ & humanæ naturæ connubio, tam nihil ſibi in hominem licere volunt Angeli, ut non tantum Numinis, ſed & hominis ſervos ſe dici tolerent, nihil niſi juſſu

Domini in hominem moliantur.

Angelus exul, Dei æmulus, modo Deus non abnuat, omnia vi agit, & crudeli impudentia. Atque huic Deus sæpe annuit, puniendo homini, qui, si Deo neget hospitiũ, hunc ab Orco hospitem jubetur admittere. Gemina in corde hominis conclavia non sunt; unicum est, in quo aut Deus hospitatur, aut diabolus: si Deo locus non sit, certe est diabolo: sic ubi peccatum regnat, illic exulat VIRTVS.

III. HORA.

Disce MORI: *& cogita:*

Quo morbo, quo tempore, quo loco, mors me invadet? Hæc nemini prænuntiantur. Cur ergo non quovis loco, & omni tempore mortem expecto?

Disce VIVERE: *tua vero sit* VITA

MEDITATIO DOMINICAE PASSIONIS. Christo passo in carne, & vos eadem cogitatione armamini (1. Petr. 4.) ab omni hoste tutus est, qui in vulneribus Domini Iesu se novit abscondere: nec sentit sua devotus miles, cum sui ducis intuetur vulnera.

Disce ORARE: *& considera.*

Meditatiunculæ ter novenæ, quibus cõpendio è sacris paginis, aut benignus Angelorum amor, aut justa in nos ira proponitur.

ANGELI 1. *Liberant è carcere.*

Apostolos in carcerem à Principe sacerdotum conjectos, è vinculis educens Angelus: *Ite*, inquit, *& stantes loquimini in templo plebi omnia verba vitæ hujus* (Act. c. 5.) Nec audiendus, nec timendus est homo, cũ aliud jubet Deus.

2. *Servant in flammis.*

Hebræos tres juvenes in flammis Babylonicis quartus ipse servavit illæsos Angelus (Dan. cap. 3.) Innocentia ubique tuta est: innocentibus flammæ pro rore sunt, leones pro agnis.

3. *Vindicant à gladio.*

Isaacum sub patris gladio constitutũ, jam jam feriendum liberavit Angelus. *Et ecce Angelus Domini de cælo clamavit dicens: Abraham, Abraham, qui respondit adsum, dixitque ei: non extendas manum tuam super puerum, neque facias illi quidquam.* (Gen. c. 22.) Laudatissima est obedientia quæ in arduis præstatur.

4. *Inter leones protegunt.*

Agnellum unum septem impastis leonibus objectum Angelus defendit intactum, quod de se confirmat Daniel: *Deus meus misit Angelum suum, & conclusit ora leonum, & non nocuerunt mihi* (Dan. c. 6.)

Inter

Inter leones, velut inter agnos secura degit castitas, quam Angeli tuentur.

5. In undis defendunt.

Mosen in fiscella scirpea Nilo innatantem ab exitio protexit Angelus, & educationem ei velut reginæ filio impetravit (Exod. cap. 2.) Pallio pro navigio utitur per furibundum mare, qui Angelum habet navarchum.

6. E vinculis educunt.

Ad Petrum Angelus geminis catenis vinctum velut Sol irradians penetravit; & dormientem impellens: *Surge*, inquit, *velociter, & circumda tibi vestimentũ tuum, & sequere me.* (Act. cap. 12.) Omnium ferarum claves habent Angeli, omnia penetrant: vinciri non potest, quem Angelus in libertatem asserit.

7. Incendio vicino subducunt.

Lothum proximo jam Sodomæo incendio educentes duo Angeli: *Salva*, inquiunt, *animam tuam: noli respicere post tergum, nec stes in omni circa regione, sed in monte salvum te fac, ne & tu simul pereas.* (Gen. cap. 19.) Bonis moribus nocentissimum venenum est malorum societas: Cum his versare, qui te meliorem facturi sunt.

8. A mortis supplicio eripiunt.

Angelus castissimam Susannam, cum jam duceretur, à morte liberavit per spiritũ innocentissimi adolescentis Danielis, qui in impuros senes publice proclamavit: *Manet Angelus Domini gladium*

habens, ut secet te mediũ, & interficiat vos. (Dan. c. 13.) Nemo gratis fidit Deo: in summis periculis, quo minus humanum, eo præsentius habet divinum auxilium.

9. Imminentem cladem avertunt.

Angelus, velut Imperatorius caduceator, ut inferendam vastitatem cohiberet, proclamat: *Nolite nocere terræ & mari, neque arboribus, quoadusque signemus servos Dei nostri in frontibus eorum*(Apoc.c. 7.) Vasa etiam vacua honori sunt, quando sic signata sunt.

ANGELI *1. Contumaciæ resistunt.*

BAlaamum asina vehentem stricto gladio invasit Angelus, & : *Ego veni*, inquit, *ut adversarer tibi, quia perversa est via tua, mihique contraria*, jussitque eum aliud non loqui, quam quod ei præceperit. (Num. c. 22.) Pronum est homini errare, modo errorem monitus non recuset emendare.

2. Inobedientiam reprehendunt.

Vniversum Israelis populũ acerrime objurgans Angelus: *Noluistis*, inquit, *audire vocem meam, & cur hoc fecistis?* concionẽ hanc non tantum magnus omniũ fletus, sed & magna morum emendatio secuta est (Iud.c.2.)Noxas ridicule plorat, qui deplorata mox iterumpatrat.

3. Superbiam puniunt.

Angelus Herodem veste regia nitentem, pro tribunali sedentem, & concionantem ad populum, *percussit, eo quod non dedisset*

dedisset honorem Deo, & consumptus à vermibus expiravit (Act.c.12.) Exosa est superbia vel ipsis superbis, & qua ratione Superis placeret?

4. Hostium castra evertunt.

Angelus unicus magnum mare Assyrii sanguinis fudit: *Dejecit castra Assyriorũ, & contrivit illos Angelus Domini* (Eccl. c. 48.) Vnica maledica lingua (qualem Sennacherib habuit) & suum dominum, & innumeros alios trahit in exitium.

5. Plurimos peste perimunt.

Angelus 70000. Israelitarum triduo peste necavit: cumq; Hierusalem etiam eadem lue laboraret, *Misertus Dominus super magnitudine mali imperavit Angelo qui percutiebat: Sufficit, jam cesset manus tua. Levansque David oculos suos vidit Angelum Domini stantem inter cælum & terrã, & [illegible]inatum gladium in manu ejus, & ceciderunt tam ipse, quam majores natu, vestiti ciliciis, proni in terra* (1. Par.c.21.) Quam severus est Deus in peccantes, tam mitis est in dolentes de peccato.

6. In bellis terrori sunt.

Iudam Machabæum Angelus eques candidatus, armis aureis coruscus, contra hostes præcessit, eumque militibus se sequentibus animum injecit, ut in hostes leonum more irruerent, parati muros ferreos penetrare (2. Mach. c. 11.) Sub tali duce, quantumcunque parvis copiis, certa est victoria.

7. Pro amicis se opponunt.

Angeli in monte Dothano adeo formidandam & flammeam aciem explicuerunt, ut Elisæus servulo suo trepidant dixerit: *Noli timere, plures enim nobiscum sunt, quam cum illis, & ecce mons plenus equorum & curruum igneorum in circuitu Elisæi* (4.Reg.c.6.) Veniant Xerxis copiæ, & invadant me; veniant universæ diabolorum catervæ, & irruant in me: ridebo tutus, dum me vel unicus tueatur Angelus.

8. Belli duces constituunt.

Angelus Gedeonem belli ducem salutans: *Dominus*, inquit, *tecum, virorum fortissime: Vade in hac fortitudine tua, & liberabis Israel de manu Madian, scito quod miserim te; Ego ero tecum.* (Iud.c.6.) Per Angelos nemo non fortis est, si velit esse.

9. Futurum exitium prædicunt.

Angelus fortissimus saxum molare ingens sustulit (spectante id Ioanne) & in pelagus excussit, clamavitque: *Hoc impetu mittetur Babylon, civitas illa magna, & ultra jam non invenietur.* (Apoc. cap. 18.) Cavete Babylonii, vos balneum hoc expectat.

ANGELI *1. Facundiam donant.*

ISaiæ Prophetæ labra calculo ignito, quē forcipe tulerat de altari, attrectavit Angelus (Is. cap.6.) Facile est ei facundos ignes in frequens auditorium spargere

spargere, qui sub tali magistro Rhetoricam addiscit.

2. Ægrotos sanant.

Aquam Hierosolymis intra Salomonis porticus conclusam Angelus per annum sæpius (ut plerique censent) in gratiam tot ægrotorum movit, ut qui primus in eam descendisset post motum, sanus exiret (Io. c. 5.) Non plebejus hic medicus est, qui aquam duntaxat turbat, & ægros sanat.

3. Fatigatos reficiunt.

Eliam Prophetam sub umbra juniperi dormientem è somno excitans, & cum fontana panē apponens Angelus: *Surge*, inquit, *comede: grandis enim tibi restat via* (3. Reg. c. 19.) Valeant regum deliciæ, valeat falernum omne præ hac aqua, quam talis è cœlo pincerna ministrat.

4. A caris vinci se sinunt.

A Iacob Patriarcha vinci se luctando permisit Angelus, & victorem suum à fratris intentatis minis tutatus est. (Gen. c. 32.) Dum vivimus, luctandum & pugnandū est: beatus es, si pugnando moriaris, quia mortuus mox coronaberis.

5. Afflictos solantur.

Angelus Abrahami ancillam Agar à desperatione revocans: *Quid agis*, inquit, *Agar? noli timere*, simul vicinum fontem desperatæ vitæ remedium monstravit. (Gen. c. 21.) Miser & infelix est, qui non fuerit infelicitate tentatus.

6. Ad

6. Ad benefaciendum hortantur.

Angelus Philippum hortatus: *Surge*, inquit, *& vade contra meridianum &c.* Voluit Angelus occasionem arripi, per quam Candaces Æthiopum reginæ quæstor religione vera imbueretur. (Act. c. 8.) Occasio bene de aliis merendi, non quærenda tantum, sed sæpe rapienda est.

7. E cælo in terras commeant.

Angeli tam in prisca quam nova lege, officioso ascensu & descensu cœlum terrasque petunt. *Vidit Iacob in somnis scalam stantem super terram, & cacumen illius tangens cœlum: Angelos quoque Dei ascendentes & descendentes per eam.* (Gen. c. 29.) Christus simillimum Angelorum huc illuc commeandi studium prædicens: *Videbitis*, inquit, *cælum apertum & Angelos Dei ascẽdentes & descendentes supra filiũ hominis* (Io. c. 1.) Errare cupit, qui viam ad cœlũ ab his cœli tabellariis discere negligit.

8. Orantes animant.

Vxor Manue simplici narratione viro referens: *Vir Dei*, inquit, *venit ad me, habens vultum angelicũ, terribilis nimis.* Cumq; iterum utriq; conjugi sese videndum exhiberet Angelus, ac de nomine interrogaretur: *Cur*, ait, *quæris nomen meum, quod est mirabile?* (Iudic. c. 13.) Et terret probos, & solatur Deus, omniaque in eorum bonum vult cedere.

9. Castos ubique ardentissime amant & propugnant.

Castissima Iudith pudicitiã suam inter

ungues

ungues Assyrii prædonis Holofernis servatam, nulli nisi Custodi Angelo in acceptis referens: *Vivit Dominus*, inquit, *quoniam custodivit me Angelus ejus, & hinc euntem, & ibi commorantem, & inde huc revertentem, & non permisit me Dominus ancillam suam coinquinari* (Iudith. c. 13.) Amica Angelis est Obedientia, amica Patientia, amica Demissio, super omnia amica illis est CASTITAS.

IV. HORA.

Disce MORI: *& cogita*:

An non plurimi morte repentina sublati sunt? & quo migrarunt? Cur ergo ego mihi tam pacificam & lentam mortem polliceor?

Disce VIVERE: *tua vero sit* VITA,

ORATIO ASSIDVA. Quoniam oportet semper orare, & non deficere. (Luc. c. 18.) Meditatio docet quid desit; oratio, ne desit, obtinet.

Disce ORARE: *& considera*,

Consideratio I.

Sanctorum Angelorum natura, & numerus.

CAP. I.

CONSIDERA mirificam in Angelis naturæ excellentiam, ob quam Angelus, perfectus homo: homo, imperfectus Angelus dici queat. Angeli beatissi-

beatiſſime vivũt, ſine omni corporea fæce, corruptionis omnis expertes. Summa inſuper præditi ſunt rerũ omniũ notitia, & abditiſſima cognitione, excepto ſolo cordis ſecreto. *Tu ſolus noſti corda filiorũ hominũ*, ô Deus, quamvis ad hoc pectoris arcanũ penetrare facile eſt Angelis: è ſignis plurima rimantur; & ſigna nõ ſint; Deum cuncta ſcientem & videntem vident; & in Deo omnia. Patent eis univerſa naturæ myſteria. nec unum ex alio, uti nos, ratiocinando deducunt, momento & ſimul capiunt innumera. In gratia divina firmati intellectu ſuo Deũ ſemper aſpiciunt, idque ſine velo, ſicut illum nos olim (prout Paulus loquitur) facie ad faciem videbimus. Voluntate Deum ſolum ardent, amoris divini pleniſſimi. Hos, ſtellas matutinas recte dixeris, aut puriſsimos ſoles. quod ſi ſolem beatorum quilibet ſepties auctiore ſplendore vincet, quanto magis hi proximi Deo aulici, immenſo radiabunt jubare? Vere terſiſsimo nitidiſsimoque ſpeculo ſunt ſimillimi, in quo æterna ſapientia, bonitas, potentia, & amor conditoris clariſsime relucent. Hi, illa ſunt candidiſsima lilia, inter quæ cæleſtis ſponſus ſupra omnem amœnitatem paſcitur. Hi, montes illi optimorum aromatum fertiliſsimi. Hi ſunt velut amœniſsimum pratum, in quo mille millia florum, inter quos tamen (quod obſtupeſcendũ) duo ejuſdem coloris, formæ, odoris

2. Par. 6.

Cāt. 2.

Cāt. 8.

sdoris nusquam reperiantur. ita D. Thomas Aquinas existimat. Part. 1. quæst. 50. art. 4. nec tamen secus sentientes rejiciendi.

CAP. II.

NVmerus eorum tantus, ut (quod de eo vere Nazianzen. orat. de Nativ. Dom.) mundum novum constituant, qui nostrum numero longissime superet. nã uti cœlum ea omnia, quæ complectitur, magnitudine; sic cælites, universa numero excedunt. Et hunc Angelorum numerum nec intelligentia comprehendi, nec lingua pronunciari posse, è divinis paginis liquet. Iob quærit: *Nunquid est numerus militum ejus?* C.25. Lacedæmonum reges, trecentos selectissimorum militum; reges Macedonum, mille in corporis custodiam habuerunt. omnia hæc numerabilia. Sed nunquid est numerus militum Dei? Daniel conatur sub calculum vocare: *Millia millium*, inquit, *ministrabant ei, & decies millies centena millia assistebant ei.* Dan. cap. 7. Nimirum hoc affirmat propheta: Angelorum numerum esse prorsus innumerabilem. ita clare B. Gregorius: Supernorum, inquit, civium numerus apud sanctum Iob infinitus est, & apud Danielem definitus exprimitur, ut qui Deo numerabilis est, esse hominibus innumerabilis demonstretur. Accedit huic sententiæ regius propheta: Currus Dei decem millibus multiplex. Ps. 67.

Christus

Christus in olivarum horto præservi-dum Petrum inhibiturus: *An putas*, inquit, *quia non possum rogare Patrem meum & exhibebit mihi modo plus quam duodecim legiones Angelorum?* Tuo, mi Petre, & sociorũ tuoru auxiliis non indigeo. quiescant gladii Apostolorum, cum respuam defensionem etiam Angelorum: ab aliis propugnari si vellem, non vos duodecim discipulos meos, sed duodenas Angelorum legiones à Patre meo exorassem fuissent 72000. Angelorum, uti beatus Hieronymus numerat. Albertus Magnus eadem ratione hoc supputans: In una, inquit, legione sint Angeli 6000. Christus Dominus in monte Olivario, à septuaginta duobus millibus utique satis defensus fuisset, si sic defendi voluisset.

Matt. 26.

Christo nato, ait S. Lucas, facta est cum Angelo multitudo militiæ cæleſtis. milites vocat Angelos, quemadmodum Iob ut qui semper ad prælium, & ad honorem Imperatoris sui defendendũ promptissimi ac paratissimi, Zacharia etiam teste: Circumdabo domum meam ex his qui militant mihi, euntes & revertentes. Hi milites tam cari sunt Deo, ut nomen sibi titulosque sumpserit, non ab aureo cœli palatio, non à terræ marisque thesauris, non à tremendo inferorum imperio, sed à suis militibus vocari voluerit: DOMINVS EXERCITVVM.

Cap. 2. *Cap. 9.*

Paulus Apostolus in eandem ait sententiam, & : *Accessistis*, inquit, *ad civitatem*

Ad Hebr. c. 12.

ſerenitas, nulla triſtitiæ tempeſtas avel-
lat: Deum curant & conſcientiam, ce-
tera omnia non pluris quam fungum æ-
ſtimant. atræ nubes impatientiæ, invi-
diæ, iracundiæ eos non turbant; ipſi ſu-
pra nubes ſunt, & calcant eas imperio
mentis. & hoc eſt cum Angelis nubi-
bus inambulare.

CAP. VI.

ZONAM Angelorum vidit Daniel va-
tes, eſſe non holoſericam, ſed aurum
obryzum. Zona hæc caſtimoniæ nota
eſt: *Erunt*, inquit Chriſtus, *ſicut Angeli
Dei*. D. Gregorius: Lumbos pręcingimus,
inquit, cum carnis luxuriam per conti-
nentiam coarctamus. Neq; lumbos tan-
tum, ſed & pectus cingulo ſtringunt
Angeli, neque enim corporis ſolum, ſed
& cordis eſt caſtitas. Sed heu, quam
ſæpe vilem cenſemus hujus utriuſque
cinguli jacturam?

Hom. 13. in Euãg.

Sunt luſores, qui ubi pecuniolam o-
mnem per luſum decoxerunt, eo agun-
tur ludendi libidine, ut veſtes quoque
committant aleæ, & plerunque primum
eſt cingulū, ut quo facilius carere ſe poſ-
ſe putant, quā pallio aut pileo. Ita qui-
cunq; concupiſcentiā, in ſocietatem lu-
ſus admittit, jam pudicitiæ jacturā fecit:
modo hoc, modo illud concupiſcet mi-
ſer; nunc hanc, nunc illam, & brevi a-
liam atq; aliam indagabit oblectatiun-
culam, eo minus ſatur, quo plus animū

impleverit turpitudine. Peritissima ludendi est *Concupiscentia*, fraudē ex fraude struit, blande trahit, suauiter illaqueat, retinetq; plane viscosis manibus. nam è suggestione cogitatio, è cogitatione affectio, ex affectione delectatio, è delectatione consensus, è consensu operatio, ex operatione consuetudo, è consuetudine desperatio, è desperatione peccati defensio, è defensione gloriatio, è gloriatione demū damnatio. pulcher lusus! post multa hoc lusu perdita, proxima est Zona pectoris, seu, castimonia mentis. hac amissa, proclive est, & lumborū cingulum, seu, castitatem corporis prodigere.

Ludit mundus, mihi credite, cum hoc utroq; cingulo castitatis. O Castitas, inquit Ephrem, mater pulchræ dilectionis & angelicæ vitæ ratio! O vere beata Virginitas, quæ cum Angelis de gloria certat, imo superat, virtute nō felicitate.

Radix est odorifera, inimica pesti, quam ANGELICAM vocamus: vere ANGELICA hæc est Castitas, quæ venenum cordis, cogitationes impuras, altius non sinit imbibi, resistit, & pellit hanc animi pestem, & Angelos nunquam non amicos habet. Ambrosius: Quo quisque purior est, ait, eo magis est custoditus & circumdatus ab Angelis, qui ob similitudinem, quam virgines castique cum eis gerunt, plurimum cum eis versari delectantur. oderunt discinctos Angeli nec eorum societatem amare possunt

Lib. 1. de virg.

qu

qui fluentem vestem per omne genus sordium trahunt. Repetò illud Hieronymi: quacunque virtute polleas, quibuscunque operibus niteas, si cingulo castitatis careas, omnia per terram trahis. fidelissime de hoc admonens Christus: *Sint*, inquit, *lumbi vestri præcincti*. Hanc FACIEM, VESTEM; ALAS, GEMMAS, SOLEAS, ZONAM pictura dat Angelis, quæ, nisi cæci simus & surdi, formandis nostris moribus, taciturna, sed erudita est concio.

Luc. c.12.

VI. HORA.

Disce MORI; *& cogita:*

Qualis tandem, qua mores & vitam, à morte reperiri cupio? Cur ergo nunc talis non sum?

Disce VIVERE: tua vero sit VITA,

PERSEVERANDI STVDIVM. Esto fidelis usq; ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ (Apoc. c.3.) Plus operis in eo est, ut proposita quis custodiat, quam ut bona proponat: exiguum est bene incipere, nisi & bene finias. Scias diabolum soli semper Perseverantiæ insidiari, quam solam virtutum scit coronari. Tolle Perseverantiam, nec obsequium mercedem habet, nec beneficium gratias, nec laudem fortitudo. Non, cœpisse nec fecisse, virtutis est, sed perfecisse.

Disce ORARE: *& considera.*

Consideratio III.

Cantus Angelorum & officia.

CAP. I.

Iob. c.38. CONCENTVM COELI QVIS DORMIRE FACIET? quærit Iobus. Eam nos vitam vivimus, ut semper extrema gaudii luctus occupet. Subinde nostras aures suaves moduli permulcent, putamus canere Sirenum concordiam, sed hoc quamdiu? tandem satietas, tædium, nausea priorem suavitatem expellunt; aut certe dum musicos concentus avidissime audimus, & adhuc integra est audiendi fames, cessatur, & omne illud mel aurium vanescit in ventum: sic sua perit vel invitis auribus dulcedo, & tanto post durius cruciantur silentio, quanto plus ante fidium & vocum delectabantur inani sonitu.

Aliter in cœlo canunt Angeli, & prolixiorem faciunt suæ musicæ voluptatē; incipiunt & nunquam finiunt; satiant nec tædium creant: post aliquot millena millia annorum symphonia hæc tam grata erit auditu, ac prima fuit qua cœpit audiri hora: symphoniæ hujus suavitas mortalium aures nunquam attigit, immortalibus & jam beatis semet infundit. Sed quid canunt Angeli, quis audiit cantantes?

Isa. c.6. Isaias audiit, & cælestis illius odarii

rba

verba descripsit: *Seraphim clamabant alter ad alterum: Sanctus, Sanctus, Sanctus, Dominus Deus exercituum, plena est omnis terra gloria ejus.* Hoc idem sacrum trisagion canunt irrequieta illa & insomnia animalia, quæ Apocalypticus ille Angelus vidit & audiit clamantia: *Sanctus Dominus Deus omnipotens, qui erat & qui est, & qui venturus est.* Conferat quis obsecro nobilissimos hos Dei cantores, & auletas cum tot impiis in terra hominibus, tot damnatis sub terra diabolis, & spiritibus, qui nefariis execrationibus & blasphemiis continuis eundem optimum Deum incessent æternũ. Heu, quam dispar est beatorum ac damnatorum psalmus!

Apoc. c. 4.

CAP. II.

IOANNES etiam, ille Domini oculus, ille charissimus discipulorum, hos Angelorum in cœlo concentus audiens: *Et vidi*, ait, *& audivi vocem multorum Angelorum in circuitu throni & animalium, & seniorum: & erat numerus eorum millia millium, dicentium voce magna. Dignus est Agnus, qui occisus est accipere virtutem & divinitatem, & sapientiam, & fortitudinem, & honorem, & benedictionem.* Sed & alibi narrat, quæ in celsissima illa æternæ voluptatis arce viderit, & audiverit: *Et omnes Angeli stabant in circuitu throni, & seniorũ, & quatuor animalium, & ceciderunt in conspectu throni in facies suas, & adoraverunt*

Apoc. c. 7.

Ibid.

verunt Deum, dicentes, Amen. Benedictio, & claritas, & sapientia, & gratiarum actio, honor, & virtus, & fortitudo Deo nostro in sæcula sæculorum, Amen. Neque dubium eſt, quin & Angeli cum innumeris illis beatorum agminibus, lætiſſimum illud celeuſma cantent, *Alleluja*. O cœlum! ô domus amœnitatis & gaudii! quis nõ nauſeet vel etiam ſuaviſſimos hominum concentus, velut inconditos pecudum mugitus; cum de te tuaque cogitat, non dulciſſima tantum, ſed æternæ dulcedinis ſymphonia! O mors veni, & transfer me è valle flentium, in arcem canentium, avelle me ab hominibus, ut conjungar Angelis.

CAP. III.

OFFICIVM Angelorum fere quintuplex. Sunt CANTORES, ſunt ORATORES, LEGATI, PROCVRATORES, BELLI DVCES. Primum & princeps eorum munus eſt, Deum ſemper amare, & nunquam non laudare. Sic amant ut ardeant Deum, ſic amant ut pervigili & inſopita laudis harmonia collaudent. En, aulicos cantores indefeſſis obſequiis, ſuo Domino adſtantes! Et tanti Deus hoc aulæ ſuæ officium facit, ut ſupremos Angelorum & nobiliſſimos, voluerit eſſe præcentores. Divinum illud melos, SANCTVS, SANCTVS, SANCTVS, Seraphini præcinunt, Iſaia teſte, & dum canunt volant, uti per aërem cantando

alaudulæ

alaudulæ aſcendunt. Summi hoc deſiderii argumentum eſt, & ardentiſſimi affectus, Deum ardentius atque ardentius amandi, & ſic quaſi propius ac propius accedendi: interim alis convelant pedes & faciem, ſummæ reverentiæ ſigno. Omnibus Deum precaturis duo hæc maxime neceſſaria ſunt: REVERENTIA & AMOR. Supremi hoc faciunt Angeli: & quid nos infimi vermiculi? *Servite Domino in timore, & exultate ei cum tremore*: hortatur Rex David. Laus ſine amore friget; amor ſine reverentia ſordet: amari vult Deus, ſed caſte & reverenter.

Alterum Angelorum munus: ORATORES ſunt. Preces & vota hominum offerunt Deo. Teſtes ſiſto ipſos Angelos, è quibus unus aliquis primarius Tobiæ: *Ego*, inquit, *obtuli orationem tuam Domino.* *Tob. c. 12.* hoc ipſum alius ex Angelis Cornelio Centurioni affirmans: *Orationes tuæ*, inquit, *& eleemoſynæ tuæ aſcenderunt in memoriam in conſpectu Dei.* *Act. c. 10.* idem à ſe viſum, narrat ille arcaniſſimorum conſcius, & vere Dei primicerius Ioannes: *Stetit Angelus ante altare, habens thuribulum aureum, & data ſunt ei incenſa multa, ut daret de orationibus Sanctorum omnium.* *Apoc. c. 8.* In hunc modum & Sancti Patres loqui didicerunt è divinis paginis. Vnus omnium loco ſit Bernardus: Solent, inquit, Angeli adſtare orantibus & delectari in his, quos vident levare puras manus in oratione. *Serm. 3. ſuper Miſſus eſt. &c.* Rabbini fabulatum

 pleni,

pleni, & hic nugas suas ingerunt; caput primum Geneseos sic exponunt: Firmamenti facies ajunt, sunt volucres, quæ Deo referunt omnia. Aliquid veritatis involvit deliramentum istud. Sed oculis Patriarchæ Iacob, clausis etiam & sopitis plus credimus. Vidit is ascendentes & descendentes Angelos negotioso sane ministerio, quasi cœli & terræ internuncios, & regios cursores, ut qui è cœlo litteras ferant in hanc vallem, & hinc ab hominibus illuc referant responsa, spectatores calamitatis nostræ, auditores suspiriorum ac gemituum, testes lacrimarum & precum nostrarum. Sed quid descensus aut ascensus iste, quid hæ precum nostrarum oblationes? an Deo nunciant quod ante nesciat? quæso te, mi homo, cum tu oras, cum tuam in precibus ægrimoniam deploras, nunquid Deo, quod ante ignoret, explicas? scivit hæc, antequam ordireris, & ab æterno scivit. Ergo non orandum, ergo tollendæ preces? idem de Angelis cogita: Deo visum, sic ordine fieri, ut immensa Dei majestas magis innotescat, dum in ejus cultu operas jungunt cœli terræque incolæ. ideo Deus omnes fecit *administratorios spiritus*, & bonitati ac potentiæ suæ luculentius nobis demonstrandæ. *Mittam*, inquit, *Angelum meum qui præcedat te, & custodiat in via, & introducat in locum quem præparavi.* Aliam assignans causam Bernardus: Quis, inquit,

Gen. c. 28.

Ad Hebr. a 1.

Exod. c. 23.

Serm. 7 in cant.

quit,dabit mihi per vos,ô benigni principes,petitiones meas innotescere apud Deum? non Deo, cui etiam cogitatio hominis confitetur, sed iis qui cum Deo sunt, beatis Virtutibus ac solutis carne spiritibus. Sed & alia insuper hujus est ratio: Precibus nostris suas jungunt Angeli, & hiemem nostrarum orationum igne suo temperant. Hilarius affirmans: *In Angelis, inquit, non eget natura Dei, sed imbecillitas nostra; nihil eorum quæ agimus, ignorat Deus, sed infantia nostra ad rogandum & promerendum hos tales desiderat oratores.* *Ps. 90.* Sed cur preces tantum, non opera alia dicuntur offerre? Inter opera bona optimum est oratio, & aliorum principium. Addo & hoc: ab Angelis orare discimus. Bernardus: *Homines, inquit, docent Deum quærere, Angeli adorare, solus Spiritus Sanctus est, qui doceat invenire.* Nec illud omittendum: non preces tantum, sed & eleemosynas ab Angelis offerri Deo, divina testantur oracula. At quo tandem modo exhibent preces nostras, cũ non videant cogitationes nostras? quid precemur, facillime sciunt, aut nostri aspectu, aut Dei, quis est qui oret, & non simul gemat, suspiret, pectus tundat, etsi verba non formet? sagacissimis spiritibus hîc facile est assequi, quid clausum sit animo. At nil penitus in nobis observent, in Deo certe rerum omnium obstupescendo speculo vident omnia, ea præser-

tim quæ ad sui clientis curam pertinent.
Lib.4. Dial. c.33. Gregorius: Quid est, inquit, quod ibi nesciant, ubi sciente omnia sciunt? Tempore eodē, diversissimis locis orabant Tobias, & Sara, hæc in Rages urbe Medorū, ille in Ninive urbe Assyriorū, tamen uno hoc eodemq; tempore utriusque preces Deo quasi prælectæ sunt: sic enim liber Tobiæ loquitur: *Missus est Angelus Domini sanctus Raphael, ut curaret eos ambos, quorum uno tempore sunt orationes in conspectu Domini recitatæ*, quis recitavit, quis recitatas commendavit, quis commēdatas obtulit, si non Angeli? Et hoc probis omnibus summo est solatio: oratores suos, suæq; causę patronos & actores habēt in cœlo; quicquid patiūtur aut agūt, quicquid precis aut stipis fundūt, hac Angeli commendatione Deo fit cōmendatius.
Tob. c.3.

Tertium Angelorum munus: LEGATI sunt, idque in summi momenti negotiis: cum Dei filius hominem indueret, cum in cruce obiret, in sepulchro ad vitam rediret, cum à nobis in cœlum abiret, prompti parati erant ad omne obsequium Angeli. non egebat illorum ope & opera, sed hoc agebat bonus Deus, ut animus noster caperet, quantam ille nostræ salutis gereret curam. Solet nimirum amantissimus Deus sic nostris conatibus quotidie interesse, ut ad nostros mores & ad nostram intelligendi rationem sese quam plurimum attemperet, mirificis summi in nos amoris argumentis.

Quartum

Quartum Angelorum munus: PROTECTORES ſunt. Regius pſaltes: *Angelis ſuis*, inquit, *mandavit de te, ut cuſtodiant te in omnibus viis tuis*: in viis, non in præcipitiis: gradientem, non volantem cuſtodiet te Angelus tuus: perire qui vult, pereat. Vti vero quivis hominum; ita quævis regio, provincia, regnum, ſuum habet tutorem Angelum. & ſic duo reges in quovis regno, ſic in quavis diœceſi duo ſunt epiſcopi, ſed illi è cœlo epiſcopi & reges ſecreta majeſtate, humanis ſeſe oculis non exponunt. Pſ. 90.

Quintum munus Angelorum: BELLI DVCES ſunt, & tales, ut quoties velint, à parte ſtantem habeant victoriam. ſine tormentis, ſine commeatu, ſine impedimentis, ſine copiis pugnant, & copias quantumcunque maximas levi diſflant halitu. *Cum eſſet Ioſue in agro urbis Iericho, levavit oculos, & vidit virum ſtantē contra ſe, evaginatum tenentem gladium, perrexitq; ad eum & ait, noſter es an adverſariorum? qui reſpondit: nequaquam; ſed ſum princeps exercitus Domini, & nūc venio.* O veni beatiſſime Angele; etiamnum bellorū turbines modo hanc modo illam provinciam involvunt. Populo ſuo promittēs Deus: *Et mittam*, inquit, *præcurſorem tui Angelum, & ejiciam Chananæum, & Amorræum, & Hethæum, &c.* Etiam nunc conferti malorum cunei in bonos irruun', ſed feliciter pugnat in quemcunque hoſtem, qui non legionem horum; ſed unicum Ioſue c. 5. Exod. c. 35.

legio-

legionarium talem pro se habet pugnantem.

VII. HORA.

Disce MORI: *& cogita:*

Si mihi hac ipsa hora moriendum esset, quid facerem? Cur ergo id ipsum jam non facio?

Disce VIVERE: *tua vero sit* VITA,

FORTITVDO IN TENTATIONIBVS. Resistite diabolo & fugiet à vobis (Iac. 4) Viriliter agite, & confortetur cor vestrum, omnes qui speratis in Domino. (Psal. 30.) Ibi homo plus proficit, ubi magis seipsum vincit.

Disce ORARE: *& considera.*

Consideratio IV.
Angelorum in homines officia.

CAP. I.

ANGELVS tutelaris nascentes nos in suam fidem recipit. Videtur bonus Deus, præcipua Angelorum in nos beneficia, in Raphael Archangelo, velut in imagine, oculis voluisse subjicere: duxit is Tobiam juniorem, & reduxit incolumem ad parentes. Principium fidissimæ familiaritatis in Raphaelem & Tobiam sic factum est: *Egressus Tobias invenit juvenem splendidum, stantem, præcinctum, & quasi paratum ad ambulandum.* *Tob. 5.*

Infans

Infans materno utero vix prodit, & en adest Angelus, quem ei Deus in tutelam assignavit ab æterno. Testis locuples Hieronymus: Magna, inquit, dignitas est animarum, quod habeat unaquæque ab ortu nativitatis, in custodiam Angelum delegatum. hic ille splendidus juvenis est, nostræ peregrinationis comes, splendorem unius ex hoc numero juvenis describens Matthæus. *Aspectus ejus*, inquit, *sicut fulgur, & vestimentum ejus sicut nix.* Stat juvenis iste præcinctus, & paratus ad ambulandum, iter monstraturus ad cœlum.

In c. 18. Matt.

Matt. c. 28.

CAP. II.

SVAM nobis tutelam & fidem obligat. Tobiam seniorem salutans: *Gaudium*, inquit, *tibi sit semper*. Hoc sane votum est custodis Angeli, hoc ipsi curæ & cordi, ut nunquam non gaudeamus, etiam cum lacrimæ fluunt oculis, cum luror & mæror in ore sedet, etiam inter tormenta: *Non contristabit justum, quidquid ei acciderit*. Ruat cœlum, impavidum ferient ruinæ. Audisne Tobia, *gaudium tibi sit semper*, etsi te paupertas premat, etsi cæcitas affligat, uxor obturbet, irrideant cognati: *gaudium tibi sit semper.* idem Thessalonicensibus inculcat Paulus: *Gaudete semper*. Quæ autem causa gaudii, præsertim continui? Fidem ego meam tibi obligo, ait Angelus; *Ego ducam & reducam*. Hæc illa sinceri causa

Tob. c. 5.

Prov. c. 12.

1 Thess. c. 5.

gaudii

gaudii eſt; ſuo ſe nobis chirographo devincit Angelus, *ducturus, & reducturus* officiúmque fidiſſimi comitis præſtiturus. Fidamus huic ſponſori: non fallet; ducet, modo non reluctemur: reducet modo ſequamur.

CAP. III.

SOLATVR nos. Dum hîc degimus, & hanc ſeu vitalem mortem, ſeu mortalem vitam vivimus, ſolatio egemus aſſiduo. Nunquam deeſt quod patiamur In ſingulos non tantùm dies, ſed & horas, in ſingula, pene dixerim, momenta eſt qui nos vellicet vermiculus, & quandoque omnem ſpei ac gaudii noſtri hederam depaſcitur. Sed ſint tranquilla ac fauſta omnia, fluant ad nutum univerſa ſolus tamen metus amittendi ſat grande eſt patibulum, felicitati noſtræ torquendæ. Sic nunquam ex toto feriamur à malis; aut enim corpori ægre eſt, aut animo. Hæc vitæ lex, cui annexũ dolere in omni ſorte. Ideo perpetuum nobis ſolatii rorem inſtillans Angelus: *Forti animo eſto*, inquit, *in proximo eſt, ut à Deo cureris*. Ne ſalutem deſpera, vicina eſt: uno ſolo fit halitu, & totam poſſides inter beatos ÆTERNITATEM. Neque tamen lacrimas ſemper abſtergit Angelus, quandoque etiam elicit, uti fecit refractario Iſraelis populo, cui rebellem contumaciam exprobravit. Verum ad ſolandum & exhortandum proniores

Iudic. 6.2.

ſunt,

ſunt; quam ad objurgandum, cæleſtes hi ſacerdotes, qui aſſidue illud nobis ingerunt: *Fortes animo eſtote, in proximo eſt, ut à Deo curemini.*

CAP. IV.

Cacodæmonis technas detegit. *Audi me* (ait Tobiæ Angelus) *& oſtendã tibi, qui ſunt, quibus prævalere poteſt dæmonium.* Tob. c. 6. Quantæ nobis quotidie ab hoc optimo tutore noſtro ſunt admonitiones? quoties blande ſuggerit? hîc cave, omitte hoc; fuge illinc, & ictus Cupidineos exi, fuge, fuge. hinc tibi periculum, hinc & exitium impendet. hac parte te muni, qua debilior es: hnc ne acceſſeris, latet anguis in herba; hunc lapidem ne tange, ſcorpius ſub eo ſe occulit. abjice hoc, quod vides, non aurum eſt, ſed lutum, non lux ſed fumus: hac cautus gradere, aut ſenties pedicas, dimitte voluptatem hanc magno luendam, &c. ita centies, ita millies nos monet; at multi & centies & millies ad hæc monita obſurdeſcunt. Luemus miſeri ſtudioſam hanc ſurditatem: non audiemur perituri, qui toties, ne periremus, monentem audire detrectavimus.

CAP. V.

A Cacodæmonis inſultu defendit. Vociferabatur Tobias, inſtare immanem cetum, perire ſe, cui acclamans Angelus: *Apprehende*, inquit, *branchiam ejus*,

ejus, & trahe eum ad te. adeo trepidabat Tobias ad aqũatilis hujus belluæ occursum, ut se jam in ejus faucibus hærere crederet. exemit metum Angelus, & voce juvenem adeo animavit in cetum, ut quem horrebat aspicere, jam tangere non formidaret. Sapientissime Apostolus Iacobus: *Resistite diabolo, & fugiet à vobis.* Diabolus simillimus est crocodilo, qui, ut ajunt, inseqentem fugit, & fugientem insequitur. ergo, mi Tobia, apprehende ceti branchiam: resiste diabolo, magno animo te isti oppone, & fugabis hunc formidabilem crocodilum, aut certe ille te, ni præoccupes. Aude tantum, & socium atque adjutorem Angelum cogita; vicisti, si una cum illo pugnes. neque enim Tobiam à ceto solum, sed & diabolo illæsum vindicavit. *Tunc Raphael Angelus apprehendit dæmonium, & religavit illud in deserto superioris Ægypti.* ita & diabolum optimus hic tutor noster compescit, ut jam non magis ab illo lædi possimus, quam à cane catenis adstricto. latrare hic potest, mordere non potest, ni propius accedentem.

Iac. 4.

Tob. 8.

CAP. VI.

VT fratres nos habet, adeo tenerè amat. *Tobia frater, si placet itaq; tibi, præcedamus.* Sed & alius, probabili cõjectura Angelus, gratulatur nobis: *Nũc, inquit, facta est salus, projectus est accusator fratrũ nostro-*

tatem Dei viventis Hierusalem , & multorum millium Angelorum frequentiam. Ioannes Apostolus arcanissimorum conscius, *Et vidi*, ait, *& audivi vocem multorum Angelorum in circuitu throni , numerus eorum millia millium.* Luculenta sunt hæc testimonia , numerum Angelorum majorem esse quam vel capere vel dicere possimus. Dionysius Pauli Apostoli discipulus, tantam innuit esse Angelorum multitudinem, ut eam numeris nostris quãvis in immensum multiplicatis non facile simus definituri. Aliquot Thomæ Aquinatis discipuli, eam ajunt fuisse mentem magistri ut asserant plures esse Angelos sideribus cœli, avibus aëris, Oceani guttulis, arenæ granulis , terræ herbulis & flosculis , plures imo ipsis atomis , minutissimis corpusculis ; demum plures quam sint omnia in orbe , ut vocant , individua. B. Gregorii Nysseni verba non discrepant : Sunt, inquit , infinita millia Angelorum. Ejusdem prorsus animi est S. Bernardinus Senensis.

Apoc. 5.

Cal. Hier. c. 14.

1. de creat. hom. c. 18.

Tom. 4 serm. 49.

Mediolanensis præsul Ambrosius quosdam sentire ait, numerum Angelorum nonagies novies majorem esse omni numero hominum, idque confirmari è capite decimo quinto D. Lucæ , ubi de pastore sermo, qui 99. oves deserit, ut errabundam unicam reperiat. ita Christus, ajunt, Angelos deseruit, & in hanc incultissimam eremum demigravit , ut humanum genus ab errore revocaret. ita

Epist. ad Antioch.

sentit D. Hilarius. S. Brigita: Tot, inquit, millia millium serviunt Deo, ut si ab Adamo primo, homines universi, ad usque ultimum numerentur, omnibus & singulis hominibus, plures quam decem Custodes Angeli assignari possent. Hoc certum videtur, & divinis testimoniis congruum, multo majorem esse numerum Angelorum quam hominum. quot eorũ vero legiones, quot milliones sint, novit rex ille, *qui numerat multitudinem stellarum, & omnibus eis nomina vocat.* Ipsi Angeli numerum suum in Deo, ut in speculo cernunt; mortalibus hæc arcana nondum scienda.

C.18. in Matt. Lib.4. revel. c.111.

Psal. 146.

CAP. III.

Submittamus ergo curiosi ingenii alas, & scire hoc nostrum tantisper differamus, dum in alium beatorum Orbẽ deveniamus. beata nos interim spes soletur, & extimulet, ut eo votis omnibus contendamus, ubi non tantum Angelorum numerum nosse, sed & Angelos, eorum medii, videre possimus. Interea loci, numerosissimam hanc supremi Regis aulam, assidue vel sic eminus contemplemur, cui Salomonis effatum pulchre congruit: *In multitudine populi dignitas est Regis.* Æquissimum prorsus ut Rex Regum in immenso cœli regno, copiosissimam alat familiam, quam obstupescens David exclamat: *Deus qui glorificatur in concilio Sanctorum, Magnus & terribilis super omnes,*

Prov. c.14.

Ps.88.

omnes, qui in circuitu ejus sunt. Mirum illud: in orbe nostro, à sua Rex custodia defenditur; illic suam Rex defendit custodiam: regum nostrorũ vires in multo milite sunt; Rex summus suis ipse dat vires militibus. Et quod obstupescendũ, innumera hæc militiæ cælestis agmina, eo inter se amore uniuntur, ac si omnibus voluntas una, unicus sit intellectus. Heu! quam dispar cæli terræque facies! ubique hîc lites, discordiarum & dissensionum ubique plurimum; omnia rixarum plena; turbæ è turbis, catenata bella, undique bella. Pax in terra, pax sit, sed pax hominibus BONAE VOLUNTATIS.

V. HORA.

Disce MORI: *& cogita:*

Quid mortem facit maxime formidabilem? mala conscientia. Cur ergo nunc eam non tranquillam reddo, ac bonam?

Disce VIVERE: *tua vero sit* VITA,

IUDICII METUS. Omnes stabimus ante tribunal Christi. Itaque unusquisque nostrum pro se rationem reddet Deo (ad Rom. c. 14.) Omnia tempus habent: tempus nunc miserendi, tunc vero tempus rit ulciscendi; dies illa, dies iræ.

Disce ORARE: *& observa*.

Consideratio II.

Qua ratione pingantur Angeli: Seu Vestes, Habitus, Forma, assumptum schema Angelorum.

CAP. I.

FACIEM florentissimi ac formosissimi juvenis penicillum eis recte assignat: juvenes sunt, nec ullum eos senium, aut morbus, aut annorum series corrũpet. De feminis Christum uncturis Marcus: *Introeuntes*, inquit, *in monumentum, viderunt juvenem sedentem in dextris.* Forma eorum, omnium etiam venustissimorum hominum formas ita extinguit, ut sol stellas. Angelorũ forma non fragile bonum est, rugis aut canis non fœdatur, superbiam aut lasciviam penitus ignorat: immortalis est, nec unquam florere desinet. Duplicem hîc nobis cogitationem inspiret noster in Angelos amor. Prima; si infimus atque minimus Angelorum, omnem humanam formam ita superet, ut illa cũ hac nec ferri quidẽ velit; quæ olim in cœlo voluptas erit, tot centena millia, tot milliones Angelorum, non eminus aut caligante oculo, sed perfectissimo intuitu æternum aspicere, nec ullum satietatis tœdium sentire ab hoc suavissimo aspectu: & tamen pars hæc beatitudinis erit minima.

Marci 6.16.

Secunda

Secunda; cura noſtra ſit quotidie juveneſcere, non annis, ſed caſtiſſimis deſideriis, ac ſanctis propoſitis. omni die ſpiritus innovandus eſt, & ſenium deſidioſi lãguoris exuendũ. Cadim⁹ millies? millies reſurgamus. David Rex quotidie factus ſeipſo junior: *Dixi*, ait, *nnnc cœpi.* Nobis ipſis idem de die ſæpius occinamus: *Dixi, nunc cœpi, NVNC, NVNC.* quod intra decem, viginti, triginta aut quadraginta annos neglexi; hodie, hac hora, NVNC faciam. ita in novam quotidie recoquemur ætatẽ, viginti, triginta aut quadraginta annis juniores. S. Carolus Borromæus, petenti è ſuis, qua via optime iretur ad cœlum? hoc dedit documenti: Ad cælum ſic eas, ut quotidie de integro ire incipias.

Pſ. 76.

CAP. II.

VEstis Angelorum rutilans, & plerunque nivei candoris viſa, & talis etiam pingitur. Auguſtinus Angelum ad ſalutandam Beatiſſimam Virginem miſſum ait veniſſe, facie rutilante, veſte coruſcante, ingreſſu mirabili. quid ni albam veſtem gerant innocentiſſimi, puriſſimi ſpiritus? decet illos hæc textilis & decora nix. neque vero atrati & in pullis veſtibus prodire debent, cum ſummis ſemper affluant voluptatibus, cum eorum vita meriſſimum ſit gaudium. Nocte qua Chiſtus natus, non ſine lætiſſimo fulgore Angelus, opilionibus primũ

Serm. 14. de nativ. Dom.

ferens nuncium: *Euangelizo*, inquit, *vobis gaudium magnum*. Visi tamen etiam Angeli in armis, & ut nostri milites ferro, sic illi auro quandoque cataphracti. Machabæorum historia narrat: Cum irruente Lysia Iudas Machabæus suis auxiliatum iret; *Apparuit præcedens eos eques in veste candida, armis aureis, hastam vibrans.* Contra Timotheum vero Asiatici exercitus ducem cum pugnaretur, *apparuerunt de cœlo viri quinque in equis, frenis aureis decori, ducatum Iudæis præstantes: ex quibus duo, Machabæum medium habentes, armis suis circumseptum incolumem conservabant: in adversarios autem tela & fulmina jaciebant.*

Mach. lib. 2. c. 11.

Lib. 2. c. 19.

Hîc tuam, mi Lector, meditationẽ cum venia interpellare liceat, & recens Angelorum, (sic arbitror) in bellis subsidium modesto compendio narrare: Angelis certe proprium semper militiæ curare.

Cum Serenissimus Bojariæ Dux MAXIMILIANVS, Anno CIϽ IϽC XX. in rebelles Bohemos moveret, non procul Bilsna, in vili pago (Lithiz ei nomen) per aliquot dies castra habuit, hoste satis vicino, & ad insidias varie procurrente. multis frustra tentatis, noctem unam, quæ opportunior visa, delegit sibi hostis, forsan non minimam cladem illaturus, si inferre illi tam concessum quam destinare. mens erat Serenissimũ MAXIMILIANVM Ducem, & omnem

illic

illic militem vi repentina opprimere; & ut cruenta hæc fraus certiore iret successu, selectissimos quosque milites ad signa evocabant primipili. Ibat agminis caput, quod & belli, Fridericus, quondam Elector Palatinus, cujus regiam dignitatem, annuum magistratum fuisse, eventus docuit. ibat Dux Anhaltinus, ibat & Ducis Anhaltini filius, ibant præstanti animo & numero duces complures, cum suis quisque selectis copiis. Primum agmen Comes ab Hollach ducebat, conjunctis ex omni turma selectis equitibus & Mosquetariis, ut essent mille trecenti. hos Vngari, illos Austrii, istos alii atque alii sequebantur. Principis Anhaltini filius (qui hæc sua manu conscripsit) regem proximus antecedebat. Hi omnes castris suis, hora septima primæ noctis, cœperunt egredi. Decem milliũ insidiosa hæc phalanx fuisse creditur. Euntibus nox favebat: Serenissimum Ducem MAXIMILIANUM locus nō defendebat, nec adeo numerosus, puto, miles, qui hosti par esset, vigilabat; vigilabant tamen pro eo insomnes Angeli, qui (quod ipsis facile) confusissimum hostem, & jam insidias metuentem, quas structurus venerat, in castra repulerunt, re non tantum infecta, sed nec quidem incœpta. Triplex hosti objectum impedimentum. Primum: à via aberrarunt, qui apud illos, viæ duces peritissimi habebantur. facillimum est er-

rare, cum Angeli ſeducunt. Alterumq; tantæ viarum anguſtiæ occurrebant, ut univerſum agminis ordinem turbarint & ſolverint. Tertium: terror plane Panicus viam omnem coegit relegere, nam eæ inter Vngarorum præſertim ordinem ortæ ſunt turbæ, ut hoſtem, quem quæſiverant oppreſſuri, jam fugerent, velut proditi perditique. Atque hæc vel ipſorũ hoſtium teſtimonio vera eſſe comperta ſunt. nam omnia quæ narravi, Principis Anhaltini filius, gallico idiomate accurate perſcripſit, ſed in ultimo prælio & ipſe & bellici ipſius commentarii ſunt capti.

Attexo narrationem (in rem ipſam judicis partes mihi non ſumo) & duorum colloquium, è quo pronum ſit opinari, in ultima dicti anni & decretoria pugna, milites è cœlo ſuppetias adveniſſe, & luculentam opem tuliſſe Catholicis ſignis. Non ita diu poſt memorabiliſſimam illam cæſis rebellibus victoriam, Auguſtæ in eodem hoſpitio convenerunt, miles unus religione Catholicus, & gente nobilis; alter dux belli è VVirtembergia oriundus, qui rebellium Bohemorum caſtra ſequebatur. Hîc miles: Quæſo, inquit, ſtrenue domine, fas mihi ſit quærere, qui tandem fieri potuerit, ut omnis adeo animus in pedes vobis conciderit? An non vobis æque ac Catholicis copioſus exercitus? An non vobis locus multo æquior quam

Nominari poteſt, nec ignotus eſt.

Catho-

Catholicis ? An non penes vos Moravi
:equitatus robur ? An non vos tormento-
:rum curulium numero illic loci superio-
:es?an non feſſum Catholicorum agmẽ,
vos jam diſpoſita per quietem acie ex-
:cepiſtis? an non vobis urbs à tergo mu-
nimen ? vicinum palatium, Stella nomi-
ne, propugnaculum ? Vnde ergo Catho-
licis victoria, vobis fuga ? Ignoſcat mi-
hi, domine, tuus genius, pene auſim di-
cere, feminæ fuiſtis, quia noluiſtis vin-
cere. Audiit hæc è VVirtembergia mili-
tiæ dux, &: Si finiſti,inquit, quæ in nos
promere volebas, & me audi. Pugnæ
ratio hæc fuit: Nos nec noſtras nec ho-
ſtium vires ignoravimus; quis utrimque
numerus eſſet legionum,ſcivimus,& ita
equitatum equitatui, turmas turmis, le-
gionem legioni oppoſuimus prout li-
cuit; certe hîc ducum nec induſtria po-
teſt accuſari, nec prudentia : arma no-
bis cum hoſte paria fuerunt; locus, fa-
teor, nobis æquior fuit, ac opportunior,
quam hoſti; ex edito pugnabamus in
ſubeuntes. Sed & alia, non nego Bo-
hemorum parti contra Bavarum militẽ
favebant. Ideoque victoriæ jam fere
certi, non ſicut illi, diu deliberandum
de ineundo conflictu cenſuimus è re
noſtra eſſe,viſum eſt pleriſque omnibus,
CONFLIGERE: At vero poſt aliquod pu-
gnæ felix initium,nova nobis ex adver-
ſo caſtra ſtare, gens incognita, & nun-
quam viſa ſe opponere, legio oſtendere,

de qua nihil unquam nobis innotuit, hîc, mihi crede Domine, ea omnium animos invafit conſternatio, ut nemo niſi fugam cœperit circumſpicere. nec eſt quod quis adeo id nobis vitio vertat: ipſi equi ſtabant, & tremebant. mox partes noſtræ labare, dein multum inclinare, inde ruere, demum omnes apertiſſime fugere; & ſane plures è noſtris in fuga cæſi, quam pugna.

Et quæ autem hæc inviſa fuit legio, quæ acies illa incognita, quæ nova caſtra? nos qui præſentes fuimus, vetera novimus, non nova hæc, niſi ea fuerint è cœlo: certe nullus militum è formidanda & fulminatrice hac legione, ſtipendium à noſtris ducibus ullum exegit. Si Angelos à nonnemine noſtrorum viſos, pro nobis pugnaſſe dicamus, nimiũ in rem noſtram honorifice locuti videbimur. Sed ſuum hoſti teſtimonium non refutamus: nobiliſſimum veritatis argumentum eſt, quod adverſarius ſuppeditat.----fas eſt, & ab hoſte doceri.

Addo tertium, & recentius. Anno MDCXXII. Durlacenſis Marchio, Gregorius Fridericus, contra Bavaricam aciem ad Neccarum flumen inter VVimpffen & Hailbrun ſe oſtẽdit magnis copiis nec minoribus minis. nam prædam (uti fertur) à ſe Monachii in foro brevi dividendam ſpondebat. Bavariam certe omnem bonus Marchio ſpe jam devorarat: nec vires deerant. miles ei copioſus;

piosus; multorum millium censebatur. Atque hic illius exercitus, plane instructissimus fuit ab omni apparatu bellico. Tormenta curulia, & majores balliſtas grandi numero secum advexerat. Fuit qui ubi hæc omnia oculis spectasset, dicere non est veritus: Ad urbem Parisiorum oppugnandam hunc talem apparatum satis futurum. Ita Marchio hic Poliorcetes dici potuisset, si ei successus perinde respondisset.

Porro Catholicum agmen, gemino, sed non adeo numeroso constabat milite, Bavaro & Hispano, illi Tillius supremus Dux, virtute sua, nec una victoria Orbi jam notus, huic Consalvus Corduba præerat. Et ut partes Catholicæ, vel ante pugnam vincerentur metu, iis pridie commissi prælii Durlacensis miles, victoriæ jam certus, nunciari jussit: operirentur modo diem crastini; cæsum iri ad unum omnes, & nec nuncium cladis evasurum.

Ergo pridie Nonas Majas, postridie Ascendentis DOMINI in cœlum, utrinq; velitationes præmissæ, consueta prælii exordia. Inde conflictus cœpit acer, vehemens, cruentus, & qui ad sex horas tenuit. Diu anceps stetit Victoria: Demum ex equestrium numero unus, undeunde advectus (*Albatum equitem* dixere) quod equo candido niveoque fit usus, initium fecit victoriæ à parte Catholica staturæ. Admirāda in hoc equite fuerunt

fuerunt complura. Primum illud: equus ei non solum niveus, sed adeo pernix & Pegaseus, ut hosti non tam currere quã volare crederetur. Alterum: in hunc unum equitem plures quam quadringentæ plumbeæ glandes convolabant, à Mosquetariis adversæ partis emissæ: nulla læsit, sed nec ulla tetigit. Tertium: ausu incredibili hostilem aciem omnem prætervectus, à tergo hostium, pulveri pyrio subjecit ignem. Atque ita victoriæ nobilissimæ prælusit. Nam ubi hostes volantem à tergo flammam viderunt, velut feræ indagine clausæ, collapsis metu animis, ad fugam animarunt pedes. Sed vindicem Numinis iram non effugerunt, eoque tunc numero sunt cæsi, ut campi cadaveribus strati lugubri spectaculo docerent, insultantem superbiam detumuisse, minas recidisse in auctorem: non armis & viribus fidendum esse, sed *Domino exercituum*, cui ludus est vel Xerxianas copias unico è suis milite debellare. Qui vero facinoris illius animosissimi auctorem se ferret, qui una cum equo illo candido duci se sisteret; qui præmium posceret, nullus fuit.

Hæc mihi visa sunt silentio non involvenda, quæ ipsorum hostium testimoniis sunt firmata. De re plura ego non disputo, nec adversariorum narrationẽ convello, quæ si è solido vera est, facile liquet, *albatum* illum, ut vocabant, *equitem*,

tem, fuisse Angelum, qui Catholico exercitui aspectabilis venerit suppetias.

Angelis certe nil novi, militiæ gratuitis servire stipendiis. felicia castra quæ vel unico tali gaudent milite! & quantam olim nocte una Angelus unicus in castris Sennacheribi regis stragem edidit? pene ducenta millia hominum jugulavit unicus talis è cœlo archistrategus. Atque hujus ipsius Angeli, qui Assyriorum castra tantis funeribus opplevit, fusilem è cera statuam, ante mille ducentos & amplius annos Chrysostomus spectavit, non sine suavi sensu, & piis lacrimis. Ita pace belloque Angeli suam nobis probant obedientiam & invictum robur; neque tantum scipionem ferunt ut peregrini, sed & clavam ut milites, & duces; pacem offerunt & bellum, uti olim Q. Fabius Carthagine in Curia, sinu è toga facto: PACEM, inquit, ET BELLVM PORTAMVS; VTRVM PLACET? Pacem ferunt Angeli HOMINIBVS BONAE VOLVNTATIS, bellum rebellibus.

Orat. quod vet. & novi testam. unus sit legislator.

Albati porro crebrius visi sunt Angeli, non quod eis alîus coloris veste uti non liceat, quod nescio quis Severus Antiochenus somniavit, perinde ac si eis purpura, uti olim Romanis feminis, esset interdicta. ridiculum figmentum. Candor placet Angelis, & in veste, & in mente. Candidatos illos esse convenit, apud quos perpetui festi ac nuptiales dies;

dies, continuum gaudium, æterna convivia. Sed laxius paullo evagati sumus: à FACIE & VESTE Angelorum ad ALAS deveniamus, quod tertium meditationis caput est.

CAP. III.

ALas appingi ait Angelis divinus ille Areopagita Dionysius, quod nihil in eis lutei aut sordidi è terræ fæcibus, sed nec ullnm corporis pondus eos moratur, quin momento sint ubi esse volunt. Ea etiã amoris dulcedine inhærent Deo, ac si in aëre penderent indefessa voluptate. Meminit alarum in Angelis Chrysostomus. Rectèque Gabrielem Archangelum alatum pingi asserit, non quod Deus alatum crearit, sed ut nos grat semper recordaremur mirandi volatus è cœlo in beatissimæ Virginis Nazarethanum conclave, ubi legationē obiit Angelus, & Dei vice assensum Virginis expetiit in Orbis reparationem.

Hom. 3. de incõp. nat. Dei.

Pernices alas avium, sagittarum, ipsorum etiam ventorum: cursus cervorum, aut tigridum, volatus aquilarum, velocitatem nubium, rotatus orbium cælestium, si cum Angelorum alis conferamus, res tarda est & morarum plena: nimium quantum prævertunt Angeli vel ipsos ventos. multo celerrimos habet tabellarios magnus ille Dominus, Rex cœli. qua Dei nutus viam designat, hac momento eunt Angeli, in omnem obedientiam

tiam pronissimi. Obstupescit hoc psaltes regius: *Domine Deus meus magnificatus es vehementer! qui ambulas super pennas ventorum. qui facis Angelos tuos spiritus, & ministros tuos ignem urentem!* *Psal. 103.*

CAP. IV.

GEMMAS tribuunt Angelis, & SERTUM cruce insignitum imponunt capiti pictores. congrue id faciunt rationi, & litteris divinis. Ezechiel de omnium Angelorum pulcherrimo locutus: *Ezech. c.28.* *Omnis lapis pretiosus*, inquit, *operimentum tuum*. nobilis gemma est Obedientia: at quia hanc Lucifer excussit, gemmas suas omnes perdidit. Constantinus Magnus, B. Damaso teste, in æde D. Ioannis ad Lateranū (basilica Constantiniana olim dicebatur) præter innumeras ex auro & argento iconas, quatuor prægrandes ex argento Angelos, variis gemmarum ignibus collucentes statuit. horum singuli libras argenti centenas quinas pendebant: Donum prorsus regium.

Fronte crucem præferunt Angeli, quia hanc dierum ultimo, velut labarum ac trophæum sui Domini, ad judicii locum devehent. prædixit hoc Christus: *Et tunc parebit signum filii hominis*: signiferi erunt Angeli, qui crucem sui Domini amant, non quod cruce sic ab interitu servati, uti nos (quamvis sint optimæ notæ scriptores, qui dicant Christum etiam Angelis & gratiam & gloriam promeruisse) *Matt. c.24.*

ſe) ſed quia Rex illorum cacodæmonem debellavit cruce. ideo & Seraphim à B. Franciſco, non niſi crucifixus ſpectari voluit, ut eo nos ſpectaculo ſuaviter ſubmoneret: Omnes amores noſtros ad crucifixum IESVM debere tendere, ut animo ſæpius ingeminemus: AMOR MEVS, CRVCIFIXVS; imo nos à nobis ipſis quotidie crucifigi debere, neque enim divini amoris aurum, ad aliam coticulam certius exploratur, quam ad crucem: IN AMORE NON VIVITVR SINE DOLORE.

CAP. V.

EXCALCEATI pinguntur Angeli, nubibus inambulantes. Nihil hoc inſolitum in Dei legatis, hæc pedum onera abjicere. fecit id Moſes, Iſaias, Apoſtoli, ſed & alii viri ſancti, quorum mens cœlo jam inetrbat, calceis potuerunt non egere, per annos aliquot nudis pedibus incedentes, uti Nicolaus Tolentinus, & complures olim Chriſtiani. Angelorum per nubes ambulatio modum docet, quo adverſa tranquille vincamus. leviſſimum quid nubes eſt, & non niſi denſatus vapor, quem ventus agitat. omnis fulgurum & fulminum intemperies in nubibus luctatur, quæ igneos hos partus in inferiora ejiciunt. ultra nubes jus nullum eſt tempeſtati. ii, quorum *converſatio in cœlis eſt*, adeo tenaci amore inhærent Deo, ut eos inde nulla fortunæ

ſerenitas,

nostrorum. Observa, viator, comitis tui, aut, tui fratris honestissimas blanditias: *si placet itaque tibi, precedamus frater.* Secum te vult præcedere, sed mente ac desiderio, & ad illam cælestem patriam. quis viatorum non præmittit oculos ad viæ suæ terminum, etiam cum eum oculis nondum licet contingere? at ubi vel eminus illum conspexerit, cor salit, & oculi prævolant, jamque ibi sunt, quo pedes contendunt, ita, mi frater, PRAECEDAMVS, mens nostra jam ibi sit, quo brevi secuturum & corpus speramus. Amemus nostram quietem, sed eam solam, quæ nos, finitis tumultibus, & turbis omnibus exceptura est in cœlo.

CAP. VII.

IN periculis omnibus tuetur. Redux Tobias narravit patri ordine, quanta sanctus ille vir (sic eum vocabat) in se beneficia contulisset, quantis à periculis liberasset. Dæmonium, inquit, compescuit; me ipsum à devoratione piscis eripuit. quam certi sint, hi cœli principes, amici nostri, quis est, qui non id expertus in rebus sæpe incertissimis? quoties manus, crura, cervicem fregissemus, si horum amicorum nobis auxilia defuissent. Si bene calculum ponamus, ubique naufragium est, & periculum, quot pori corporis, tot ostiola mortis, per quæ improvisa irrepat, nec sudamus,

nec algemus absque periculo; nec mensam, nec lectum à periculis securi adimus. cibus avidum strangulat; fames jejunum necat. Hunc bellum rapit, illum penatum suorum ruina sepelit. in equis, in navi, in silvis; domi, foris; terra & mari undique pericula, & vere sub omni lapide scorpius dormit. At vigilant in rem nostram custodes Angeli: h Ionam in ventre ceti, Paulum in undi pelagi, Danielem in leonum fovea, in scirpea fiscella Mosen, Iuditham in hostium castris, Hebræos tres juvenes in in ipsis flammis servare norunt. Absque horum ope fuisset, centies & nos periissemus. Testor ego, qui hæc scribo volare me nunquam didicisse, sed præcipitem è scalis in saxa; præcipitem i clivo & curru everso in Danubium, penitus incolumem evasisse (ut alia pericula taceam) non sine opitulante Angelorum manu: Testor, præsentissiman Angelorum opem me sexcenties expertum. idem aliorum quoque confessioni constare credo. Vere integerrimos amicos habemus Angelos; tum maxime præsentes, & sollicitos, cum plurimun urgent pericula.

CAP. VIII.

ALiis docet bene facere. Raphael exenterato pisce, fel tradidit Tobiæ & : *Lini*, ait, *super oculos ejus ex felle ip piscis, quod portas tecum. Scias enim quonian*

Tob. c. 11.

mox aperientur oculi ejus, & videbit pater tuus lumen cæli. Præterquam quod à Gabelo pecuniam, à Raguele filiam, & omnem ex asse hæreditatem, suo Tobiæ impetrarit Angelus, etiam artem docuit, qua parenti oculos restitueret. Verissime dixit Nazianzenus: Nihil tam divinum homo habet, quam de aliis bene mereri. & scimus, neminem sibi nasci, neque nos nobis tautum vivere. Sapientissimus hominum venuste submonens: *Deriventur*, inquit, *fontes tui foras, & in plateis divide aquas tuas.* Samaritis illa, cæteroqui non optimæ famæ femina, ubi à Christo meliores vitæ leges accepit, mox cives suos ad eandem pertraxit concionem. Maximæ laudis est, cum Ecclesiastico gloriari posse. *Respicite, quoniam non mihi soli laboravi.* Nemo gratis quamvis ingratissimum beneficiis afficit: quo minus mercedis ac laudis habet ab homine, tanto plus remunerationis ac præmii expectet à Deo. Ab Angelis discamus bene facere, ut Angeli fiamus.

Prov. c.5. *Ioan. c.4.* *Eccli. c.33.*

CAP. IX.

AD omnigenas virtutes inducit. Orandi, jejunandi, ac largiendi studium, non ut mercator merces, quas vult extrudere, commendat Raphael, sed sua hoc utilitate noscendum proponit, & : *Bona est*, inquit, *oratio cum jejunio & eleemosyna, magis quam thesauros auri recondere*

Tob. c.12.

condere: quoniam eleemosyna à morte liberat; & ipsa est, quæ purgat peccata; & facit invenire misericordiam, & vitam æternam. qui autem faciunt iniquitatem & peccatum, hostes sunt animæ suæ. Libello breviore, omnes omnino virtutes docere non potuisset. Hæc virtutum trias omnes actiones bonas includit. Oratio nos Deo reddit; nosipsos nobis jejunium restituit; pauperes Dei amicos, & nostros esse eleemosyna facit. Oratio velut aquila est, quæ mentem ad Deum evehit, sed sine geminis jejunii & stipis, seu, Temperantiæ ac Misericordiæ alis, conatu inani in altum se librat, & decidit, antequam incipiat ascendere. multum orare, & gulam non frenare, stipem egenis negare, est Æthiopem lavare. *Bona est oratio, sed cum jejunio & eleemosyna.* thus sine prunis nec odores spargit, nec sublime petit; oratio friget, quam abstinentia & debita frugalitas, quam misericordia & pia liberalitas non commendat.

CAP. X.

OMni bonorum genere nos cumulat Tobias, tot sui comitis beneficia ordine patri enarrans, ut plurima compendio diceret: *Bonis,* inquit, *omnibus per eum repleti sumus.* Idem dicere habuit & Cornelius de Angelo, qui ei viam ad fidem & ad cœlum patefecit, familiarissimo colloquio; *bonis omnibus per eum repletus*

Tob. c. 12.
Act. c. 10.

pletus est. Idem prorſus & noſtrum quiſque de ſuo tutore Angelo ingenue fateri cogitur : *Bonis omnibus per eum repleor*. quid enim mali nos doceant hi ſanctiſſimi alites, hi oculi caſtiſſimi, hæ puriſſimæ flammæ, quæ identidem & exemplo ſuo & hortatu, dies noctesque illud unicum nobis ingerunt: Deum ama, ama Deum, cetera omnia niſi ob Deum non amanda; mi homo, creatorem tuum ama, à quo tantis impendiis es amatus. Audiamus modo ſapientiſſimos hos doctores noſtros, *bonis omnibus per eos replebimur*. nil boni deſiderabimus quod per eos non aſſequamur. Amicos quærimus? fideliores his non inveniemus. Conſiliariis egemus? intelligentiſſimi ſunt, pervident omnia. Patronos deſideramus? hi ſunt, & diſertiſſimi. Propugnatores ambimus? Angeli ſunt, & potentiſſimi. Benefactores optamus? his liberaliores non habebimus : *bonis omnibus per eos replebimur*.

CAP. XI.

IN mortis lucta defendit. Raphael ſuo Tobiæ valedicturus : *Tempus eſt*, inquit, *ut revertar ad eum, qui miſit me; pax vobis, nolite timere*. Non eſt quod quis addubitet, mendico Lazaro (cujus chirurgi & medici canes erant) Angelos adfuiſſe in morte, qui eum poſt mortem tam honorificis exequiis detulerunt in ſinū optimi patris: *Factum eſt, ut morere-tur*

Tob. c. 12.

Luc. c. 16.

tur mendicus, & portaretur ab Angelis in sinum Abrahæ. Angelorum ope nunquam magis egemus, quam cum mors instat, & jam tota in oculis est ÆTERNITAS. hîc gelidus sudor, hîc trepidæ consciētiæ vulnera, hîc omnis generis angustiæ premunt. hîc frendet & furit dæmon, omnesque nequitiæ suæ vires exerit. non nescit, si hoc horulæ ultimo vincatur, aliam nullam de homine illo sperabilem esse victoriam. ideo ne tot annis actum egerit, tunc agit omnia, in omnem terrendi aut fallendi occasionem attentissimus. Sed æquo animo esto, mi moribunde, seu juvenis, seu senex; tuus tibi defensor adstat: non expugnaberis, modo defendi velis. mille nos lupi cingant, hunc pastorem non mordebunt; multa diabolorum millia nos impugnent, sat defendet unus Angelus. Aspice, mi homo, quo tibi tuus hic propugnator digitum intendat? In Christum crucifixum. huc oculi tui, huc tui gemitus, huc omne tuum suspirium eat. hîc patientiam disce, huc fiduciam erige, huic Domino tuo, pro te in crucem acto, teipsum summa submissione offer. dic centies, repete millies: fiat voluntas tua, Domine, fiat voluntas tua, fiat, fiat. paratus sum vivere, ægrotare, mori, sicut vis. peccata mea me turbant, sed sanguis tuus instaurat; mea vita me damnat, tua solatur: sicut vis, bone IESV, sic fiat. Hæc animo assidue volve, & tuo

tuo te Angelo ac Angelorum regi committe: perire vix poteſt, qui hac via tendit ad ÆTERNITATEM.

CAP. XII.

POſt mortem etiam inſervit. Eſt credibile Angelos iis, quos flamma piacularis cœlo parat, aliquid quandoque ſolatii affundere. Sed illud plurium teſtimonio firmatum eſt, ſupremi judicii die, cineres omnium noſtrum ab Angelis legendos, ita quidem ut ſinguli, eorum hominum oſſa ſint congeſturi, quorum olim geſſerunt curam. Sic demum à longo nos ſomno excitabunt, aut ad æternas in paradiſo nuptias, aut ad perpetuas in flammas vigilias & pœnas. *Ipſe Dominus in juſſu & voce Archangeli deſcendet de cœlo.* Vox erit tunc una omnium Angelorum ad Iudicis amicos: *Benedicite Deum cœli, & coram omnibus viventibus*(hîc præſentibus,& judicandis) *confitemini ei, quia fecit vobiſcum miſericordiam ſuam.*

Franc. Suar. tom. 2. diſp. 50. Sect. 4.

1. Theſ. c. 4.

Tob. c. 12.

VIII. HORA.

Diſce MORI: *& cogita:*

Quid me feciſſe aut pertuliſſe optarem annis prioribus, ſi mors jam immineret? Cur ergo jam, & agere & pati fort a recuſo?

Disce VIVERE : *tua vere sit* VITA,

MEMORIA MORTIS, seu considera-tio finis. Et vos estote parati, quia q[ua] hora non putatis, filius hominis veni[t] (Luc. c. 12.) Potentissimum in omn[ia] vitia pharmacum est, assidua mortis m[e]moria. Quid egeris, tunc apparebi[t] cum animam ages: Mors de nobis pr[o]nunciatura est.

Disce ORARE: *& considera.*

Consideratio V.

Angelorum in Christum obsequia.

CAP. I.

DEVM hominem futurum nunciant Gabriel in Galilæam, Nazarethun[m] missus, castissimæ Virgini, illud è cœl[o] AVE tulit, gratia plenam pronunciavit, Dei in utero concipiendi modum explicavit, filii nascituri nomen & stabile regnum prædixit, Elisabethæ cognatæ fœcunditatem exposuit. *O beati mundo corde! quoniam ipsi Deum videbunt.*

Luc. c. 1.

CAP. II.

CHristum natum evulgant. Illustrius Angelorum gaudium, in orbe nostro, nunquam nec auditum, nec visum, quam cum rex illorum in eo est natus. Alias, aut unus solum, aut duo sese videndos exhibuerunt: hîc ingens exercitus, & visus.

& visus, & auditus est, illam de pace odam concinere: *Gloria in altißimis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis.* Sed & opiliones in colloquii societatem adsciverunt, nec erubuerunt regis sui tugurium, & viles panniculos. *O beati spiritu pauperes! ipsorum est enim regnum cælorum.*

Luc. c.2.

CAP. III.

CHristo fugam adornant. Dixisses Angelos nimium quantum pro divino hoc infante sollicitos. non tantum tres illos ex Oriente dynastas, Herodis hospitium in reditu declinare jusserunt, sed & cælestem puerulum jam gladio destinatum ab Herodiana sica defenderunt. Iosephum porro ire, & in Ægyptum secedere, monens Angelus: *Accipe*, inquit, *puerum, & matrem ejus, & fuge in Ægyptum, & esto ibi usque dum dicam tibi.* tantundem fuit, ac si aperte diceret: Nos equidem pro rege nostro solliciti sumus. ne tibi grave sit, mi Ioseph, patriam terrā exilio mutare, utriusque orbis thesaurum tecum vehis. Sed ne longiorem in Ægypto moram sentias; opportune iterum monebimus; inter Ægyptios princeps hic noster non consenescet. Extincto igitur Herode monitor rediit, & hostes pueri jam funeratos nunciavit, viamq; aperuit in terrā Israel. *O beati, qui persecutionem patiuntur, propter justitiam! illorum est enim regnum cælorum.*

Matt. c.2.

CAP. IV.

Matt. 4.4.

ESurienti Christo ministrant. Post Domini tam longum jejunium, post tot esuriales dies in eremo exactos: post triplicem sui ducis cum cacodæmone congressum; post obtentam ter victoriam, post hostis recessum, præsto fuerunt siderei hi ephebi, & velut dapiferi, esurienti suo Domino mensam posuerunt. Ah! quam malim ego, ex hac quantulumcunque frugali cœnula, vel miculas corradere, quam in lautissimo Herodis vel Tiberii epulo, lætus conviva accumbere. *O beati qui esuriunt & sitiunt justitiam! quoniam saturabuntur.*

CAP. V.

MOEstum, & orantem in horto Christum solantur. Cum DOMINVS ad clivum olearum, etiam ante crucem & flagra, suo jam sanguine maderet, tristis, pavidus, tantum non exanimis, inter preces & mortem luctaretur, velut vivum funus, in terram se abjiceret, angoribusque supremis circumflueret, *apparuit illi Angelus de cœlo, confortans illum* (ait Lucas) illum ipsum à quo creatus, à quo in æternum beatus conservatur. Heu, spectaculum! cæli Dominum, terræ affusum, viribus delinquentibus labantem, pallidum, suomet sanguine sudantem, tristitia oppressum, jam morti proximum cernere! *O beati, qui lugent! quoniam consolabuntur.*

Luc. 4.22.

CAP.

CAP. VI.

CHriſtum redivivum annunciant.Dum in cruce rex cæli animam ageret, Angeli velut mœrore abſentes, inter impios ſicarios, in ſcelerata terra videri recuſarunt. nec mirum : ipſa gemebant ſaxa, terra trepidabat, omne cælum exequias parabat, atratæ ſtellæ in funus prodibant & lugebant, ſol ipſe pudibundum à tanto flagitio vultum avertebat, & velo tegebat; ergo & Angeli, prout dignum erat, mœrebant. Sed enim Chriſto reviviſcente, lugubri veſte poſita, ſplendentē & candidam ſumunt, crucifixum Nazarenum ad vitam rediiſſe nunciant, ſepulti amictus lineos oſtendunt, reſurgentis locum monſtrant, pavere vetant, diſcipulis lætum nunciũ afferri, & ut in Galilæam migrent, dici imperant. Liceat dicere : poſt grandem luctum, inter varios applauſus officioſiſſimi ſunt Angeli. *O beati mites! quoniam terram poßidebunt.*

CAP. VII.

CHriſtum in cælum aſcendentem comitantur. Admirandum prorſus fuit hoc iter DOMINI ad cælum. Hominem per aëra ſeu volare, ſeu gradi poſſe primi viderunt Apoſtoli. dumque fixiſſimis oculis obſtupeſcendam hanc in cælum profectionem ſpectarent & ſubmiſſa nubes, velut ſella regia ſuum Dominum exci-

exciperet, ſpectantiumque oculis ſubduceret; *Ecce duo viri adſtiterunt juxta illos, in veſtibus albis, qui & dixerunt; Viri Galilæi, quid ſtatis aſpicientes in cælum, hic IESVS, qui aſſumptus eſt à vobis, ſic veniet, quemadmodum eum vidiſtis euntem in cælum.* En iterum duo Angeli (alios omnes in occurſu ſui regis occupatos cogita) in hilari feſtaque veſte, triumphum ſui DOMINI comitaturi adſunt, ſimul etiam indicant reditum ad tribunal, & judicium. *O beati pacifici! quoniam filii Dei vocabuntur.*

Act. c.1.

CAP. VIII.

Venturum Chriſtum judicem ſtipabunt. Nil certius hoc judicis adventu. judex ipſe præmonuit: *Cum venerit filius hominis in majeſtate ſua, & omnes Angeli cum eo, tunc ſedebit ſuper ſedem majeſtatis ſuæ.* Nullus ergo Angelorum deerit, qui Chriſtum non comitetur, *& omnes Angeli cum eo.* Aderunt univerſi & velut comitatus aulicus, parebunt. Conjectura eſt veriſimillima, Angelos in corporibus ſupra humanam dignitatem & formam elegantibus: omnium ſe aſpectui exhibituros. Cum enim judicium hoc apparatu maximo, ſumma gloria ſit tranſigendum, æquum erit, ut aſſeſſores & miniſtri judicis, eum habitus ſplendorem præ ſe ferant, qui augendæ judicii hujus majeſtati, omnium oculis cernatur, quod ſi vere tubis uſuri ſint Angeli

Matt. c.25.

Franc. Suar. tom.2. diſp 57 Sect.3.

Angeli, & Domino suo crucem prælaturi, credibile est in assumptis corporibus hæc facturos. *O beati tunc misericordes! quoniam misericordiam consequentur.*

IX. HORA.

Disce MORI: *& cogita:*

Et quanti, cum moriendum mihi erit, omnes orbis delicias ac voluptates æstimabo? Cur ergo illas tanti nunc æstimo?

Disce VIVERE: *tua vero sit* VITA,

PERPETVA MORS. Mortificate membra vestra, quæ sunt super terram (Colos. cap. 3.) Ille demum censendus est optime vivere, qui quotidie vitiis, sibique ipsi magis magisque moritur.

Disce ORARE: *& considera.*

Consideratio VI.

Angelus & Homo inter se collati.

Discrimen I.

ANGELVS, velut filius in arce regia natus, & educatus rex est, verus regni hæres: nunquam deliquit, parentem sibi nunquam habuit offensum. Homo, IRAE filius, heu quam ignobili & fœda prodit origine? non sine ingenti labore, assidua lucta, continuis miseriis ac ærumnis, Dei favorem

vorem & cæli regnum emeretur. & nisi longos ac catenatos labores & dolores, finis optimus coronet, frusta tulit fecitque omnia. Ergo Angelis ut filiis, hominibus ut militibus obtingit regnũ.

Discrimen II.

ANGELVS, unico rerum intuitu, penetrat pervidetque omnia. nos unum ex alio colligimus, nec sine tœdio & morose ratiocinamur: & adeo angusti oris est mens nostra & intelligentia, ut si quid pluſculum sublimius, guttatim ei sit instillandum. Terra cælo comparata, punctum: homo Seraphino collatus, formica est. Theologorum eruditissimi ad infimum Angelum pueruli sunt balbutientes & alphabetarii, quam vere Ecclesiastes: *Cuncta res*, inquit, *difficiles; non potest eas homo explicare sermone.* multa scrutamur & indagamus, & nec ea quidem penetramus cogitando, quæ oculos incurrunt. miselli, hæc infima non capimus, & qui tandem illa cæli arcana rimando pervestigabimus: blanda & suavi cæcitate nosmet fallimus, & crebro vanissimas conjecturas, aut ignorantias, pro venerandis scientiis adoramus. Scire nostrum nihil est, nisi pleraque omnia nescire nos sciamus.

Eccl. 1.

Discrimen III.

LOco, ah, quam dispari Angeli habitant & homines? Celsissimam illi ar-

cem,

cem, ab omni hoſte undique ſecuram incolunt; Nos paradiſi exules, in ſordente & uliginoſo viculo; in combuſto pago degimus, & tamen genus atque proavos noſtros, noſtras terras, & palatia jactamus. Animam Deus ſic affixit corpori, ut ſuum illa carcerem, perpetuo ſecum circumferret, miſere compedita; Angelus è cælo in terram, inde in cælum, & quaqua vult, liberrime commeat & celerrime. Angelus à Deo conditore, primæva nobilitate donatus, ſex minimum diebus prævenit hominē, cujus dimidia pars (erubeſcimus) merū lutū eſt, ſed ſcite compactum. Angelus ab omni tabe immunis, nullum pendit vectigal morti. homo ipſa putredo, ad mortem ſenſim defluit; tandem fit cadaver, & abjicitur; nec ante hac ullus reſtitit, quin ſeſe præberet vermibus expectatum epulum. Spes ſola nos alit, tales futuros olim, quales nunc ſunt Angeli: *Oportet mortale hoc induere immortalitatem.* 1. Cor. c. 15.

Diſcrimen IV.

VOluntas Angeli efficaciſſima, memoria tenaciſſima, judicium electioque rerum immobilis. hîc nos omni infante prorſus infantiores ſumus, maſe judicamus, ſæpe pejus eligimus: numū aureum piro, equum fiſtula mutare, lucrum putamus: humana divinis, caduca æternis anteferre, conſuetam & facilē jacturam cenſemus. VELLE noſtrum, & pi-

& pigrum, & instabile est: *Vult & non vult piger*. Memoria nostra, pene dixerim, nulla est, in iis plane labilior, quæ vtilissime retinerentur. quoties vix à sacro confessionis tribunali abimus, & ejurata mox repetimus: peccata sobrie defleta, brevi velut ebrii, denuo perpetramus, damnosissima oblivione. Ob hoc ipsum Chrysostomus, auditores suos non semel, verborum mordaci aceto perfudit. Erant Antiochiæ frequentes terræ motus: videbantur iis etiam pectora moveri, & in pœnitentiam flecti. Sed quamdiu durabat hæc morum emendatio? quamdiu fere terræ motus; paucis post diebus, omnia in ventum & vanam oblivionem abibant; iterum ut ante, passim omnes in vetitum ruebant. Sic vivimus; hæc memoriæ nostræ labes est: jam peccasse dolemus, mox iterum hilariter peccamus. Sic pigrum VELLE, facillime sepelit maligna oblivio. Accusare se, nec se tamen emendare, est Deum ad sumendum de se supplicium incitare.

Prov. 6.13.

Hom. 3 ad Pop.

Discrimen V.

FOrmam nostram quandoque ipsi adeo suspicimus, ut veluti cœlo delapsos homines, aut instar Deorū vel Dearum nos coli non indignemur. Sed hem quo purpurisso rubicundulas genas vel levis tingit febricula? mors & morbus, omnem oris purpuram extinguunt, & vultum

vultum vel venustissimum lurore cereo sic fœdant, ut non tantum non alii, sed nec ipsi nos amplius norimus, & ad speculum quæramus, QVIS ES TV? Ubi nunc quæso formosissimi Adonides, ubi laudatissimæ Helenæ? fuerunt. Non tantum fragile, sed breve quid est, humana forma, & ad formam Angeli, ah neutiquam accedit. Confer in unum humanas elegantias omnes, & una fiat, nondum sat digna erit, vel infimo Angelo. Nitet quidem etiam aurichalcum, sed quam illud exiguæ dignitatis est, auro collatum? Angelorum pulchritudini, cum hominum forma minus convenit, quam auro cum aurichalco. Narrat Guilielmus Baldesanus, à Francisca Romana miræ sanctitatis & pudicitiæ femina, tutores ejus Angelos (duos habuit) visos sæpius. vestis illorum nivis aut cœli colorem habuit, brachia in crucem pectori appressa, oculi cœlo elati, aurea cæsaries, vultus decora majestate longe fulgentissimus, & qui vere deceret Angelum. Si ulla Dei sit effigies, Angelus erit. De Lucifero Ezechiel: *Tu signaculum*, inquit, *similitudinis Dei, plenus sapientia & perfectus decore, in deliciis paradisi Dei fuisti.* Sic hominum venustas, cinerea ac lutea deformitas est, Angelorum formæ collata.

Ezech. c. 28.

Discrimen VI.

FOrtitudo & vires Angelorũ eæ sunt, ut ipsi gigantes sint, nos imbecillimi pumiliones. Sapiens quidem astris dominari dicitur, sed heu quam debile hoc, & remotum est dominium. Stellis & orbibus cælestibus jus dicnnt Angeli, qui, uti Thomas Aquinas loquitur, admiranda possunt. facillimum illis, ventos, pluvias, tempestates, tenebras, terræ tremotes, momento producere; flumina sistere, fontes durare, montes diluere, sidera extinguere, tartarum illuminare, cælum deponere, terram suspendere, possunt unico, sic loquimur digituli motu, elementorum certe partes, si non tota, de loco in locum transferre possunt. Æque facile illis est, homines, pecudes, sanare, necare; annonæ charitatem aut vilitatem inducere incendia sine aquis præfocare, famelicos leones jejunium docere, corpus e aëre formosissimum momento efformare, & æque celeriter in auras dissolvere. claves habent Angeli ad omnes seras & repagula: atque hæc ommia celeritate conficiunt incredibili. Vnicus Angelus summum cælum tot millibus annorum, velut per otium circumducit, rotatu tam assiduo ac præcipiti, ut sol hora unica 260000 ducenta, sexaginta millia milliarium Germanicorum percurrat, & hic supremi cæli cursus es

qu

quo & orbes ceteros secum rapit, incredibili prorsus velocitate, quam ei confert Angelus. & quam lacertosum hoc brachium sit, quod immensam hanc molem sic gyret! Et quæ nostræ sunt vires, quæ illa potentia nostra? Isaias exprobrans: *Væ*, inquit, *qui potentes estis ad bibendum vinum, & viri fortes ad miscendam ebrietatem.* Hæc fortitudo ac potentia humana, copiosum vinum doliis egurgitare in ventrem. cetera tam debiles sumus, ut Iob miratus dixerit: *Contra folium, quod vento rapitur, ostendis potentiam tuam, & stipulam siccam persequeris.*

Isa. c. 5.

Iob. c. 13.

Discrimen VII.

Ergo, quid nos homunculi, viles formiculæ, potentiam, aut genus, aut scientiam nostram crepamus? delira vanitas est, & quæso ponamus cristas; Angelos cognatione proxima sane non attingimus, neque de nobis pronunciavit illud Rex David: *Minuisti eum paullo minus ab Angelis*: Parum ad nos laus ista; propria Christi est. Paulus id disertissime affirmans: *Eum autem*, inquit, *qui modico quam Angeli minoratus est, videmus Iesum, propter passionem mortis, gloria & honore coronatum.* Nos vero Angelis multo inferiores sumus, nihilominus tamen Angeli, nobis tanquam dominis suis, inserviunt fidelissime. Angelis toga candida, pacis ac lætitiæ signum, nobis

Ps. 8. non desunt qui sic interpretentur Psaltē; nos tamē cōmunem sententiā nō rejicimus.

Ad Hebr. c. 2.

bis gladius, galea, clypeus, lorica convenit. *Militia est vita hominis super terram.* (*Iob. c. 7.*) Quotidie in acie standum, quotidie tela tentationum excipienda, nunquã non pugnandum. Angeli suo nectare & ambrosia fruuntur, gaudiis æternum non desituris. ob nostras dapes ingemiscens David: *Cibabis*, inquit, *nos pane lacrimarum, & potum dabis nobis in lacrimis, in mensura.* (*Ps. 79.*) Isaias: *Dabit vobis Dominus*, ait, *panem arctum & aquam brevem.* (*Isa. c. 30.*) Certe nunc Angelis quã plurima dissimillimi sumus, spes unica solatur, olim in plurimis fore quã simillimos. Veritatis oraculum est: *In resurrectione neq; nubent neq; nubentur, sed erunt sicut Angeli Dei in cœlo.* (*Matt. c. 22.*)

X. HORA.

Disce MORI; *& cogita:*

Quos maxime hostes, & quos potissimum amicos habebo in morte? Diabolos, & Angelos. Cur ergo nunc amicis istis non assentior? his hostibus non resisto?

Disce VIVERE: *tua vero* VITA *sit,*

DESIDERIVM CÆLESTIS PATRIÆ. Quam dilecta tabernacula tua, Domine Virtutum, concupiscit, & deficit anima mea in atria Domini. (Ps. 83.) Ah, cui non sordeat terra, cum cælum cogitat. Mens, cælum, aut Deum, semper cogitans, quidquid affligit, requiem putat.

Disce

Disce ORARE: *& considera.*

Consideratio VII.

Quæ Angeli in homine oderint, mirentur, ament.

CAP. I.

AVERSANTUR quidem Angeli, quidquid vitium redolet, maxime tamen oderunt in vitiis CALOREM, FUMUM, FOETOREM. Calorem *Iræ & Invidiæ*, fumum *Superbiæ*, fœtorem *Luxuriæ*. IRAE calor quandoque tantus est, ut vere dicat Chrysostomus: Ira quasi fulmen in animam irruit, servientemque sibi reddit amentem. Iratus nihil nisi crimina loquitur, & merum vomit venenum. Iratus (ait os illud aureum) dæmone plenus, dicenda & non dicenda effundit: quandoque etiam voces per jugulum redituras protrudit. Iracundus ferrum semper in igne habet; ubi vel verbulo læditur, prosilit, & impugnat. De ira affirmate dixit Seneca: Nulla pestis humano generi pluris stetit. Ejusdem animi Iob: *Virum stultum*, inquit, *interficit iracundia, & parvulum occidit invidia.* Ira, vehemens & furibunda fera est, ferreos habet ungues, & fauces igneo veneno plenas. Ideo suos Augustinus enixe rogans: Ne obsecro, inquit, fratres amantissimi, ne tantum malum nobis inducamus, animæ morbum, alienationem a Deo, principium bellorum, plenitudinem

Iob. c. 5.

dinem calamitatum, dæmonem pessimum. Paulus, & rogans & imperans: *Omnis*, inquit, *amaritudo, & ira, & indignatio &c. tollatur à vobis: estote autem invicem benigni.* Nā, *sicut carbones ad prunas, & ligna ad ignem, sic homo iracundus suscitat rixas.* Malum calorem, pessimus ignis sequitur: illum & hunc oderunt Angeli.

Ad Ephes. c. 4.

Prov. c. 26.

Æque calorificum & letale toxicum est INVIDIA, oculos & cor invidia consumit. Salomon: *Vita carnium* inquit, *sanitas cordis: putredo ossium*, INVIDIA. Hominum plerunque pessimi sunt, qui aliorum ærumnis læti, alienis jacturis divites, calamitatibus locupletes, funeribus immortales. Et quid alteri alteros flagellamus? Et cui tandem invidemus? bono? ergo & bonis dignus est. malo? sua illi malitia laqueus est, & interitus: quid opus illum sæpius perire? Qui livoris & invidiæ peste carere vult, illam hæreditatem diligat, quam cohæredum numerus non minuit, quæ & omnibus una est, & singulis tota: præstans Invidiæ antidotum, est amor ÆTERNITATIS. Cælum vis ascendere? non his moribus illic vivitur: inferiores gaudent superiorum bono. ideo nec Angeli hanc à diabolo luem, in nobis tolerant. sibi quoque id dictum putant: *Neque cum invidia tabescente iter habebo, quoniam talis homo non erit particeps sapientiæ.* Aut ergo invidiam pone, aut Angelos & cælum amisisti.

Prov. c. 14.

Sap. 6.

CAP.

CAP. II.

NEc SVPERBIÆ FVMVM ferunt Angeli, ne miremur; nec David rex eum ferre potuit: *Non habitabit*, inquit, *in medio domus meæ qui facit superbiam.* Et unde Angelos superbiæ nostræ amicos speramus? in regibus hanc oderunt, in æqualibus suis eam non tulerunt. turpissimum monstrum est, superbus pauper. habuit Lucifer unde superbiret, sed habuit etiam unde superbus rueret. nos vero mendiculi, unde turgemus? unde tam altum nobis supercilium? miseriis & spurcitiis scatemus, & fastu extollimur? superbi pauperes, turpissima monstra sumus. quid lutum se jactat? quid homo superbit? cujus vita, naufragium; cujus esse, momentum; mors finis & exordium. Sic Angelorum non deliciæ, sed nausea erimus. Verissime Augustinus: vix toleratur, inquit, superbus dives, pauperem superbum quis feret? & nemo miretur, adeo inimicos esse Angelos superbis: adhuc trepidant ob veterem suorum ruinam. Ex Angelo facit diabolum superbia, omnium malorum fœcunda mater; hæc turres evertit, linguas confudit. Goliathum prostravit, Amanum suspendit, Nicanorem discerpsit; interfecit Antiochum, Pharaonem submersit, jugulavit Sennacherib, Herodem pediculis confecit; omnes hactenus filios suos

Psal. 100.

præcipitavit, & male perdidit SVPERBIA.

CAP. III.

NEC LVXVRIÆ FOETORES tolerare possunt Angeli; indignantur & horrent, quidquid in castitatem inverecunde peccamus; oculei toti sunt, imo oculi iique purissimi, qui sordes nostras celerrime, & cum indignatione notant. Asmodæus & Gabriel non bene conveniunt in uno cubiculo, multo minus in uno pectore. O homines, nolite fieri sicut equus & mulus. Tobiæ arcanum hoc pandens Raphael: *Audi me*, inquit, *& ostendam tibi qui sunt, quibus prævalere potest dæmonium: qui Deum à se & sua mente excludunt, ut suæ libidini vacent, sicut equus & mulus, habet potestatem dæmonium super eos.* Angeli vero homines in amicitiam adsciscunt, non pecudes: divinus è cælo sponsus, nusquam suavius est, quam inter odorifera castitatis lilia; eos solum in amplexus admittit, qui omnem penitus à se Veneris & Cupidinis ignem excusserunt. castas amat & virgineas mentes Virginis filius: abite impuri; odio estis, & Angelis & Angelorum regi. Narrat Antoninus, Angelum humana specie tectum, iter fecisse cum anachoreta. transierunt forte cadaver in viam temere projectum: anachoreta nares pressit, non ita socius. paullo post obviũ habue-

Part. 4 Sum. theol. l. 1. c. 6. §. 1.

habuerunt hominem supra ornatissimas imagines cultum, sed qui occulta libidine laborabat. Cetera politissimus, & incessu venusto pedes ad legem & numerum ponebat. quin & cinnama fragrans, & balsama rorans, odoros post se ventulos trahebat: optasset quis nasus fieri cum Catullo. Sed Angelus velut mephitim fœdissimam declinaturus, vultum pressasque nares avertit. causam à socio rogatus: Homo libidinosus, inquit, olentissimum cadaver est. Dixit, & evanuit. LVXVRIAE FOETORES non ferunt Angeli. procul ô procul Cupidinis ignes à castissimis Angelorum sacris. neminē oderunt magis, quam quem in libidinis cœno volutari cernunt. O mi juvenis, aut libidini amicus non sis, aut hostes habebis omnes Angelos.

CAP. IV.

Est quod Angeli summe in nobis mirantur. hoc Esdræ sacerdoti exponens Angelus: Transierunt, inquit, dolores, & ostensus est in fine thesaurus immortalitatis: Noli ergo adjicere, inquirendo de multitudine eorū, qui pereunt, nam & ipsi accipientes libertatem, spreverunt Altissimum, *& quidem scientes quoniam moriuntur*. Hæc Angelorum summa admiratio est, quod sciamus, non tantum morituros, sed mori, nec tamen animæ interitum sentiamus, aut exitium horreamus, aut mores corrigamus.

4. Esf. 8 *quāvis hic liber non ejusdē cum ceteris sit ordinis.*

rigamus. Nil novi, si fur furetur, cum solus est, & extra lictoris oculos, & tutam credit occasionem. Sed furem jam jam ducendum, in ipso carcere calicu-lum in manticam retrudere, hoc novi quid est. & certe reperti tales, qui, cum patibulum jam in oculis esset, imo sub ipsa furca, & riserint, & impie jocati sint. Nos tales sumus; grandi passu ad mortem imus, imo morimur, atque dum morimur, audacter peccamus, & aut furtivas libidines animo agitamus, aut in alios linguam stringimus, aut manu nocemus. Eheu, jam in fatalibus scalis stamus, mox deturbandi, & necdum petulantiam nostram definimus? *Scientes, quoniam morimur*, adhuc vitia in nobis vivere connivemus: Vere hoc Angelorum admiratione dignissimum est.

CAP. V.

SEd est etiam, quod Angeli, saltem in aliquibus nostrum admodum ament, SANOS OCVLOS. Oraculum à Christo est, oculi sanitatem in totum corpus redundare: *Si oculus tuus simplex fuerit, totum corpus tuum lucidum erit.* Angeli, ubi demum locorum sint, pervigili, & nunquam interrupto obtutu Deum aspiciunt. Sunt inter homines, qui eo quo possunt modo, id æmulentur: Deus illis assidue in oculis est. E Sanctis quidam monuit, pistori nos similes esse debere, qui dum farinam aqua subigit, dum

Luc. c. 11.

dum brachia jactat, dum totus formandæ massæ incumbit, nihilominus jucunde garrit, & in colloquentem subinde oculos reflectit. ita nobis, non ideo, ut Deum videamus, labores desinẽdi, sed dum laboramus, oculi in Deum assidue & suaviter emittẽdi. & hoc Tobias senex filium docens: *Omnibus*, ait, *diebus vitæ tuæ in mente habeto Deum.* Hoc David se fecisse gratulatus: *Providebam*, inquit, *Dominum in conspectu meo* SEMPER. nimirum sanissimos oculos habuit Rex David. Lippientes sunt illi oculi, & multo pulvere corrupti, qui in viis, in domibus, in templis, in angulos omnes emissitii excurrunt, & interim mentis oculi amissum Deum non quærunt. Tunc bona est actio, cum manus est in opere, oculus in Deo: Multa sæpe agimus, sed ignave & oscitanter. Oramus: sed ubi attentio? stipem damus: sed ubi affectus? jejunamus, & ubi Deo placendi studium? nimirũ uti nos Deum non videmus; ita nec videri nos à Deo censemus: ita quædã segniter, alia turpiter, & incomposite facimus, quia Deum spectatorẽ nostrum non aspicimus. Attende tibi, ô homo, & fixos semper oculos intende Deo. *Non præterit illũ omnis cogitatus, & non abscondit se ab eo ullus sermo.* Lasciva cogitas, & nõ erubescis? *Deus videt.* Impudica loqueris, nec te pudet? *Deus audit.* Illuc rapacem, huc libidinosam manum extendis, nec cohorres? *Deus præsens est.*

Tob. c. 4.

Ps. 15.

Eccli. c. 42.

Quic-

Quicquid agas, quidquid cogites, quibuscunque te latebris condas, memento te ubique deprehensum. Epictetus: Tamen etiam custodem, inquit, cuique nostrum addidit, & Genium curatorem. Cum igitur fores obduxeris, tenebras intus feceris, ne succurrat dicere: Solus sum, non enim es: sed Deus intus est, & Genius noster intus est. quibus quid opus illato lumine, ut videant quid facias? Clemens Alexandrinus: Hac solum, inquit, ratione fit, ut quis nunquam labatur, si Deum sibi ipsi semper adesse existimet. Dositheum optimum fecit monachum ex dissolutissimo milite hoc unicum beati Dorothei præceptum: *Cogita semper Deum præsentem, & te coram illo stare.* Vere, *In omni loco oculi Domini contemplantur bonos & malos. Spirituum ponderator est Dominus; omnia nuda & aperta sunt oculis ejus.* Supremi judicii die quot abdita peccata, quot arcana scelera, quot monstra noxarum in lucem & publicum protrahentur, quæ nunc aut simulationis mantela, aut arcana parietũ fide, aut tenebrarum silentio teguntur? omnia Deus audit, videtque omnia: & quomodo gravius unquam delinquat, qui intuentem se Deum non desinit intueri? quidquid agis, ô homo, videri te scias & audiri; memento te in omnibus deprehensum.

Lib. 1. c. 14.

Lib. 3. pædag. c. 5.

Prov. c. 15.

Ad Hebr. c. 4.

XI. HORA

XI. HORA.

Disce MORI : *& cogita* :

An non in extremo morbo, omnibus ignoſcam, & omnes mihi cupiam ignoſcere : Cur ergo nunc tam longas nutrio iras, tam implacabilem ſpiro vindictam ?

Disce VIVERE : *tua vero ſit* VITA,

CONSIDERATIO PRÆSENTIÆ DIVINAE. Opera omnis carnis coram illo, & non eſt quidquam abſconditum ab oculis ejus. (Eccl. cap. 39.) Deo nihil clauſum eſt: & veriſſima vox Auguſtini; Deus, totus oculus eſt, quia omnia videt; totus manus eſt, quia omnia operatur; totus pes eſt, quia ubique eſt.

Disce ORARE : *& conſidera*.

Conſideratio VIII.
Virtutes Angelorum.

Virtus I.

PVRITAS, innocentia, caſtitas ſumma. Cæleſtes hi genii, nullam unquam labem contraxerunt. conſtantiſſimi Numinis amici. hos enim allocutus Deus: *Venite*, inquit, *deſcendamus*, *& cōfundamus ibi linguam eorum*. Angelos ad hunc deſcenſum tam humaniter invitatos, Auguſtinus affirmat; Amat Deus ſuos hos inno-

Gen. c. 11. L. 16. civ. c. 5.

innocentiſſimos ephebos, poſt tot mi
lium defectionem. Infans in cunis, in
nocens Angelus dicitur; tamen in par
diſo, aliena manu deliquit, & primu
ejus avus fur fuit. In nullum beato
rum ſpirituum hoc dici poteſt, quos
Chriſtus laudans: *Erunt*, inquit, *ſici*
Angeli Dei. quod ſi noſtram in aliis ſ
militudinem amemus, Angelis hoc qu
carior erit, quo caſtior, quia ſic iis ſ
milior. Ideo pudiciſſimam Iudith in ca
ſtris hoſtium ſingularius defenderun
caſtiſſimam Suſannam inſidiis ſenum
eripuerunt; Cæcilias, Agnetes, Theo
doras luporum dentibus ſubtraxerun
Vbi cor caſtum, ibi deliciæ Angelorum

Virtus II.

Ad Heb. c.1. OBedientia promptiſsima. *Nonne*
omnes ſunt adminiſtratorii Spiritus
Cum juſſa acceperint, dictum factum
confirmat hoc pſaltes regius: *Qui fa*
Pſal. 103. *cit Angelos ſuos ſpiritus, & miniſtros ſuo*
flammam ignis. Ad nutum, eo quo mit
tuntur, celerrime feruntur, ad inſta
volatilis ignis. *Nunquid mittes*, ait Iob
Iob. c.38. *fulgura, & ibunt; & revertentia dicent ti*
bi: Adſumus? pluribus imperiis non fa
Ioan. c.1. tigantur; parati ſæpius ire & redire. *Vi*
debitis, ait Ioannes, *cælum apertum, &*
Angelos Dei aſcendentes & deſcendentes ſu
pra filium hominis. uti fulgura, eunt re
deuntque Angeli, & novis ſeſe officii
offerendo dicunt: ADSUMUS, hæc
omnium

omnium obedientium vox eſt: adſum, ecce me, præſto ſum; paratus ire, promptus facere, quidquid imperabitur. Tarde velle, nolentis eſt: proprium eſt libenter facientis, cito facere.

Virtus III.

AMor in Deum & nos maximus. Angelus Iſaacum à gladio vindicavit: ancillam viliſsimam ſolatus eſt Angelus, luctatus cum Iſaaci filio & vinci non indignatus. Angelus incendio Lothum eripuit: Tobiam incolumem velut tabellarius duxit & reduxit; Eliæ & Danieli Angelus à ferculis fuit, illi panem & fontem, huic delicias meſſorum appoſuit. Angelus Philippum ad Reginæ Candacis quæſtorem Æthiopem miſit. Bono ægrotorum pauperum Angelus aquam Hieroſolymis turbavit. Angelos amor pene veſpillones fecit; mendiculum in ſinum Abrahæ non unus tantum Angelus deportavit. Suis nos manibus portant, ne offendamus, ut majores natu filii fraterculos ſuos minores brachiis quandoque circumgeſtant. Nemo tam impius eſt, quin gaudium creet Angelis reſipiſcendo. Lacrimæ pænitentium, vinum ſunt Angelorum, ait Bernardus. Ab Angelis beatiſsimam Dei Matrem, & Ioannem Baptiſtā cibos accepiſſe, ſcriptorū complures aſſerunt. Amore noſtri, viliſsima miniſteria nunquam recuſarunt Angeli. O Charitas! quanta

Franc. Suar. diſput. 24. ſect. 3. in part. 3. D. Thom.

quanta Virtutum Regina es, quam tamen ubique passim, inhonora & contempta jaces!

Virtus IV.

SVbmissio admiranda. In lege prisca, adorari se passi sunt Angeli, advolvi se ad illorum genua pronusque imo humi abjectus adoravit ternos è cælo sibi parentes nuntios, ingens ille Abrahamus: non prohibuerunt. Binos adoravit & Lothus: non interdixerunt. Adorarunt eosdem Iosue, Tobias, Manue: non reprehenderunt. Sed & alii hos ipsos adorarunt: non obstiterunt. Sed neque in submissionem deliquerunt: temporis decoro paruerunt. In nova lege, sui regis exemplo moti, & velut si profecissent, facti submissiores, post tantam DOMINI abjectionem, hunc sibi cultum deferri, seque adorari vetuerunt. Viderant enim summum Deum ad infimorum hominum pedes, non procumbentem tantum, sed & lavantem. Ad hoc novum invisumque cælitibus spectaculum, se quodammodo attemperarunt, infraque suam naturam ac morem descenderunt. Ita Ioannem in Pathmo jam procumbentem, jam adorare molientem, è terra erigens Angelus: *Vide*, inquit, *ne feceris, conservus tuus sum & fratrum tuorum habentium testimonium IESV, Deum adora.* En ipsos cæli principes, quodammodo seipsis factos esse melio-

Apoc. c.19.

meliores. miratur Gregorius, &c: Quid est, inquit, quod ante Redemptoris adventum ab hominibus adorantur & tacent: postmodum vero adorari refugiunt? nisi quod naturam nostram, quam prius despexerant, postquam hanc supra se assumptam conspiciunt, prostratam sibi videri pertimescunt. Imo etiam à nobis mendicant jam Angeli, &c, quod Cæsares & Reges subinde fecisse constat; veste peregrina ignoti hospitium apud nos rogant, Sanctorum virorum complures (prout eorum res gestæ testantur) opulentissimos hos mendicos sua mensa non semel refecerunt. In beatis illis mentibus ne nævulus quidem hæret superbiæ. inde amor illorum & reverentia in pauperes. nam Christi nati felicissimum nuncium, solis pauperculis opilionibus detulerunt. nec unquam in terris majore numero visi, quã cum Rex illorum in extrema egestate, inter bestias hospitaretur: non erubuerunt ætherei hi prætores sui Domini viles panniculos, & stramineas cunas. Prædixit Christus: *Qui me erubuerit & sermones meos, hunc erubescet filius hominis, cum venerit in majestate sua, & patris, & Sanctorum Angelorum.* Luc. c.9.

Virtus V.

Tolerantia constantissima. Illos etiã curandos suscipiunt Angeli, quos damnandos sciunt, neque ideo minus

laborant in erudiendo homine, etsi norint se frustra laborare. *Curavimus Babylonem*, ajunt, *& non est sanata; derelinquamus eam.* hominem autem prius non deserunt, quam eum diabolus sui juris factum ad carceres abripiat æternos. Quis olitor in horto suo, quis vinitor in sua vinea colenda tam patiens, ut cum illum aut illam votis non responsuram sciat, nihilominus tamen & illum colendo, & istam fodiendo exerceat? ejus tamen tolerantiæ sunt Angeli, vel etiam in desperatissimos. ipse quoque Antichristus suum habebit monitorem Angelum. Vidit quidem Iulianus Apostata suum à se Genium abire; sed hoc monendo illi factum, uti mater fugam simulat, ut infantis contumaciam frangat. Iulianus tamen ita monitus non resipuit; una & sanguinem, & blasphemiam, & execrandam animam ejecit. Nos, si quem officii bis terve moneamus, abunde monitum censemus, & cessamus: Angelorum ingenium longe à nostro divertit; Angeli & centies & millies monent: quæso te, omitte hoc; oro, fac hoc. & quo præfracte magis omittenda facimus, aut facienda omittimus, eo constantior est eorum patientia, cujus tamen etiam imitatores habent.

Hier. c. 51.

Ammoni & seni & ægro, Ioannes Thebæus, tatis duodecim annis, mirabili & patientia & sedulitate serviit, nun-

Vita Patrũ lib. 7. c. 13.

nunquam eum tetricus ſenex vel mitiore verbulo dignatus eſt: ſed morti jam proximus, coram aliis compluribus, prehenſa Ioannis manu: Hic juvenis, inquit, non homo, ſed Angelus eſt. fateor equidem, vix unquam illum humanius ſum affatus, tot annis tamen ægrotanti mihi, mira & induſtria & tolerantia inſerviit. Moſes patientia, non Angelus tantum, ſed & Deus, tam Pharaonis, quam Hebræorum eſt factus. Angeli quam exercent, hanc & amant in nobis tolerantiam.

Narrat Pelagius Diaconus è Græco, quod mirifice roboret firmetque patientiam in rebus omnibus. *Libell. 7. num. 31.*

In horrenti vaſtaque ſolitudine habitabat cælo notiſsimus ſenex, & qui Dei cauſa plurima jã didiciſſet & FACERE, & PATI. Domus illius magnam partem cælum fuit, cubile terra, ſomnus vigiliæ, cibus jejunium, colloquia ſilentium, caſula palatium. ſuſtentandæ vitæ deficiebant illi pleraque omnia, maxime tamen aqua, elementum publici quidem uſus, ſed non ubivis locorum adeundum. Ergo, ſi quando ſiti mederi voluit, exteme prius fatigari debuit, & ad fontem, quaſi in mercatum proficiſci, ad emendum Falernum; neque ante aquam bibit, quam viam longam devoravit. Hoc illi ſitim pretioſam valde, imo & exoſam faciebat, maluiſſetque eſurire bis terve, quam vel ſemel ſitire, nam ita extra

omnem aquæ viciniam habitabat, ut quoties hydriam ſuam implere voluit milliare prius integrum pedibus emetiri debuerit: neque tamen recentem & frigidam unquam bibebat, niſi continuo illic bibiſſet, ubi fontem reperiſſet. Hæ virum cælitibus carum ſæpius turbarunt, atque ad indignationem etiam concitarunt. Fuit, ut aſſueto jam calle ad notum ſibi fonticulum, inſtar ſitientis cervi properaret. pedibus alas addebat non timor, ſed ſitis. at via nonnihil ultra dimidiam decurſa, fauces arere, lingua faucibus hærere, vox aſperari, brachia languere, pedes ſuccumbere anhelitus deficere, corpus pene totum corruere, & ſolo aſterni. itaque fracto jam plane & fatigato greſſu incedebat, meditationi, quam ante, aptior multa igitur ſecum diſputare, partes in omnes verſare animum, ita demum ſecum ipſe confabulari cœpit: Et quis tandem, inquit, potum tibi feret, cum te non ferent pedes amplius? Et fac immortalem te eſſe, neque unquam morbo tentandum, quæ tamen hæc pæne quotidiana cum tanta laſsitudine excurſio ut taceam diſpendium temporis, quo interim legere, meditari, precari commodius poſſem, dum ego toties, tam laborioſe, tantum itineris conficio. Cui Creticum ſuum tanto ſtat pretio, quanto mea mihi aqua? quam me per æſtatem æſtus frangit, per hiemẽ frigus enervat

Et

Et cujus hîc duret patientia, in tantis tamque aſſiduis moleſtiis? ignoſce mihi, Deus, non poſſum non indignari, & iraſci habitationi meæ tam incommodæ.

Sed an nihil conſilii eſt, quo rivulum mihi aut ſalientem aquulam viciniorem efficiam? Semperne tot millia paſſuum decurram, ut bibam? profecto hujus vini cella nimium à me diſſita eſt. quid ſi ego illi fierem vicinior? illa certe mihi non poteſt, neque enim novo alveo ad me derivatus fons curret. ita prorſus, ita agam: ſedem ego meam migrabo, & juxta ſcaturientes latices domicilium mihi figam: ita demum compendium reperero immenſi laboris. quid neceſſe eſt, ita quotidie fatigari? Et ô me infelicem, aut incogitantem, qui non pridem in hoc conſilium iverim.

Vix hæc effatus, cum à tergo leviſſimum inſequentis ſtrepitum advertit, & reſpicit in ipſo ambulationis motu, videtque juvenem ſequi, qui omnes, quotquot ipſe paſſus faceret, accurate numeraret. ad quem illico ſenex: Heus tu, inquit, quod ſeſſo ſeni tacitum convicium facis, ut omnia veſtigia mea paſſuſque in digitos mittas? non ſumus inceſſu pares, ut olim, cum & mihi virerent genua; deſine hoc ludibrium. Ne ſævi (ait Angelus, quem ille juvenem credebat) ne ſævi, mi optime ſenex. cælo miſſus ſum, ut paſſus omnes & ſingulos numerarem, quotquot facis ad fonticu-

 lum

lum illum; ſimul & præmia in numerum cogerem, pro his vel ſingulis paſſibus, ſed olim, ſed in cælo rependenda. Dixit & ex oculis ſe ſubduxit. Cum eremicola cæleſti hoc affatu attonitus, in terram atque in preces funditur: &, O mi Deus, exclamat, quæ tua hæc bonitas in ſervulum viliſſimum? egone impatiens ille, & iracundus? ego deſes ille, & ceſſator famulus, tanto tibi vendam pretio veſtigia vel ſingula? ignoſce, ô mi conditor, huic & iracundiæ, & impatientiæ meæ; ſit venia fatuo prorſus conſilio. revoco & damno quod cogitavi, quod & dixi. tuguriolum meum magis à fonte in poſterum diſtabit quam hactenus, ut cum via creſcat patientia. Atque ut verbis manum adderet, mox ad demoliendam ſuam caſam ſeſe accinxit, illamque dimidio inſuper milliari à fonte remotam denuo excitavit, ut ita plus paſſuum numeraret Angelus, plus præmiorum redderet Deus.

Et te, mi homo, quiſquis es, tuus ſemper Angelus inſequitur; nunquam à te abit; omnem inceſſum tuum, paſſuſque ſingulos ad numerum revocat. paſſus tantum? cogitatus etiam vel latentiſſimos, verba omnia, facta omnia, minima, maxima in numerato habet. En, quam fidum tu habeas amanuenſem! quidquid agas, actiones ille omnes numerat. precaris tu? voces ille vel ſingulas dinumerat: ſtipem erogas? numerat

numerat obolos: flagellis te castigas? numerat verbera: jejuniis te maceras? numerat abstinentias, & omnes bolos quibus genium fraudas: de somno quid subtrahis? numerat vigilias: Cupidinem Veneremque vincis? numerat victorias: carnem cilicio domas? numerat horas: animum meditatione pia instruis? hîc vel puncta horæ numerat: mentem confessione purgas? hîc ille dies numerat: legis demum, scribis, laboras? nec hîc ille suum numerandi munus negligit; modo tu Deo laudando legas, scribas, labores.

At scito habere te latronem etiam alium, imo verũ ex Orco latronem, qui non pecuniæ tuæ, sed tuæ animæ insidiatur. hic extorris cælo civis, æque atque tutelaris Angelus, in suos pugillares refert omnia quæ facis, dicis, cogitas. Si juras aut pejeras, verba; si lasciva loqueris, syllabas; si fœda meditaris, cogitationes; si rem divinam negligis, horæ quadrantes; quando demum peccato letali te maculas, etiam momenta numerat, dum momentum illud veniat, quo te inimicum Dei, exhæredem cæli, Divorum hostem, in suum regnum casu irrevocabili præcipitet. Ah! mi homo, per salutem tuam te oro, tu quoque (si sapis) numerare incipe annos, quos consumpsisti, dies, quos neglexisti, horas, quas perdidisti: sed & futuros dies horasque in numerum di-

gere, si potes, cum nec hanc ipsam, qua tecum loquor, horulam mortis securam habeas. demum ÆTERNITATEM quam numerare non potes, saltem cogita. Non absurde dicebat olim vir doctus: *Nuptias esse brevem & lætam cantiunculam, sed habere longum & triste epiphonema.* Sic nos verissime dicemus: peccati cujuscunque voluptas, brevis & hilaris est cantiuncula, sed longissimum habet & tristissimum epiphonema, tormentum ÆTERNVM. *O æternitas, ô æternitas, æternitas!* quam sæpe turpiter peccamus, quia te vix unquam serio cogitamus! O ÆTERNITAS! aut in deliciis inter Angelos, aut in suppliciis inter diabolos ducenda, & nunquam finienda! Attende, mi homo, horum an illorum amicitiam nunc ambias: Et hoc scito, tum denique te fore Angelis amicum, cum tu fueris TOLERANTIAE & CASTITATI.

XII. HORA.

Disce MORI; *& cogita:*

An non à mortis meæ momento, tota mihi pendet ÆTERNITAS? supremum halitum, aut æterna salus, aut exitium excipiet æternum. Puncto constat Æternitas. Cur ergo nunc per bonam vitam, ad optimam mortem me non dispono? tutissimum est, ut quicquid in extremo decessu, se quisque vellet fecisse,

fecisse, id modo sanus incipiat facere.

Disce VIVERE: *tua vero sit* VITA,

CONSIDERATIO ÆTERNITATIS. Cogitavi dies antiquos & annos æternos in mente habui. (Psal. 76.) Quidquid in mundo est, vanum, breve, merum nihilum est, ÆTERNITATI collatum: Et solus ille omnium sapit, qui caducis his spretis, unam atque unicam sibi præfigit in terra cogitandam, in cælo assequendam ÆTERNITATEM.

Disce ORARE: *& considera.*

Consideratio IX.
Cultus & veneratio Sanctorum Angelorum.

CAP. I.

TOBIAS pater filio & oculis sibi restitutis, Tobiam filium accersens: *Quid possumus*, inquit, *dare viro isti sancto?* Cui filius: *Pater*, ait, *quam mercedem dabimus ei, aut quid dignum poterit esse ejus beneficiis*: & cœpit ea narrando percurrere. demum iterum, *quid*, inquit, *illi ad hæc poterimus dignum dare?* quicquid demus, minus quam promeruerit, dabimus. *Et vocantes eum rogare cœperunt, ut dignaretur dimidiam partem omnium, quæ attulerant, acceptam habere*. Et quid nos, nostro tutori Angelo rependemus, pro tantis beneficiis, per tot annos in nos colla-

collatis? Ecclesiasticus: *Si est*, inquit, *tibi servus fidelis, sit tibi quasi anima tua.* & quo loco nobis erit fidelissimus hic custos, qui cura & fide sinceriore nos tuetur, quam reges & principes possit omne regium satellitium?

Eccl. c. 33.

CAP. II.

ANgeli eo honore cultuque possunt affici, quo cæteri Divorum, quos precibus, stipe, jejuniis, tanquam Dei amicos deveneramur. Angeli Deum assiduis frequentant laudibus; hoc crebrior apud nos æmuletur oratio: Angeli criminis omnis purissimi castissimam integritatem absque nævo traducunt; huic illorum virtuti æmulandæ, frequentiora nos juvabunt jejunia; Angeli beneficiorum in nos largissimi sunt; id eleemosynis nostris pie imitari conemur.

Constantinus Imperator vere pius, apud Constantinopolim in utroque maris Euxini littore, illustrissima duo templa condidit, Michaelis Archangeli honori. Imperator Iustinianus, eidem Archangelo Michaeli, aliisque sanctis Angelis, sex magnifica templa à fundamentis erexit, recte persuasus, si hunc alatarum legionum ducem, qui tot potentissimos perduelles in cælo sub jugum miserat, amicum haberet, bellum facile & felix se cum Vandalis habiturum. Seraphicus ille Franciscus prærer quadragintadiale jejunium Ecclesiæ, alios insuper

super quadraginta dies inedia macera-
vit, pro honore & cultu Sancti Michae-
lis Archangeli. Anno à pariente Vir-
gine millesimo, Otho III Imperator
Romanus, teste Petro Damiano, Roma
in Apuliæ montem Garganum, ad ædem
Sancti Michaelis, nudis pedibus con-
scendit (sunt 50 milliaria Germanica)
idque suasu S. Romualdi, ut crimen
paullo ante commissum hac corporis
afflictatione expiaret.

In vita S. Romualdi.

CAP. III.

CVm Angeli sint integerrimi spiritus, ab omni sorde carnis eximii, utique illis summo est gaudio & honori, cum quis eadem sese castæ integritatis veste amicit, seque illis, quantum conando potest, reddit quam simillimum, fitque castitate Angelus. Quot sanctorum hominum castam & cælibem vitam quasi cælitem agnoverunt? nec in alio etymo Grammaticis magis credendum. vere dixit Hieronymus: Esse angelum, felicitatis est; esse virginem, virtutis. Narrat Basilius, Diocletiano & Maximiano in Christianos sæuientibus, Theophilam virginem, forma & prosapia nobilissimam, cum à lictoribus in lupanar vi traheretur, in via sic esse precatam: Mi IESV, amor meus: ô sponse mi, ô fons castitatis, matura opem, & sponsæ tuæ pudicitiam serva. Hoc cor, hoc os, & oculi lacrimis pleni loquebantur. pro-

Tract. de vera virgin.

stibulum

ſtibulum ingreſſa, Euangelium, ut mos erat Chriſtianis, lectura protulit. Fuerunt quidem qui irruere auderent, nemo qui tangere. Sedebat Virgo & legebat verecundiſſimo vultu ad omnem modeſtiam compoſito; adſtabat juvenis è cælo, pulchritudine inenarrabili, amœniſſimos ignes oculis ſpirabat, itaque ſtrictorum oculorum majeſtate terrebat ingreſſos, ut impuram vim omnem à virgine arceret. Et hic adoleſcens, inquit Baſilius, Virginis protector fuit, uti virgineus Daniel Suſannæ. Nemo amat Angelos, qui caſtitatē oderit: vita caſta gratiſſimus Angelorum cultus eſt.

CAP. IV.

QVo porrò cultu affici velint ætheree mentes, cæleſtes hi legati, facilè id ſuo nos exemplo docent. Beati Pauli ſenſu, omnes adminiſtratorii ſpiritus ſunt, pleni officiis & obſequiis. tales & eos eſſe cupiunt, quos inſtruunt.

Hiſt. Soc. l. 11. num. 66.

Ioannes Carrera, caſtiſſimus juvenis, inflammato ſemper ſtudio erga tutelarem Angelum rapiebatur, cum hoc tanto erat tamque familiari conjunctus uſu, ut velut intimo cum amico ſua conſilia ſermoneſque conferret, ſæpe ad eum de rebus ſuis dubiis arduiſque referret, ſæpe interrogaret, exquireretque conſilium. Denique in eam Sancti Angeli familiaritatem venerat, ut ab eo quotidie horis antelucanis, ad orationem excitaretur

etur è somno. quamquã hanc aliquan-
o consuetudinem Angelus intermisit,
uod excitatus à se, languore victus, non
cubili protinus surrexisset. Sed si hæc
ulpa fuit, certe per dies plurimos oc-
ultante se Angelo, pœnas dedit. Cujus
præsentiæ desiderio multis ad Deum
placandum precibus ac jejuniis adhibi-
is, tandem aliquando quod amiserat,
ecuperavit. Receptum in pristinam fa-
miliaritatem Angelus monuit, idcirco
uam se occultasse præsentiam, quod ad
orationem se suscitantem, non protinus
audisset: Deumque ab eo pœnas vo-
luisse repetere, ut documentum ei esset
in posterum, ne in surgendo moras ne-
cteret.

Non Musis tantum, sed & Angelis a-
mica est aurora: mane cum Deo, inter-
diu de Deo loqui nos volunt: Nec ta-
men officiorum erga alios oblivisci. Sui
cultum interpretantur, cum in alios ob-
sequiosi sumus, urgent merito, ut quod
operæ aliis impẽdimus, id & *prompte &
libenter* impendamus. invita & lenta mi-
nisteria vix meliora sunt turpi otio. Pla-
cere non potest obsequium, quod *ala-
critas & promptitudo* non commendet. du-
plicem fert opem, qui celerem fert.

CAP. V.

SVnt qui templa variis muneribus co-
lant. hi ceram, illi oleum, isti cereos,
alii aras, pretiosam vestem, artificiosas
imagi-

imagines, calices aureos donant. Augustinus: Æquum est, inquit, monitos nos à psalte regio, & VOVERE & REDDERE duplici modo id fiet. Sunt qui ceram oleum, telam, similam, odores, aurum dent. Sed hæc nisi à ditioribus non expectes. nobiliora his munera habemus, è pauperum etiam arculis depromenda, quæ Angelis oblata, non poterunt non esse gratissima. Ea vero sic ordine numerat Augustinus, auro prorsus & cedro scribenda.

Inter serm. S. Augustini de Tempore serm. 7

1. Quicunque iram in alterum conceptam substrinxerit, & Dei amore illatam injuriam oblitterarit; votum obtulit iste, oleum purissimum.

2. Si quis luxuriæ cœno volutari consuêrit, resipiscat tandem, & excutiat sordes suas, & animo ad Deum secretius clamet: Benignissime Domine, misericordissime Deus; sufficiat hactenus lusisse tecum: huc usque peccavi, te contempsi, legem tuam abjeci, carnis meæ fœtoribus satisfeci: nunc, ô mi Deus, ad te redeo, & voveo nequitiam meam me desiturum. Et hic obtulit candidissimam virginem ceram, utique carissimum munus Angelis.

3. Si quis invidia laboret, ærumnis aliorum exhilaretur, felicitate aliena tabescat, quod est peccatum, inquit Augustinus, usque ad mortem, promittat & ipse animo, actus amoris potius, quam livoris & invidiæ se meditaturum.

Et

t iſte votum obtulit, calice aureo do-
avit Angelos.

4. Si quis injuriam intulerit alteri,
ut etiam cædem fecerit, animum vene-
o plenum abſtinentia cruciet & luctu;
ec panem Angelorum tangat, dum ſe
eo, læſos ſibi reconciliarit integre. Et
ic votum offert: collapſam reſtaurat a-
am Angelis.

5. Si quis aliorum actiones carpere,
uas non inſpicere, omnium honori de-
rahere, maledicos dentes nemini non
nfigere ſit ſolitus; Deo & Angelis ſe
oveat: Huc uſque de aliis dixi, me
on inſpexi: ego eram miſerior, &
lios miſeros exiſtimabam. Satis, ô
nea lingua, ſatis meque alioſque per-
didiſti; arctioribus te poſthac vincu-
is conſtringam; ſerio laſciviam tuam
mendabo. Et hic obtulit votum: gran-
dem ex optimo ære ſtatuam locavit An-
gelis.

6. Si quis ſe obſervet eleemoſynæ
parcum, in egenos aſperum, in dome-
ſticos tenacem, in omnes iracundum,
voveat hic Deo & Angelis manſuetam
liberalitatem. Iſte quoque munificum
ſolvit votum, ſacrificam ex auro veſtem
dedit Angelis.

7. Si quis ſe humanæ laudis percupi-
dum, arrogantē, jactabundū, inſolentem
advertat: voveat is ſubmiſſionem & mo-
deſtiam. Periſtromata hic offert & tape-
tia, Angelorū æſtimatione pretioſiſſima.

8. Si

8. Si quis vino plus æquo indulgeat, & caliculis epotandis ſtudeat, voveat is ſobriam & frugalem menſam. grande votum obtulit & iſte: aliquot vini veteris urnas ſacravit Angelis.

9. Si quis languidum ſe fractumque, & ad exercitia pia enervem & lentum ſentiat, alacritatem is voveat, & ad divina fervorem. Pretioſum & hic votum obtulit, argenteam, balſamoque ardentem lampadem ſuſpendit Angelis.

Devota hæc Angelis munera ejuſdem Auguſtini verbis conſigno. Et cum hæc omnia, inquit, feceritis chariſſimi, offertis Deo votum placitum, & quaſi remuneratis Chriſtum. Et poſthæc veniet vobis benedictio, & vota veſtra offerentur ante tribunal Chriſti. Putamus, quam dulce erit, quando vota noſtra talia, qualia dixi, Angeli ante conſpectum divinæ Majeſtatis obtulerint.

CAP. VI.

Singularis & Angelis convenientiſſimus, eorumque alumnis utiliſſimus cultus eſt, *præſentiam illorum plurimum ſemper venerari.* rectiſſime Bernardus: In quovis, inquit, diverſorio, in quovis angulo, Angelo tuo reverentiam habe tum audeas illo præſente, quod vidente me non auderes? Sane cuſtos iſte caſtiſſimos oculos ſuos & aures (hominum more loquimur) pervigiles, ſemperque intentos habet in omnia noſtra facta, dicta

Serm. 12. in Pſ. 90.

cogitata

cogitata. Senecæ nil efficacius visum est, extirpandis vitiis, quam viri gravis præsentiam assiduo cogitatu sibi proponere. Iisdem, mi homo, verbis te compello, quibus suum Lucilium Seneca: Accipe, inquit, & quidẽ utilem, & salutarem clausulam, quam te affigere animo volo. Aliquis vir bonus (& quis melior custode Angelo?) nobis eligendus est, ac semper ante oculos habendus, ut sic tanquam illo spectante vivamus; & omnia tanquam illo vidente faciamus. Magna pars peccatorum tollitur, si peccaturis testis assistat. Aliquem habeat animus quem vereatur, cujus auctoritate etiam secretum suum sanctius faciat. O felicem illum, qui non actus tantum, sed & cogitatus emendat. Sapienter idem in alia epistola inculcans: Sic certe, ait, vivendum est, tanquam in conspectu vivamus: sic cogitandum, tanquam aliquis pectus intimum inspicere possit; & potest: quid enim prodest ab homine aliquid esse secretum? nihil Deo clausum est, interest animis nostris, & cogitationibus mediis intervenit. Sic intervenit, dico, non tanquam aliquando discedat. Nil verius aut sapientius à calamo hominis non Christiani doceri potuisset. Vere omnium actionum nostrarum Deum, Deique legatos Angelos & arbitros, & testes habemus, & quid enim nesciant, aut non videant Angeli, qui videntem

Epist. 83.

& ſcientem omnia ſciunt videntque obtutu perſpicaciſſimo, perenni?

CAP. VII.

CVpiet fortaſſis bonæ mentis homo, facili compendio noſſe, quid operis quotidie fieri poſſet ſanctis Angelis honorandis. Vt huic ſatisfiat, brevem ei tabellam exhibemus eorum, quæ ſingulis diebus, aut certe crebrius, honori ſanctorum Angelorum præſtanda.

1. Quotidie Dominicam orationem, & Angeli ſalutationem novies attente pronunciare.

2. Litanias, Officium, aliaſve preces, SS. Angelis inſcriptas, quotidie recitare.

3. Quotidie aliquid boni operis, aut aliquam ſui victoriam, Angelis offerre.

4. Cum è Scripturis ſacris conſtet, novem eſſe Angelorum ordines, novenarium numerum, in piis præſertim exercitiis, ſtudioſius attendere.

5. Caſtitati ab Angelis commendatiſſimæ virtuti ſingularius ſtudere.

6. Cultum eorum & venerationem apud alios propagare.

7. Templa iis ſacra frequentare, die eiſdem feſtos obſervare, præſertim octavum Maji, vigeſimum nonum Septēbris, & Dominicum diem Angelo Cuſtodi ſacrum.

8. Odium atque invidiam omnem, & quicquid in mente contra alios fellis quicquid invidiæ, quicquid odii atqu

aliena

alienationis eſt, in gratiam illorum ponere, pleni namque diaboli ſunt invidia, amore Angeli.

9. Præſentiam illorum aſſidue; ſæpiſſime ſaltem de die illam cogitare ; in omnibus adverſis & periculis, Angelos atque Angelorum Reginam, Domini matrem, in ſubſidium ac patrocinium vocare.

De Angelorum apud nos præſentia opportune hîc addo, quod in ruborem det Chriſtianos, qui præſentes ſibi Angelos veneratione vix ulla proſequuntur. Ille à Madaura philoſophus Angelorum circa nos præſentiam his omnino verbis deſcribit : Plato autumat ſingulis hominibus in vita agenda teſtes & cuſtodes ſingulos additos, qui nemini conſpicui ſemper adſint (*nota voces*) arbitri omnium, non modo actorum, verum etiam cogitatorum. At ubi vita edita remeandum eſt, eundem illum qui nobis *præditus fuit, raptare & trahere cuſtodiam ſuam ad judicium, atque illic in cauſa dicenda aſſiſtere : ſi qua commentiatur, redarguere: ſi qua vera dicat, aſſeverare, proinde illius teſtimonio ferri ſententiam (*hoc nos particulare judicium vocamus*) Proinde vos omnes qui, hanc Platonis divinam ſententiam me interprete auſcultatis, ita animos veſtros ad quæcunque vel agenda vel meditanda formate, ut ſciatis nihil in homine præ iſtis cuſtodibus nec intra animum, nec

Philoſ. Mad. ap. de Deo Socrat. poſt med. De cogitationibus quid ſentiendum, ſupra monuimus.

** Præſtitus.*

foris esse secreti, quin omnia curiose ille participet, omnia visat, omnia intelligat, in ipsis penitissimis mentibus vice conscientiæ diversetur. Hic, quem dico, prorsus custos, singularis præfectus, domesticus speculator, proprius curator, intimus cognitor, assiduus observator, individuus arbiter, inseparabilis testis, malorum improbator, bonorum probator, si rite animadvertatur, sedulo cognoscatur, religiose colatur (*quid aliud dixerint Christiani?*) ita ut à Socrate justitia & innocentia cultus est. in rebus incertis prospector, dubiis præmonitor, periculosis tutator, egenis opitulator: qui tibi queat tum in somnis, tum in signis, tum etiam fortasse coram, cum usus postulat, mala averruncare, bona prosperare, humilia sublimare, nutantia fulcire, obscura clarare, secunda regere, adversa corrigere. Hæc Madaurensis.

Vnde obsecro tam luculenta de custodibus Angelis cognitio ad eos penetravit, qui nullam Christianæ Religionis disciplnam acceperunt? Quanto jam firmiore assensu amplectimur quod prisci Patres, auctores locupletissimi, quod paginæ Sacræ de Angelis loquuntur? Quanto jam proniore animo Bernardũ audimus ita differentem: Angelis suis mandavit de te! Mira dignatio, & vere magna dilectio charitatis. Quis enim? Quibus? De quo? Quid mandavit?

Bern. in Ps. 90. serm. 12.

Studiose

Studiose consideremus, diligenter commendemus memoriæ hoc tam grande mandatum. Quis enim mandavit, cujus sunt Angeli? Cujus mandatis obtemperant? Cujus obediunt voluntati? Nempe Angelis suis mandavit de te, ut custodiant te in omnibus viis tuis. Nec cunctantur, quin etiam in manibus tollant te. Summa ergo majestas mandavit Angelis, & Angelis suis mandavit de te. Illis utique sublimibus tam beatis tam proximis sibi cohærentibus tam familiariter adhærentibus & vere domesticis Dei mandavit de te. Tu quis es? Domine quid est homo quod memor es ejus, aut filius hominis quoniam reputas eum? Quasi vero non sit homo putredo, & filius hominis vermis. Sed quid, putas, mandavit de te? Vt custodiant te in omnibus viis tuis. Quantam tibi debet hoc verbum inferre reverentiã, afferre devotionem, conferre fiduciã? reverentiam pro præsentia, devotionem pro benevolentia, fiduciam pro custodia. Caute ambula, ut videlicet cui adsunt Angeli, sicut eis mandatum est, in omnibus viis tuis. *Addit*: An præsentem esse dubitas, quem non vides? Quid si audires? Quid si tangeres? Quid si olfaceres? Vide, quia non solo visu rerum præsentia comprobetur. Si fidem consulas, ea tibi Angelicam probat præsentiam non deesse. Nec dixisse piget, quoniam fides probat, quam nimirum Apo-

ſtolus argumentum non apparentium eſſe definit. Adſunt igitur, & adſunt tibi, non modo tecum, ſed etiam pro te: Adſunt ut protegant, adſunt ut proſint.

Quis jam dubitandi locus, Angelos noſtrum ſingulis eſſe præſentiſſimos? Nunquam ſoli ſumus, etiam cum nos maxime ſolos eſſe credimus. Quin illos igitur in actionibus omnibus, omni loco veneramur & obſervamus? Oraculum divinum ſic præcipit: Obſerva eum & audi vocem ejus, nec contemnendum putes, quia non dimittet cum peccaveris, & eſt nomen meum in illo. Quod ſi audieris vocem ejus, & feceris omnia, quæ loquor, inimicus ero inimicis, affligamque affligentes te, præcedetque te Angelus meus.

Exod. c.23. v.22. & 23.

EPILOGVS TVTELARIS ANGELI

Ad commiſſum ſibi hominem.

DOcui te, mi homo, quam MORIENDI maxime, quam VIVENDI, quam etiam ORANDI legem ſequereris. At noſti; ſcire hæc, & non facere, eſt bis delinquere. nota vox Domini: ſervus heri voluntatem intelligens, eam tamen negligens, vapulabit multis. Chriſtiani hominis non eſt, de multitudine legum conqueri:

cōqueri: paucas habet, imo unicā: Deum amet, & omnes omnino leges servavit. quicquid ceterarum legū est, in una illa continentur omnes. Genti Hebrææ numerosum prȩceptorū onus fuit impositū. Ajūt Hebræi Doctores, in illo quintuplici Mosis volumine sexcenta tredecim præcepta comprehendi, sic divisa, ut illorum, quæ imperant faciendum quid, tot sint, quot humani corporis partes à chirurgis assignantur, ducenta scilicet quadraginta octo: tot vero eorum, quæ fieri quid vetant, quot annus dies numerat, nempe trecenta sexaginta quinque. sic universe sexcentæ tredecim leges Iudæis fuerunt constitutæ. Ex his omnibus unam fecit Christus Dominus: AMA DEVM, & legibus universis paruisti. Qui diligit, legem implevit. *Ad Rom. c. 13.* Quare, mi homo, cum unam atque unicam habeas legem, eamque natura suavissimam, cur aversus à Deo in voluntarium ruis præcipitium? *Miserere animæ tuæ placens Deo, & contine, & congrega cor tuum in sanctitate ejus.* *Eccles. c. 30.* Vel tuæ, inquam, ipsius animæ miserere. multa quæris, multa ambis: unum quære, unum ambi, DEO PLACERE. & quæso te, delectatiunculæ, quibus crebro æstuas, quā viles, quam turpes, quam & breves sunt? an cælum desperasti? vita hæc momentum est: deliciæ sequuntur æternæ; illis te serva, & contine cor tuum à tot noxiis, tot impuris ac fœdis, tot acerbis

ac lividis cogitationibus. at nunquam satis in officio continebis cor tuum, nisi & linguam, nisi & aures ac manus, nisi & oculos tuos contineas. pudicus animus, & impudicus oculus, mihi crede, nunquam conveniunt; verecunda mens, & lasciva manus, amicitiam non contrahunt; petulantem linguam, & custoditum cor simul non reperies. Ergo, ut cor tuum continere possis, linguam tu tuam, tuas tu manus, tuos contine oculos, vigilantia, quanta potes, maxima. Vt scias; tibi tecum maxime luctandum est, sed ita luctandum, ut victoriam omnem in abstinendo & fugiendo, omne robur in patiendo ponas. Fuge, quicquid libidinem, & vel levem libidinis suspicionem olet; fuge, fuge. Vbique fugere luxuriam, est vincere. Si quid vero molesti & turbidi te lædat, hîc vir esto, hîc dura: mala omnia superabis tolerando: adversa nemo vicit melius, quam qui patientius tulit. quamdiu æquor hoc vitæ navigas tamdiu fluctus & procellas senties; & interdum serenum aliquod si blanditur, decipit, & fere tempestas major succedit: alia & alta tibi cogitanda. Vt flores quidam sunt, qui non nisi ad solem se vertunt: sic tu mentem à nubilis istis averte ad divina, ad æterna.

Sed unã hîc velim salutis tuæ remoram tollas, & si quidem serio bonus esse vi, obsecro te, ne tarde velis, ne differas, ne pro-

ne procrastines. Fatuas virgines quid à cæli foribus excluserit, non ignoras: distulerunt, dormitarunt, horam ex hora traxerunt. non malum erat consilium illarum, sed nimis tardum. ita plerosque cernes perire, qui mores emendare cogitant, sed nondum; vitiorum illecebras abdicare, sed nondum; divina & æterna sapere, sed nondum; servire Deo, prius tamen diabolo & Mundo, ita non tantum in antiquam, sed in infinitam silvam itur & reditur, & plerisque agitur vita per lusum, dum Mors occurrat improvisa, & subito præscindat longissimam procrastinationis telam. Historiam profanam consulis? hoc idem te docet.

O Alexander Macedo ubi es? cujus illud innotuit, victorem fuisse *nihil differendo*. Tu ergo, *miserere animæ tuæ*, & hoc ipso sanctius te moriturum crede, quo citius ad mortem te composueris. Cum vita tam brevis & contracta, mors tam incerta sit, temerarium prorsus & fatuum est, in negotio salutis tam periculoso differre, cunctari, procrastinare. Ah, miseri homines, de beata vita in conspectu mortis agitis, & sæpe cum jam jam migrandum est, tunc primum, *quo* migrandum sit, quæritis. Aurem tibi jam sæpius vellicavi: memento mori, memento ô nimium obliviose homo. mille tibi horæ si parcant, una sternet, & ea quidem, quam tu nunc minime suspectam habes. Vbique mors est, ab

homine, fera, domo, tegula, arbore, a-
qua, vento, aura, herba, cibo, potu &
quid excipiam? non ipſum te, qui eam
non cogitas. At nunquid vis, ut ea o-
mnia, quibus te ad MORTEM meliorem,
ad VITAM ſanctiorem, ad puriores
PRECES inſtruxi, in compendium
conferam? Ergo,

Matt. c. 24. Diſce MORI, & eſto paratus, quia
neſcis diem neque horam. Iſboſeth dum
2. Reg. 4. ſuaviter meridiatur, dormiente ad o-
ſtium ancilla, trucidatur à ſicariis. Ita
mors & peccatum jugulabunt te, ſ
mortis in te dormiat memoria. Auda-
ciſſima quidem Mors eſt, raro tamen
niſi incautos adoritur, & velut à tergo.
Samſon, dum Dalilæ gremio indormit
vires omnes amittit. I nunc, volupta
ti te crede, & tuam è Samſonis fortu
na metire. Suis olim viribus mors pu
gnavit in homines, ut ſenecta, peſte
morbis aliis. nunc etiam alienis armi
utitur, cibo, potu, crapula, libidine
multos in aquis ſubmergit, ſed mult
plures in vino: omni loco inſidiatur. Tu
Iſa. c. 38. ergo *Diſpone domui tuæ, quia morieris*, &
à rebus humanis toto alio orbe disjun
geris. Et quam ſerio Chriſtus Dominu
Luc. c. 12. præmonuit? *Sint lumbi veſtri præcincti, &*
lucernæ ardentes in manibus veſtris, & vo
ſimiles hominibus expectantibus Dominum
ſuum, quando revertatur à nuptiis. Mort
paratus occurres, ſi tria hæc, Domini ju
ſſu, tibi mature compares: Cingulum

Facem

Facem, Tintinnabulum. An recordaris, quæ de Caſtitatis cingulo ſupra te monuerim horis pluribus? Sed millies inculcandum tibi eſt beati Hieronymi monitũ: *Si cingulo caſtitatis careas, omnia per terrã trahis.* cinge lumbos: eorum mors turpis eſt & mala, quos diſcinxit luxuria. Facẽ manu præferes, ſi decalogum non ſolum ſcias, ſed & ſerves. At vero Tintinnabulũ tua tibi conſcientia eſt; hæc ſæpius, imo quotidie velut campanula concutienda eſt, & quem ſonum edat, an legi divinæ conſonum, exploranda. Deſcende in te, & vitam tuam inſpice, & teipſum quotidie ad tribunal cita, nec tantum quid facturus ſis, ſed & quid feceris, creberrime cogita. ita tuum hoc tintinnabulũ pulſa, conſcientiã tuam de cogitatis per diem, dictis, factiſque tecum quotidie rimare & excute. Sic induciis, quas imminente morte, fruſtra peteres, nunc cõceſſis utere; diſce MORI: aut idem tibi cogar occinere, quod Angelorũ unus Carthaginienſi epiſcopo gravius decumbenti objecit. *Pati timetis, exire non vultis, quid faciam vobis?* Ergo *miſerere animæ tuæ,* & mortem, quo illa venit inſidioſius, hoc tu frequentius cogita.

S. Cyp. ſerm. 4. de mortal.

Sed & VIVERE diſce caſte & caute vivendo. Si cautus non ſis, nec caſtus eris. Iobus tolerantiæ ſpeculum, non tantum caſtimoniam coluit, nam & cum oculis fœdus pepigit, ut ne cogitarent quidem de virgine, ſed & idem

Baron. tom. 2. Anno 256.

cautiſſi-

cautissimus vixit: magna in illo morum sanctitas elucebat, & tamen timebat, trepidabat, cavebat. *Verebar*, inquit, *omnia opera mea, sciens quod non parceres delinquenti*: [Iob. c.9.] suspectum illi erat, quicquid faciebat, ne forte faceret, quod Deo minus placeret. sciebat vir integerrimus, alia longe hominum, alia Dei esse judicia. Hanc ob causam opera sua omnia verebatur, vere & castus, & cautus. disce, & imitare, ut tanto vivas castior, quanto in omnibus cautior, & circumspectior: *Miserere animæ tuæ placens Deo.* [Eccl. c.18.]

Sed & ORARE disce. Rex noster Christus non crebras tantum, sed & assiduas à te preces exigit: *quoniam oportet semper orare.* [Luc. c.18.] Et quam fideliter sæpius exhortatur! *Videte, vigilate, & orate; nescitis enim quando tempus sit.* [Marc. c.13.] *Sine intermissione orate.* [I.Thes. I.] Ergo, *non impediaris orare semper.* Excellentissimam hanc ORANDI artem non disces, nisi & sæpe ores, & fervide. hoc ipso multorum languida est oratio, quia rara. fabri fiunt fabricando, veri coram Numine oratores, sæpius orando: satius tamen est, breves esse preces & fervidas, quam longas & languidas. vix ullarum est virium oratio, quæ nihil habet ignei. oratio marcens & torpida, idem est fere quod ignis frigidus. Paulus oraturus calidos spirabat ignes, quibus suscitandis: *Orabo*, inquit, *spiritu, orabo & mente.* [I.Cor. 14.] Quid prodest labiorum strepitus, ubi

cor

cor est mutum? ignita vero censetur precatio, quam ardentes gemitus, & ad Deum crebra comitantur suspiria: oratio vana & frigida est, ubi hoc tam grave negotium soli committitur linguæ. Ergo, ut rectius discas VIVERE, disce ferventius ORARE: neutrum difficile est volenti. Et ut compendiaria prorsus te via ducam ad cælum, hanc verborum meorum summam teneto, & duplex hoc monitum, nulla unquam oblivione deleto.

I. Assidue cogita, te quotidie propius atque propius ad ipsam totam immensam ÆTERNITATEM accedere, quæ tibi vel in flammis inter damnatos, vel in deliciis inter beatos agenda erit. sic bene MORI condisces.

II. Deum tibi semper præsentem ex oculis nunquam dimitte, ita scies recte VIVERE.

Ad majorem Dei, Deiparæque Virginis, & omnium SS. Angelorum honorem & gloriam.

FINIS.

APPRO-

APPROBATIO
R. P. PROVINCIALIS.

HOrologium, *quod Pater Hieremias Drexelius, Societatis nostræ presbyter, de Angelo Tutelari scripsit, quatuor ejusdem Societatis Theologis censum probatumque*; *Ego* CHRISTOPHORVS GRENZING, *Societatis* IESV *per Superiorem Germaniam Præpositus Provincialis, facta mihi potestate ab admodum R. P. N. Generali*, MVTIO VITELLESCO *in lucem dari permitto: fidemque mea manu facio, & more Societatis consigno. Monachii III Idus Septembris, Anno M DC XXI.*

Christophorus Grenzing.

S.r Giuseppe Maz=
zoli Scult: Senese
[illegible] di S. Vitale
Roma

2688-815

a di 9 Agosto 1705

dal Sig.r Giuseppe Maria Cantarelli Bolog.se ho com=

prata e pagata

un acqua Santa con

Samaritana di arg=

ento, e un Quadretto

col S. Annuntiata

dipinto in amatist=

o il tutto pagato

Scudi 45

Antonio Catani

Venet: SS.mo Crocifisso.